Dette dokument er et dokumentationsredskab, og institutionerne påtager sig intet ansvar herfor

►B

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 138/2004

af 5. december 2003

om landbrugsregnskaber i Fællesskabet

(EØS-relevant tekst)

(EUT L 33 af 5.2.2004, s. 1)

Ændret ved:

		Tidende		
		nr.	side	dato
►M1	Kommissionens forordning (EF) nr. 306/2005 af 24. februar 2005	L 52	9	25.2.2005
►M2	Kommissionens forordning (EF) nr. 909/2006 af 20. juni 2006	L 168	14	21.6.2006
►M3	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1137/2008 af 22. oktober 2008	L 311	1	21.11.2008

▼B

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 138/2004

af 5. december 2003

om landbrugsregnskaber i Fællesskabet

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 285, stk. 1,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

efter proceduren i traktatens artikel 251 ([1]), og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Overvågningen og evalueringen af den fælles landbrugspolitik kræver sammenlignelige, aktuelle og pålidelige data om den økonomiske situation inden for landbruget og specielt om ændringer i landbrugets indkomst.

(2) Landbrugsregnskaber er et basisredskab til analyse af den økonomiske situation inden for et lands landbrug, såfremt de er opstillet efter ensartede principper. Landbrugsregnskaberne er også en værdifuld bestanddel ved opstillingen af nationalregnskaberne.

(3) Landbrugsregnskaberne er opstillet i overensstemmelse med de grundlæggende begreber og regler i Rådets forordning (EF) nr. 2223/96 af 25. juni 1996 om det europæiske national- og regionalregnskabssystem i Fællesskabet ([2]).

(4) Rådets forordning (EF) nr. 322/97 af 17. februar 1997 om EF-statistikker ([3]) udgør en referenceramme for nærværende forordning.

(5) Målene for denne forordning, nemlig indførelse af fælles statistiske normer, der gør det muligt at producere harmoniserede data, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan derfor på grund af handlingens omfang bedre gennemføres på fællesskabsplan; Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går forordningen ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.

(6) De nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af denne forordning bør vedtages i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468/EF af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen ([4]).

(7) Den Stående Landbrugsstatistiske Komité og Udvalget for det Statistiske Program er blevet underrettet —

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

([1]) Europa-Parlamentets udtalelse af 3.9.2003 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 17.11.2003.
([2]) EFT L 310 af 30.11.1996, s. 1. Senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1267/2003 (EUT L 180 af 18.7.2003, s. 1).
([3]) EFT L 52 af 22.2.1997, s. 1.
([4]) EFT L 184 af 17.7.1999, s. 23.

▼B

Artikel 1

Genstand

1. Denne forordning indeholder bestemmelser om opstilling af landbrugsregnskaber i Fællesskabet (i det følgende benævnt »LR«), for hvilke der fastlægges følgende:

a) en LR-metodologi (fælles normer, definitioner, klassifikationer og bogføringsregler), som skal anvendes ved opstilling af regnskaber på et ensartet grundlag til brug inden for Fællesskabet og ved indberetning af data som omhandlet i artikel 3

b) tidsfrister for indberetning af landbrugsregnskaber, som er opstillet i overensstemmelse med LR-metodologien.

2. Denne forordning forpligter ikke medlemsstaterne til at anvende LR-metodologien ved opstilling af landbrugsregnskaber til eget brug.

Artikel 2

Metodologi

1. LR-metodologien, jf. artikel 1, stk. 1, litra a), er fastlagt i bilag I.

▼M3

2. Kommissionen ajourfører LR-metodologien. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i denne forordning, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 4, stk. 2.

▼B

Artikel 3

Indberetning til Kommissionen

1. Medlemsstaterne indberetter de i bilag II anførte data til Kommissionen (Eurostat) inden for de tidsfrister, der er fastsat for hver tabel.

2. Den første dataindberetning finder sted i november 2003.

▼M3

3. Kommissionen ajourfører listen over variabler og tidsfristerne for indberetning af data, som er fastsat i bilag II. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i denne forordning, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 4, stk. 2.

▼B

Artikel 4

Udvalgsprocedure

1. Kommissionen bistås af Den Stående Landbrugsstatistiske Komité.

▼M3

2. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 5a, stk. 1-4, og artikel 7 i afgørelse 1999/468/EF, jf. dennes artikel 8.

_____

▼B

Artikel 5

Afsluttende bestemmelse

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

▼B

BILAG I

LANDBRUGSREGNSKABER

(LR)

INDHOLD

Forord

I. Regnskabernes generelle opbygning
- A. Indledning
- B. Basisenheden og landbrugserhvervet
  1. Basisenheden
  2. Landbrugserhvervet
  3. Ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter
- C. Måling af produktionen
- D. Kontosystem
  1. Kontosystemet i henhold til ENS 95
  2. Kontosystem for LR
- E. Datakilder og beregningsmetoder til opstilling af LR
- F. Nomenklatur
  1. Generelt
  2. Definition af aktiviteter, der er karakteristiske for landbruget
  3. Definition af karakteristiske landbrugsenheder
  4. Bemærkninger vedrørende forskellige poster
  5. Forskelle mellem landbrugserhvervet i LR og i nationalregnskabets centrale struktur

II. Produkttransaktioner
- A. Almindelige regler
  1. Referenceperiode
  2. Enheder
  3. Registreringstidspunkt
- B. Produktion
  1. Generelt om produktionsbegrebet i ENS 95 og LR
  2. Produktion ved landbrugsaktiviteter: mængder
  3. Produktion ved ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter
  4. Landbrugserhvervets produktion
  5. Værdiansættelse af produktionen
- C. Forbrug i produktionen
  1. Definition
  2. Bestanddelene i forbruget i produktionen
  3. Værdiansættelse af forbrug i produktionen
- D. Bruttoinvesteringer
  1. Faste bruttoinvesteringer
  2. Lagerændringer
  3. Registrering af dyr som faste bruttoinvesteringer eller lagerændringer

III. Fordelingstransaktioner og andre strømme
- A. Definition
- B. Generelle regler
  1. Referenceperiode

▼B

2. Enheder
3. Registreringstidspunkt
4. Generelle bemærkninger om værditilvækst

C. Aflønning af ansatte

D. Produktions- og importskatter
1. Produktskatter
2. Behandling af moms
3. Andre produktionsskatter

E. Subsidier
1. Produktsubsidier
2. Andre produktionssubsidier

F. Formueindkomst
1. Definition
2. Renter
3. Leje (af jord og aktiver i undergrunden)
4. Formueindkomst henført til forsikringstagere (ikke omfattet af LR)

G. Kapitaloverførsler
1. Investeringstilskud
2. Andre kapitaloverførsler

H. Forbrug af fast realkapital

IV. Landbrugets forbrug af arbejdskraft

V. Indikatorer for landbrugserhvervets indkomst
A. Definition af indkomst og saldoposter
B. Bogføring af enheder i selskabsform
C. Definition af indikatorerne for landbrugserhvervets indkomst
D. Aggregering af indkomstindikatorerne for EU
E. Deflatering af indkomstindikatorerne

VI. LR opgjort i faste priser
A. Måling af priser og mængder
B. Principper og metoder til opstilling af LR i faste priser
1. Valg af indekstyper
2. Basisår
3. Udarbejdelse af indeksserier med udgangspunkt i et sammenligningsår
4. Beregning af værditilvæksten i faste priser
5. Opdeling af produktskatter og -subsidier i mængde- og priskomponenter

▼B

FORORD

Revisionen af det europæiske nationalregnskabssystem (ENS 95) i 1995 ([1]) samt den nødvendige tilpasning til den økonomiske og strukturelle udvikling i landbruget er mundet ud i en ny basismetodologi for landbrugsregnskaberne (LR). I forbindelse med ændringerne af basismetodologien var der to ofte modstridende krav, der skulle opfyldes. På den ene side skulle der være metodologisk overensstemmelse med ENS med henblik på både en harmonisering af LR mellem medlemsstaterne og med hovedstrukturen i nationalregnskabet, og på den anden side måtte lovgiveren sikre, at de påtænkte ændringer kunne gennemføres. Denne håndbog er udarbejdet under hensyntagen hertil. Ud over begreberne, principperne og de grundlæggende regler for opstilling af LR gøres der rede for eventuelle tilpasninger til de særlige forhold, der gør sig gældende inden for landbrug.

I. **REGNSKABERNES GENERELLE OPBYGNING**

A. INDLEDNING

1.01. Formålet med et nationalregnskabssystem er at give et så systematisk, sammenligneligt og fuldstændigt billede som muligt af aktiviteterne i en økonomi som basis for analyser, prognoser og politiske foranstaltninger. Dette opnås ved, at de mange økonomiske transaktioner og de enheder, der deltager heri, klassificeres efter fælles kriterier og præsenteres klart og overskueligt i et sammenhængende system af regnskaber og tabeller.

1.02. Det europæiske nationalregnskabssystem (ENS) er udarbejdet på grundlag af De Forenede Nationers reviderede nationalregnskabssystem (SNA 93) ([2]) under hensyntagen til EU's særlige behov. Det indeholder fælles begreber, definitioner, regnskabsregler og nomenklaturer, som skal bruges af EU-medlemsstaterne.

1.03. Et lands økonomi er summen af et meget stort antal enheders aktiviteter. Enhederne udfører en lang række forskellige transaktioner, som omfatter produktion, finansiering, forsikring, omfordeling og forbrug. Disse enheder og grupper af enheder, som skal behandles inden for rammerne af et nationalregnskabssystem, skal defineres efter de økonomiske modeller, som er genstand for undersøgelsen. ENS 95 er kendetegnet ved, at der anvendes tre typer enheder, svarende til to forskellige måder at opdele den nationale økonomi på.

1.04. Til at analysere strømme vedrørende indkomst, kapital, finansielle transaktioner og formue er det vigtigt at vælge enheder, som gør det muligt at belyse samspillet mellem de økonomiske aktører (institutionelle enheder). Til at analysere produktionsprocessen er det af afgørende betydning at vælge enheder, som gør det muligt at belyse de teknisk-økonomiske sammenhænge (dvs. lokale faglige enheder og homogene produktionsenheder).

1.05. Økonomien kan således opdeles på to forskellige måder:

i) efter institutionelle sektorer og delsektorer, som repræsenterer grupper af institutionelle enheder

ii) efter erhverv, som består af grupper af lokale faglige enheder (erhverv) eller af homogene produktionsenheder (homogene brancher).

1.06. Da hovedformålet med landbrugsregnskaberne er at analysere produktionsprocessen og den herved dannede primærindkomst, udarbejdes regnskaberne på basis af begrebet erhverv.

1.07. Landbrugsregnskaberne er et satellitregnskab, som leverer supplerende data, og hvor der anvendes begreber, der er tilpasset landbrugserhvervets særlige natur. Selv om disse regnskabers struktur stort set svarer til nationalregnskabets centrale struktur, skal der fastlægges egne regler og metoder for opstilling af dem.

1.08. Det er nødvendigt at sondre mellem den indkomst, der skabes gennem landbrugets produktion, og landbrugshusholdningernes indkomst, der ud over indkomst fra landbrugsaktivitet omfatter indkomst, som land-

([1]) De Europæiske Fællesskabers Statistiske Kontor, Det europæiske nationalregnskabssystem — ENS 95, Luxembourg 1996.

([2]) System of National Accounts, 1993. Udgivet i fællesskab af De Forenede Nationer, Den Internationale Valutafond (IMF), Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, OECD og Verdensbanken.

▼B

brugshusholdningerne kan have fra andre kilder (formueindkomst, sociale overførsler mv.). Da målingen af disse to typer indkomst (indkomst skabt ved landbrugsproduktion og landbrugshusholdningernes indkomst) sker med to helt forskellige formål, er det nødvendigt at opdele økonomien på to helt forskellige måder. Den første, som vedrører LR, bygger på produktionsenheder defineret ved henvisning til et erhverv, mens den anden bygger på husholdninger (dvs. institutionelle enheder), hvis hovedindtægtskilde er selvstændig landbrugsaktivitet ([1]).

B. BASISENHEDEN OG LANDBRUGSERHVERVET

1. **Basisenheden**

1.09. For at kunne analysere de strømme, som optræder i produktionsprocessen, og som forbruget af varer og tjenester skaber, er det nødvendigt at vælge enheder, som gør det muligt at belyse de teknisk-økonomiske sammenhænge. Det indebærer, at de institutionelle enheder som regel skal opdeles i mindre og mere homogene enheder i henseende til arten af produktionen. Den faglige enhed på lokalt plan (den lokale faglige enhed) anses umiddelbart for at være den type enhed, der i praksis bedst opfylder dette krav (ENS 95, 2.105) ([2]).

1.10. Ved en lokal faglig enhed forstås den del af en faglig enhed, der svarer til en lokal enhed. Den faglige enhed omfatter alle de dele af en institutionel enhed i dens egenskab af producent, der bidrager til udøvelsen af en aktivitet på undergruppeniveau (fire cifre) i NACE rev. 1 (referencenomenklaturen for økonomiske aktiviteter, jf. 1.55). Den faglige enhed svarer til en eller flere funktionelle underopdelinger af den institutionelle enhed. I forbindelse med institutionelle enheder skal der for hver enkelt lokal faglig enhed kunne angives eller beregnes mindst følgende: værdi af produktionen, forbrug i produktionen, aflønning af ansatte, overskud af produktionen, faste bruttoinvesteringer samt antal beskæftigede (ENS 95, 2.106).

1.11. Selv om en lokal faglig enhed kan svare til en institutionel enhed eller til en del af en institutionel enhed i dens egenskab af producent, kan den aldrig tilhøre to forskellige institutionelle enheder. Da det i praksis er sådan, at de fleste institutionelle enheder, der producerer varer og tjenester, på en og samme tid udøver en række forskellige aktiviteter (en hovedaktivitet og en eller flere biaktiviteter), kan de underopdeles i lige så mange lokale faglige enheder. Dog kan en lokal faglig enhed ikke oprettes på grundlag af hjælpeaktiviteter (som f.eks. indkøb, salg, markedsføring, regnskabsføring, transport, oplagring, vedligeholdelse osv.; jf. 1.27).

1.12. Principielt skal der registreres lige så mange lokale faglige enheder, som der er biaktiviteter. Det kan dog forekomme, at det ikke er muligt ved hjælp at de statistiske oplysninger (regnskabsoplysninger) at adskille en lokal faglig enheds biaktiviteter eller dele af disse aktiviteter fra dens hovedaktivitet. En lokal faglig enhed kan således udøve en eller flere biaktiviteter sideløbende med sin hovedaktivitet (ENS 95, 2.107).

1.13. Der er tale om en aktivitet, når der ved at kombinere forskellige ressourcer, som f.eks. udstyr, arbejdskraft, produktionsteknikker, informationsnet eller produkter, skabes bestemte varer eller tjenester. Enhver aktivitet er kendetegnet ved et input af produkter (varer og

([1]) FAO erkender, at analytikerne har forskellige behov, og har derfor anbefalet anvendelse af tre typer enheder som basisenheder til at beskrive fødevare- og landbrugsregnskaber, dvs. institutionelle enheder (herunder husholdninger), bedrifter (»establishments«) (som svarer til lokale faglige enheder i ENS) og produkter, som anbefalet i SNA 1993 — (jf. FAO (1996) System of Economic Accounts for Food and Agriculture, United Nations, Rome).

([2]) Der gøres opmærksom på, at selv om det i ENS er de lokale faglige enheder, der prioriteres, er det den homogene produktionsenhed, der egner sig bedst til analyse af produktionsprocessen. Denne enhed anvendes til input/output-analyser, da den svarer nøjagtigt til en aktivitetstype. De institutionelle enheder underopdeles derfor i lige så mange homogene produktionsenheder, som der er aktiviteter (der tages ikke hensyn til hjælpeaktiviteter). Ved at gruppere disse homogene produktionsenheder fås en opdeling af økonomien i »rene« (dvs. homogene) brancher. En homogen produktionsenhed kan som regel ikke observeres direkte. Derfor kan homogene branchers regnskaber ikke opstilles på basis af en gruppering af homogene produktionsenheder. I ENS er der beskrevet en metode til opstilling af disse regnskaber. Den går ud på at henføre sekundær produktion og erhvervenes tilsvarende omkostninger til de relevante homogene brancher (ENS, 9.53-9.61).

▼B

tjenester), en produktionsproces og et output af produkter (ENS 95, 2.103). En lokal faglig enheds hovedaktivitet er den aktivitet, der giver den største værditilvækst af de aktiviteter, der udøves inden for samme enhed. Hovedaktiviteten klassificeres i henhold til NACE rev. 1 først på det højeste niveau og derefter på mere detaljerede niveauer (ENS 95, 3.10).

2. **Landbrugserhvervet**

1.14. Ved at gruppere alle lokale faglige enheder, der udøver samme type aktivitet, fås et erhverv. Herved opnås en opdeling af økonomien efter erhverv. Klassificeringen af disse erhverv foretages på basis af de således grupperede enheders hovedaktivitet. På det mest detaljerede niveau af klassifikationen omfatter et erhverv samtlige lokale faglige enheder, som henhører under samme NACE rev. 1-undergruppe (fire cifre), og som således udøver den aktivitet, som er beskrevet i den pågældende position i NACE rev. 1.

1.15. Mens landbrugserhvervet tidligere blev defineret som en gruppe af homogene landbrugsproduktionsenheder, har man nu valgt at anvende den lokale faglige enhed som basisenhed til beskrivelsen af produktionsprocessen i LR for at i) tilnærme LR mere til landbrugets økonomiske virkelighed, dvs. for at tage fuldt hensyn til eksistensen af visse ikke-separable, ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter, dvs. biaktiviteter, som ikke kan adskilles fra helheden af landbrugsenhedernes produktionsaktiviteter, og for at ii) sikre konsistens med nationalregnskabets centrale struktur. Man går således fra en analytisk indfaldsvinkel baseret på begreberne homogen produktionsenhed og homogen branche til en statistisk indfaldsvinkel baseret på begreberne lokal faglig enhed og erhverv.

1.16. Ikke-separable, ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter er aktiviteter, hvor det ikke er muligt at adskille omkostningerne i forbindelse hermed fra omkostningerne i forbindelse med den egentlige landbrugsaktivitet. Det drejer sig bl.a. om forarbejdning af landbrugsprodukter på gården, skovbrugsaktiviteter, savning af træ, turisme osv. Landbrugserhvervets produktion skabes således i forbindelse med to typer aktiviteter, nemlig:

i) landbrugsaktiviteter udført af landbrugsenheder (hvad enten der er tale om hovedaktiviteter eller biaktiviteter)

ii) ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter udført af landbrugsenheder.

1.17. Landbrugsbedriften, som er den enhed, der for øjeblikket anvendes til statistiske undersøgelser af landbruget (tællinger, undersøgelser af landbrugsbedrifternes struktur), er den mest hensigtsmæssige lokale faglige enhed i landbrugserhvervet (også selv om man må inkludere visse andre enheder, som f.eks. vin- eller olivenoliekooperativer, enheder der udfører lønarbejde osv.). Det skal dog bemærkes, at de mange forskellige landbrugsaktiviteter, der kan udføres inden for en landbrugsbedrift, gør den til en særlig type lokal faglig enhed. Faktisk burde en streng anvendelse af ENS 95-reglen om enheder og deres gruppering medføre, at en landbrugsbedrift opdeles i flere særskilte lokale faglige enheder i de tilfælde, hvor der inden for samme bedrift udøves flere aktiviteter på NACE rev. 1-undergruppeniveau (fire cifre). Valget af landbrugsbedriften som den lokale faglige enhed i landbrugserhvervet, såvel inden for rammerne af nationalregnskabet som inden for LR, er baseret på en statistisk indfaldsvinkel.

1.18. Kontiene for landbrugserhvervet er således næsten identiske med kontiene for landbrugsbedrifterne (produktionskonto og indkomstdannelseskonto). For at undgå eventuelle misforståelser skal det dog understreges, at landbrugsregnskaberne ikke svarer til regnskaberne for de foretagender, der har landbrugsaktivitet som hovedaktivitet. For det første omfatter de ikke alle disse bedrifters ikke-landbrugsaktiviteter (aktiviteter, som kan adskilles fra landbrugsaktiviteter, medregnes ikke). For det andet omfatter de landbrugsaktiviteter, som udøves af foretagender, hvis hovedaktivitet er af ikke-landbrugsmæssig art. Derfor ændrer valget af landbrugsbedriften som basisenhed for LR ikke ved den kendsgerning, at landbrugsregnskaberne repræsenterer regnskaberne for landbrugserhvervet.

1.19. Da et erhverv er en gruppe af enheder, der udøver samme eller omtrent samme type aktivitet, defineres landbrugserhvervet i LR ved at fastsætte, hvilke aktiviteter og enheder der er karakteristiske for

▼B

erhvervet. Denne udvælgelse af aktiviteter og enheder, der er karakteristiske for landbruget, kan medføre nogle forskelle mellem kontiene for landbrugserhvervet i LR og kontiene for landbrugserhvervet i nationalregnskabet (jf. 1.93).

1.20. Landbrugserhvervet betragtes som en gruppering af alle lokale faglige enheder, der udøver følgende økonomiske aktiviteter (jf. 1.60-1.66 vedrørende en nøjagtig afgrænsning af, hvad landbrugserhvervet omfatter):

— planteavl (herunder produktion af vin og oliven på basis af vindruer og oliven produceret af samme enhed)

— husdyravl

— planteavl kombineret med husdyravl

— lønarbejde inden for landbruget

— jagt, fældefangst og vildtopdræt, herunder servicevirksomhed i forbindelse hermed.

1.21. Af enheder, som er karakteristiske for landbrugserhvervet, kan ud over landbrugsbedrifter nævnes producentsammenslutninger (f.eks. andelsselskaber), der producerer vin og olivenolie, samt specialiserede enheder, der leverer maskiner, materiel og arbejdskraft til udførelse af lønarbejde inden for landbruget.

1.22. Specialiserede enheder, der leverer maskiner, materiel og arbejdskraft til udførelse af lønarbejde som led i landbrugsproduktionen (erhvervsforetagender og landmænd, som udfører lønarbejde), betragtes som henhørende under landbrugserhvervet. I strengere forstand skal enheder for at kunne henregnes til landbrugserhvervet udføre arbejde, som a) indgår i landbrugsproduktionsprocessen, b) er forbundet med fremstilling af landbrugsprodukter, c) sædvanligvis udføres af arbejdstagere i landbrugsbedrifter, og d) faktisk udelukkende udføres af de specialiserede enheder, som leverer maskiner, materiel og arbejdskraft.

1.23. Hvis det ovenfor beskrevne arbejde ikke udelukkende udføres af specialiserede enheder (f.eks. hvis landmanden lejer maskiner, men benytter egen arbejdskraft), skal denne aktivitet imidlertid registreres under hovedgruppe 71 i NACE rev. 1 (»Udlejning af maskiner og udstyr uden betjeningspersonale«); i så fald skal de beløb, som landmændene betaler til sådanne foretagender på basis af en lejekontrakt, registreres som »andre varer og tjenester« under posten »forbrug i produktionen« (jf. 2.018).

1.24. Da formålet med LR er at måle, beskrive og analysere dannelsen af indkomst som resultat af en landbrugsmæssig økonomisk aktivitet, som i EU-landene næsten udelukkende er en markedsmæssig aktivitet, har man vedtaget ikke at medregne enheder, for hvilke landbrugsaktiviteten kun er en fritidsaktivitet. Derimod medregnes enheder, som driver subsistenslandbrug. Det skal bemærkes, at landbrugsproduktion til landbrugsbedrifternes eget forbrug skal registreres i LR.

3. **Ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter**

1.25. Anvendelsen af den lokale faglige enhed som basisenhed for landbrugserhvervet betyder, at ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter registreres, når de ikke kan adskilles fra den landbrugsmæssige hovedaktivitet.

1.26. Lokale faglige landbrugsenheders ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter defineres som aktiviteter, der er tæt forbundet med landbrugsproduktionen, og for hvilke ingen af oplysningerne om produktion, forbrug i produktionen, aflønning af ansatte, forbrug af arbejdskraft eller faste bruttoinvesteringer kan adskilles fra oplysningerne om den landbrugsmæssige hovedaktivitet i den periode, hvor den statistiske observation foretages.

1.27. De vigtigste karakteristika ved disse ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter er følgende:

— Produktionen fra disse biaktiviteter skal enten være beregnet på salg eller byttehandel (i løbet af regnskabsåret eller senere efter oplagring) eller på anvendelse til producentens egen anvendelse eller som betaling i naturalier (herunder aflønning af ansatte i naturalier).

▼B

— Der må ikke være tale om hjælpeaktiviteter. Hjælpeaktiviteter er støtteaktiviteter (aktiviteter som f.eks. salg, markedsføring, oplagring, transport for egen regning osv.) (jf. ENS 95, 3.12 og 3.13 og SNA 93, 5.9-5.16), som udøves inden for et foretagende med det formål at skabe forudsætningerne for at kunne udøve hovedaktiviteterne eller biaktiviteterne. Ved hjælpeaktiviteter frembringes typisk produkter, der almindeligvis anvendes som input i de forskellige former for produktive aktiviteter.

— Efter sædvane må de ikke omfatte produktion af faste bruttoinvesteringer i form af ikke-landbrugsprodukter (som f.eks. bygninger eller maskiner) for egen regning. Denne produktion til eget brug antages at være en separabel aktivitet og vil blive registreret som en bestemt lokal faglig enheds produktion. Boligtjenester, der ydes ansatte som aflønning i naturalier, skal behandles på lignende måde (de registreres som aflønning i naturalier på indkomstdannelseskontoen).

— De skal være karakteristiske for landbrugsbedrifterne, dvs. at de skal have en signifikant økonomisk betydning for et betydeligt antal bedrifter.

— Lønarbejde inden for landbruget udgør ikke en ikke-landbrugsmæssig aktivitet, da det drejer sig om en aktivitet (landbrugsmæssig tjenesteydelse), som er karakteristisk for landbrugserhvervet.

1.28. Kun den del af en specifik ikke-landbrugsmæssig biaktivitet, som ikke er separabel, skal medregnes. Derfor vil samme ikke-landbrugsmæssige aktivitet blive medregnet i landbrugserhvervet, hvis det er umuligt at adskille den fra en lokal faglig landbrugsenheds landbrugsmæssige hovedaktivitet, men den vil ikke blive medregnet, hvis det er muligt at adskille den fra den landbrugsmæssige hovedaktivitet, og den således udgør en særskilt ikke-landbrugsmæssig lokal faglig enhed. Kriteriet for udvælgelse af de ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter, som ikke er separable, er ikke så meget arten af produktet som typen af aktiviteten ([1]). For eksempel skal turisttjenester ydet af landbrugsbedriften kun medregnes, hvis de ikke kan adskilles fra landbrugsaktiviteten. Dette vil sandsynligvis ikke længere være tilfældet, når aktiviteterne bliver mere omfattende. Således kan de ikke-landbrugsprodukter, som medregnes i landbrugserhvervets produktion, variere efter tid og sted.

1.29. Der skelnes mellem følgende to hovedtyper af ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter:

— Aktiviteter, som er en fortsættelse af landbrugsaktiviteten, og i forbindelse med hvilke der udnyttes landbrugsprodukter. Denne type aktivitet forekommer i de fleste EU-lande. Forarbejdning af landbrugsprodukter er den typiske aktivitet i denne gruppe:

  Forarbejdning af landbrugsprodukter

  — forarbejdning af mælk til smør, fløde, ost, yoghurt og andre mælkeprodukter

  — forarbejdning af frugt og grøntsager til frugtsaft, konserves, syltetøj, alkohol og andre produkter

  — forarbejdning af druer, most og vin til alkoholiske produkter (mousserende vin som f.eks. champagne, spiritus som f.eks. cognac osv.)

  — spinding/fletning af flettematerialer/tekstiler/uld

  — produktion af postej, gåseleverpostej og andre forarbejdede kødprodukter

  — forarbejdning af andre landbrugsprodukter

  Sortering og emballering af landbrugsprodukter, f.eks. æg og kartofler

([1]) Visse biaktiviteter kan altid adskilles fra landbrugsaktiviteten, som f.eks. aktiviteter i forbindelse med udlejning af bygninger og boliger.

▼B

— Aktiviteter, i forbindelse med hvilke landbrugsbedriften og dens produktionsmidler (udstyr, anlæg, bygninger, arbejdskraft) udnyttes. Det drejer sig navnlig om følgende aktiviteter:

— Landboturisme — camping, hotel- og restaurationsvirksomhed, overnatning med og uden morgenmad osv.

— Gårdbutikker — detailhandel med produkter, som ikke kommer fra bedriften. Direkte salg af rå eller forarbejdede landbrugsprodukter registreres under produktionen af de pågældende produkter.

— Sports- og fritidsaktiviteter på landet — anvendelse af landbrugsarealer til forskellige aktiviteter som f.eks. golf, ridning, jagt, fiskeri osv.

— Landbrugstjenester ydet på honorar- eller kontraktbasis — som f.eks. udlejning og reparation af landbrugsmaskiner, vandingsprojekter, landbrugsfaglig rådgivningsservice, oplagring af varer, vedligeholdelse af avlsbygninger, handelsformidling af landbrugsprodukter, transport af landbrugsprodukter osv. Disse tjenesteydelser registreres kun som biaktiviteter, hvis de udøves på honorar- eller kontraktbasis. Tjenester, der ydes for egen regning, betragtes som hjælpeaktiviteter, som ikke bogføres (jf. 1.27).

— Landskabspleje — græsslåning, hækklipning, snerydning, projektering, anlæg og vedligeholdelse af grønne områder osv.

— Fiskeavl.

— Andre aktiviteter, i forbindelse med hvilke landbrugsarealer og landbrugsproduktionsmidler udnyttes.

1.30. Listen over ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter (jf. 1.29) er kun vejledende og er ikke repræsentativ for alle landene. I realiteten skal hvert enkelt land udarbejde sin egen liste over ikke-separable, ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter på grundlag af deres landbrugs karakteristika. Listen skal udarbejdes i samarbejde med de myndigheder, der er ansvarlige for opstilling af nationalregnskabet, for at sikre overensstemmelse mellem LR og de regnskaber, der opstilles for landbrugserhvervet og for de brancher, som udfører ikke-landbrugsmæssige aktiviteter, med henblik på anvendelse i nationalregnskabet (dvs. for at sikre, at en aktivitet ikke udelades eller registreres to gange).

1.31. Ikke-landbrugsenheders landbrugsmæssige biaktiviteter kan anses for meget ubetydelige og ansættes efter sædvane til nul. Faktisk anses landbrugsproduktion udført af en ikke-landbrugsenhed for altid at være separabel, som regnskabsdata betragtet, på grund af den særlige karakter af produkterne og landbrugsproduktionsmidlerne samt datakilderne og de til opstilling af LR anvendte metoder (jf. kapitel I, afsnit E, og kapitel II, afsnit B og C). For at kunne opstille LR på basis af erhvervsbegrebet, er det nødvendigt at opgøre produktionen af alle landbrugsprodukter med undtagelse af de varer, der produceres som biaktivitet af ikke-landbrugsmæssige lokale faglige enheder. Da disse efter sædvane anses for at være nul, registreres hele landbrugsproduktionen (dog med undtagelse af produktion frembragt af enheder, for hvilke landbrugsaktiviteten kun er en fritidsaktivitet, jf. 1.24).

1.32. Ikke-landbrugsvarer og -tjenester, som eventuelt leveres af landbrugsbedrifter, medtages kun i landbrugsregnskabet, hvis de hidrører fra ikke-separable biaktiviteter. Hvis enheder f.eks. omfatter flere vertikalt integrerede produktionsprocesser (f.eks. foretagender, som slagter, renser, klargør og vakuumpakker fjerkræ; foretagender, som sorterer, vasker og emballerer kartofler eller andre former for grøntsager; foretagender, som sorterer, behandler og sælger frø; eller andelsselskaber, som stiller lagerplads til rådighed og står for salg af produkterne osv.), omfatter landbrugserhvervet kun den del af deres aktivitet, der vedrører landbrugsproduktion, som defineret i 1.62 og 1.63, og ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter.

C. MÅLING AF PRODUKTIONEN

1.33. Ifølge ENS 95 repræsenterer erhvervets produktion den samlede værdi af de produkter, der frembringes af samtlige enheder i erhvervet i den

▼B

pågældende regnskabsperiode med undtagelse af de varer og tjenester, der produceres og forbruges af én og samme enhed i løbet af denne regnskabsperiode. Målingen af landbrugsproduktionen er baseret ([1]) på en tilpasning af denne ENS 95-regel, idet der i landbrugsproduktionen medregnes en del af den produktion, der forbruges internt i landbrugsenhederne (jf. 2.032-2.036). I LR udgør landbrugsproduktionen således summen af alle enheders produktion inden for erhvervet (med undtagelse af den produktion, som forbruges internt inden for samme enhed), hvortil lægges den produktion, der anvendes som forbrug i produktionen af samme enhed, forudsat at denne produktion vedrører to forskellige basisaktiviteter (som f.eks. vegetabilske produkter beregnet til foder), og at den opfylder visse kriterier (jf. 2.055).

1.34. ENS 95-reglen er blevet tilpasset på grund af landbrugserhvervets særlige karakter:

— den andel af produktionen, der anvendes i samme enhed som forbrug i produktionen, er større inden for landbruget end i andre sektorer af økonomien

— landbrugsbedriften omfatter en lang række forskellige landbrugsaktiviteter, som er tæt forbundet (én aktivitet kan være grundlaget for eller fortsættelsen af en anden, som f.eks. produktion af korn og foderstoffer til produktion af dyr; og der er også tætte forbindelser i anvendelsen af produktionsfaktorer, såsom udstyr og maskiner). Uden dog at gå så vidt som til at sætte spørgsmålstegn ved, om landbrugsbedriften skal karakteriseres som lokal faglig enhed, gør dens uensartede indhold den til et meget specielt tilfælde sammenlignet med lokale faglige enheder i andre erhverv inden for økonomien (jf. 1.17). Ved at opdele økonomien i erhverv har regnskaberne især til formål at afspejle strømmene i produktionsprocessen: frembringelse og omdannelse af, handel med og overførsel af økonomisk værdi. Hvis kun den produktion, der »forlader« bedriften, blev målt, ville der ikke blive taget fuldt hensyn til de forskellige aktiviteter, der udøves i en landbrugsbedrift.

1.35. Denne tilpasning af ENS 95-reglen kræver, at visse produkter behandles på en særlig måde, som f.eks. landbrugsprodukter bestemt til foder i bedriften, vindruer og oliven anvendt til produktion af vin og olivenolie, og landbrugsprodukter anvendt som forbrug i produktionen i forbindelse med ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter.

1.36. Landbrugsenhedernes indbyrdes handel med levende dyr samt import af disse behandles også på en særlig måde, da den betragtes som produkter under fremstilling (jf. kapitel II).

D. KONTOSYSTEM

1. **Kontosystemet i henhold til ENS 95**

1.37. Landbrugsregnskaberne bygger på et system af indbyrdes forbundne konti. I ENS 95 består det fuldstændige kontosystem af løbende konti, akkumulationskonti og statuskonti. Ved hjælp af disse forskellige konti er det muligt at registrere transaktioner og strømme, som vedrører bestemte aspekter af det økonomiske kredsløb (f.eks. produktion), i et ordnet system. Disse transaktioner strækker sig fra indkomstdannelsen, over indkomstens fordeling og omfordeling, til dens akkumulering i form af aktiver. De saldoposter, som fremkommer herved, anvendes derefter i form af aggregater som redskab til måling af økonomiens resultater.

1.38. De løbende konti vedrører dannelse, fordeling og omfordeling af indkomst og anvendelsen af indkomsten til konsum. De danner grundlaget for beregning af opsparingen, der er en afgørende faktor i forbin-

([1]) Målingen af produktionen var tidligere baseret på begrebet »den nationale landbrugsbedrift« som én enkelt fiktiv landbrugsbedrift, der frembringer den samlede landbrugsproduktion i et lands økonomi, idet landbrugserhvervets produktion udgør værdien af alle de produkter, som forlader den nationale landbrugsbedrift. Da begrebet »den nationale landbrugsbedrift« blev opgivet, begrundedes det med forbedringen af i) den økonomiske analyse af landbrugsregnskaberne (tekniske koefficienter og værditilvækstrater), ii) sammenhængen mellem produktionskontiene og indkomstanvendelseskontiene, iii) sammenligningen af de tekniske koefficienter og værditilvækstraterne mellem delerhverv og medlemsstater, iv) konsistensen med ENS og principperne heri.

▼B

delse med akkumulationen. Akkumulationskontiene viser de forskellige bestanddele af ændringerne i de enkelte enheders aktiver og passiver og gør det muligt at registrere ændringer i nettoformuen (forskellen mellem aktiver og passiver). Statuskontiene viser de forskellige enheders samlede aktiver og passiver ved regnskabsperiodens begyndelse og slutning samt deres nettoformue. Strømmene for hver aktiv- og passivpost, der er opført på akkumulationskontiene, går igen på kontoen for ændringer i statuskonto (ENS 95, 8.04).

1.39. Det ovenfor beskrevne fuldstændige kontosystem gælder kun for institutionelle enheder, sektorer og delsektorer. Ifølge ENS 95 har det ikke noget formål at opstille et fuldstændigt kontosystem for en lokal faglig enhed og et erhverv, da en sådan enhed i reglen hverken kan besidde goder eller aktiver i eget navn eller modtage eller fordele indkomst.

2. **Kontosystem for LR**

1.40. Da LR er baseret på begrebet erhverv, skal kontosystemet ifølge ENS 95 begrænses til kun at omfatte de første af de løbende konti, nemlig:

— produktionskontoen

— indkomstdannelseskontoen

hvis saldoposter er hhv. værditilvækst og overskud af produktionen (jf. tabel 1 og 2 nedenfor).

1.41. I betragtning af landbrugserhvervets særlige karakter anses det imidlertid for muligt at opstille andre konti — i det mindste delvist — såfremt de strømme, der vedrører dem, klart kan henføres til dem. Det drejer sig om (jf. tabel 3 og 4 nedenfor):

— kontoen for virksomhedsindkomst (en af de løbende konti)

— kapitalkontoen (en af akkumulationskontiene).

1.42. Der er overvejelser i gang vedrørende en eventuel fremtidig udvidelse af dette kontosystem til at omfatte visse poster (strømme) på kontoen for »andre ændringer i aktiver« under akkumulationskontiene (dvs. visse positioner på kontoen for »andre mængdeændringer i aktiver« og på omvurderingskontoen) og statuskontiene.

1.43. På basis af de tabeller og den regnskabsstruktur, der er præsenteret i ENS 95, kan kontosystemet for LR fremstilles som vist nedenfor i tabel 1-4.

A. **Løbende konti**

Tabel 1: Produktionskonto

Anvendelse			*Tilgang*		
P.2	Forbrug i produktionen	50	P.1	Produktion	100
B.1b	**Bruttoværditilvækst**	50			
K.1	Forbrug af fast realkapital	10			
B.1n	**Nettoværditilvækst**	40			

Tabel 2: Indkomstdannelseskonto

Anvendelse			*Tilgang*		
D.1	Aflønning af ansatte	10	B.1n	Nettoværditilvækst	40
D.29	Andre produktionsskatter	5			
D.39	Andre produktionssubsidier	- 10			
B.2n/B.3n	**Overskud af produktionen, netto/blandet indkomst, netto**	35			

▼B

Tabel 3: Konto for virksomhedsindkomst

Anvendelse			*Tilgang*		
D.4	Formueindkomst	10	B.2/B3n	Overskud af produktionen, netto/blandet indkomst, netto	35
D.41	Renter	5			
D.45	Jordrente m.v.	5	D4	Formueindkomst	1
			D.41	Renter	1
			D.42	*Udloddet selskabsudbytte*	
			D.43	*Reinvesteret indtjening på direkte udenlandske investeringer*	
			D.44	*Formueindkomst henført til forsikringstagere*	
			D.45	*Leje af jord og aktiver i undergrunden*	
B.4n	**Virksomhedsindkomst, netto**	26			

B. **Akkumulationskonti**

Tabel 4: Kapitalkonto

Ændringer i aktiver			*Ændringer i passiver og nettoformue*		
B.10.1	*Ændringer i nettoformue forårsaget af opsparing og kapitaloverførsler*		B.8n	*Opsparing, netto*	
			D.9	Modtagne kapitaloverførsler	10
			D.92	Investeringstilskud	5
			D.99	Andre kapitaloverførsler	5
			D.9	*Betalte kapitaloverførsler*	
			D.91	*Kapitalskatter*	
			D.99	*Andre kapitaloverførsler*	
P.51	Faste bruttoinvesteringer (FBI)	100	B.10.1	*Ændringer i nettoformue forårsaget af opsparing og kapitaloverførsler*	
P.511	Anskaffelser minus afhændelser af materielle faste aktiver	85			
P.511a	FBI i beplantninger	10			
P.511b	FBI i dyr	15			
P.511c	FBI i maskiner og andet inventar	20			
P.511d	FBI i transportmidler	20			

▼B

Ændringer i aktiver			*Ændringer i passiver og nettoformue*
P.511e	FBI i avlsbygninger	20	
P.511f	FBI i andre anlæg undtagen jordforbedring (andre bygninger, anlæg osv.)		
P.512	Anskaffelser minus afhændelser af immaterielle faste aktiver (software osv.)	10	
P.513	Forøgelse af værdien af ikke-producerede ikke-finansielle aktiver	5	
P.513a	Større jordforbedringsarbejder	4	
P.513b	Omkostninger ved overdragelse af ejendomsretten til jord og af produktionsrettigheder	1	
K.1	Forbrug af fast realkapital	10	
P.52	Lagerændringer	5	
P.53	*Anskaffelser minus afhændelser af værdigenstande*		
K.2	*Anskaffelser minus afhændelser af ikke-producerede ikke-finansielle aktiver*		
K.21	*Anskaffelser minus afhændelser af jord (og anden naturkapital)*		
K.22	*Anskaffelser minus afhændelser af ikke-materielle ikke-producerede aktiver (produktionsrettigheder osv.)*		
B.9	*Fordringserhvervelse netto*		

1.44. Transaktioner og lagre, der er anført i kursiv i tabel 3 og 4, er poster som:

— ikke er relevante for LR, fordi erhvervsbegrebet er anvendt og kontosystemet er ufuldstændigt. Det drejer sig om kategori D.42 Udloddet selskabsudbytte, D.43 Reinvesteret indtjening på direkte udenlandske investeringer, D.44 Formueindkomst henført til forsikringstagere og D.45 Jordrente m.v. under tilgang i tabel 3 og B.8n Opsparing, netto, B.10.1 Ændringer i nettoformue forårsaget af opsparing og kapitaloverførsler, B.9 Fordringserhvervelse netto i tabel 4, eller

— ikke bogføres på grund af manglende oplysninger, eller fordi de i øjeblikket er af begrænset relevans for LR. Det gælder følgende: D.9 Betalte kapitaloverførsler, D.91 Kapitalskatter og D.99 Andre kapitaloverførsler, P. 53 Anskaffelser minus afhændelser af værdigenstande, K.2 Anskaffelser minus afhændelser af ikke-finansielle ikke-producerede aktiver, K.21 Anskaffelser minus afhændelser af jord og anden naturkapital og K.22 Anskaffelser minus afhændelser af immaterielle ikke-producerede aktiver (produktionsrettigheder osv.) i tabel 4. Nogle af disse (f.eks. D.91, K2, K.21 og K.22) vil eventuelt i fremtiden blive opført i LR.

▼B

1.45. På produktionskontoen registreres transaktioner vedrørende produktionsprocessen. Den har på tilgangssiden produktion og på anvendelsessiden forbrug i produktionen. Værditilvæksten, dvs. saldoposten, kan beregnes før eller efter fradrag af forbrug af fast realkapital (brutto- eller nettoværditilvækst). Da produktionen værdiansættes i basispriser og forbruget i produktionen i køberpriser, omfatter værditilvæksten produktsubsidier minus produktskatter.

1.46. På indkomstdannelseskontoen registreres indkomst, som hidrører fra produktionsprocessen, og indkomstens fordeling på produktionsfaktoren »arbejde« og offentlig forvaltning og service (i form af skatter og subsidier). Overskuddet af produktionen, dvs. saldoposten, svarer til den indkomst, som enhederne skaber ved brug af egne produktionsanlæg. Når der er tale om personlige foretagender i husholdningssektoren, indeholder saldoposten på indkomstdannelseskontoen implicit et element, der svarer til vederlag for arbejde, som udføres af ejeren eller medlemmer af dennes familie, et vederlag, som ikke kan skelnes fra hans overskud som virksomhedsejer. Dette kaldes »blandet indkomst« (ENS 95, 8.19).

1.47. På kontoen for virksomhedsindkomst er det muligt at måle en indkomst, som svarer til begrebet løbende udbytte før fordeling og indkomstskat, der normalt bruges i virksomhedsregnskaber.

1.48. Kapitalkontoen gør det muligt at fastslå, i hvor stort omfang anskaffelser minus afhændelser af ikke-finansielle aktiver er finansieret af opsparing og ved kapitaloverførsler. Den viser en positiv fordringserhvervelse, netto, eller en negativ fordringserhvervelse, netto. Det er ikke muligt at opstille en fuldstændig kapitalkonto for landbrugserhvervet, for selv om visse strømme klart kan henføres til dette erhverv, kan andre elementer (som f.eks. nettoopsparing, saldoen på rækken af løbende konti) derimod ikke beregnes for disse erhverv. Men ved at registrere så meget som muligt af ændringerne i værdien af erhvervets ikke-finansielle aktiver (forårsaget af anskaffelser, afhændelser og forbrug af fast realkapital) og kapitaloverførsler modtaget af erhvervet er det muligt af få værdifulde oplysninger om erhvervets økonomiske situation og formuestilling (samt oplysninger om den indkomst, der er dannet ved produktionsprocessen).

E. DATAKILDER OG BEREGNINGSMETODER TIL OPSTILLING AF LR

1.49. Et af de vigtigste karakteristika ved landbrugsregnskaberne er, at man har valgt at opgøre værdien af produktionen af langt størstedelen af produkterne efter formlen »mængde × pris«. Dette valg skyldes især, at det er vanskeligt at opstille landbrugsregnskaberne på basis af repræsentative stikprøver af bedriftsregnskaber.

1.50. Værdiansættelsen af den vegetabilske produktion kan som regel foretages enten på basis af tilgangen, dvs. ved at foretage et skøn over de producerede (høstede) mængder på grundlag af et skøn over det dyrkede areal og udbyttet, eller på basis af anvendelsen, dvs. på basis af skøn over de indkøb, som foretages af de brancher, der bruger landbrugsprodukterne, og over eksporten minus importen, hvortil skal lægges visse mængder, som forbruges internt inden for landbrugserhvervet, ændringer i producentlagre og anvendelse for egen regning (hvor der for en stor dels vedkommende er tale om eget forbrug). Den anden metode kan vise sig at være velegnet, når det er let at identificere køberne af disse landbrugsprodukter, og når de fire andre bestanddele af anvendelsen er begrænsede (f.eks. produkter, som skal gennemgå den første forarbejdning, før de skal videreanvendes, som f.eks. sukkerroer, tobak osv.). For at kunne verificere konsistensen og pålideligheden af dataene er det dog nødvendigt at foretage en fysisk opgørelse.

1.51. Statistikkerne over slagtninger, eksport/import af levende dyr og kvægbestand er de vigtigste datakilder til værdiansættelse af den animalske produktion. Produktionen af animalske produkter (især mælk) opgøres som regel på basis af salget til brugerbrancherne (mejerier, forarbejdningsforetagender), da produkterne anvendes til meget specifikke formål.

1.52. Kapitel II indeholder en mere detaljeret redegørelse for de metoder, der anvendes til beregning af landbrugsproduktionen.

▼B

1.53. De produkter, der forbruges i produktionen, er for størstedelens vedkommende af en sådan art, at de som regel kun kan anvendes inden for landbruget (frø og plantemateriale, gødningsstoffer, pesticider osv.). I så tilfælde beregnes landbrugets indkøb på basis af salgstallene fra de brancher, der leverer disse produkter til forbrug i produktionen (efter at der er taget højde for udenrigshandelen).

1.54. Der er dog en vis risiko ved at anvende denne regel. Det salg, som foretages af producenter af produkter til forbrug i produktionen, og som hovedsagelig anvendes inden for landbruget, svarer ikke nødvendigvis helt til landbrugets indkøb, fordi gødningsstoffer, pesticider osv. også kan købes til andre formål (handelsforetagenders lagre, forbrug i andre enheder, som f.eks. offentlige parker, husholdninger osv.).

F. NOMENKLATUR

1. **Generelt**

1.55. Da LR er fuldt integreret i det europæiske nationalregnskabssystem, anvender man ved opstilling af disse regnskaber Eurostats statistiske nomenklatur for økonomiske aktiviteter i De Europæiske Fællesskaber, NACE rev. 1. Denne nye aktivitetsnomenklatur, som blev udarbejdet i 1990, er opdelt på fire niveauer. Der er tale om en revision af den gamle NACE (Systematisk fortegnelse over økonomiske aktiviteter i De Europæiske Fællesskaber), som Eurostat offentliggjorde første gang i 1970.

1.56. NACE rev. 1 er en mere detaljeret udgave af ISIC rev. 3 ([1]), specielt tilpasset europæiske forhold. NACE rev. 1 har også direkte relation til Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs statistiske aktivitetstilknyttede produktklassifikation (CPA), som igen er baseret på FN's centrale produktklassifikation (CPC).

1.57. NACE rev. 1 er en aktivitetsnomenklatur, som anvendes til at afgrænse erhvervene i nationalregnskabet. Den er opbygget efter et kodesystem omfattende følgende fire niveauer:

— et første niveau omfattende positioner angivet med en bogstavkode (hovedafdelinger)

— et mellemniveau omfattende positioner angivet ved en dobbelt bogstavkode (afdelinger)

— et andet niveau omfattende positioner angivet med en tocifret talkode (hovedgrupper)

— et tredje niveau omfattende positioner angivet med en trecifret talkode (grupper)

— et fjerde niveau omfattende positioner angivet med en firecifret talkode (undergrupper).

1.58. De enkelte niveauer i en nomenklatur for økonomiske aktiviteter kan som regel afgrænses ved angivelse af de varer og tjenester, der typisk produceres inden for den pågældende aktivitet. CPA bruges således til at afgrænse de forskellige økonomiske aktiviteter inden for landbrugserhvervet, idet der her anvendes en yderligere tocifret differentiering for at opnå en mere detaljeret opdeling af positionerne.

1.59. Et erhverv består af en gruppe af lokale faglige enheder, der udøver samme eller næsten samme aktivitet. På det mest detaljerede klassificeringsniveau består et erhverv af alle de lokale faglige enheder, der hører under en enkelt undergruppe (4 cifre) i NACE rev. 1, og som derfor udøver samme aktivitet som defineret i NACE rev. 1 (ENS 95, 2.108). For at kunne afgrænse det område, som landbrugserhvervet dækker, kræves der således en nøjagtig definition af:

— karakteristiske aktiviteter, og

— karakteristiske enheder i LR.

2. **Definition af aktiviteter, der er karakteristiske for landbruget**

1.60. Landbrugserhvervet, som defineret i LR, svarer til hovedgruppe 01 i NACE rev. 1.

([1]) ISIC Rev.3: International Standard Industrial Classification of Economic Activities (FN's erhvervsgrupperingsklassifikation).

▼B

1.61. LR udgør et satellitregnskab i nationalregnskabet, og de anvendte begreber, principper og regler er baseret på ENS 95. Men da ENS 95 kun repræsenterer en generel ramme for økonomien som helhed, er det nødvendigt at tilpasse systemet til landbrugserhvervets behov. De særlige krav, som LR stiller, skyldes hovedsagelig deres specifikke formål, disponibiliteten af datakilderne, landbrugsenhedernes særlige karakter og den særlige karakter af de økonomiske aktiviteter i landbrugsenhederne. På grund af disse satellitregnskabers særlige karakter er det nødvendigt at opstille en liste over karakteristiske landbrugsaktiviteter, som selvfølgelig skal være baseret på NACE rev. 1.

1.62. I nationalregnskabssammenhæng defineres landbrugserhvervet som en gruppe af enheder, som udelukkende eller samtidig med andre biaktiviteter udøver aktiviteter henhørende under hovedgruppe 01 i NACE rev. 1 (Landbrug, jagt og servicevirksomhed i forbindelse hermed). Hovedgruppe 01 omfatter ([1]):

— Gruppe 01.1: Dyrkning af markafgrøder; gartnerier, havebrug

— Gruppe 01.2: Husdyravl

— Gruppe 01.3: Planteavl kombineret med husdyravl (blandet drift)

— Gruppe 01.4: Landbrugsservice undtagen dyrlægevirksomhed

— Gruppe 01.5: Jagt, fældefangst, vildtopdræt og servicevirksomhed i forbindelse hermed.

1.63. Listen over karakteristiske landbrugsaktiviteter i LR svarer til disse fem aktivitetsgrupper (01.1-01.5), dog med følgende afvigelser:

— inkludering af aktiviteter i forbindelse med produktion af vin og olivenolie (udelukkende på basis af druer og oliven produceret af samme bedrift), dyrkning af vegetabilske materialer til fletning, juletræer, plantemateriale til frugttræer, vinstokke og prydtræer i forstplanteskoler (normalt hovedgruppe 02 Skovbrug)

— udelukkelse af aktiviteter i forbindelse med produktion af frø, dvs. under hele arbejdet med formering af udsæd, og visse aktiver, som i NACE rev. 1 betragtes som serviceaktiviteter i forbindelse med landbrug (dvs. drift af vandingssystemer; anlæg, tilplantning og vedligeholdelse af haver, parker og sportsanlæg; beskæring af træer og hækklipning; kun lønarbejde inden for landbruget registreres).

3. **Definition af karakteristiske landbrugsenheder**

1.64. Alle enheder, der udøver aktiviteter, som er karakteristiske for landbrugserhvervet i LR, skal medregnes. Det drejer sig om de enheder, der udøver aktiviteter henhørende under følgende grupper i NACE rev. 1:

— Gruppe 01.1: Dyrkning af markafgrøder; gartnerier; havebrug

  — produktion af frø; kun enheder, som beskæftiger sig med aktiviteten formering af udsæd

  — produktion af vin (olivenolie): kun enheder, der udøver denne produktion på basis af druer (oliven) produceret af disse enheder og producentsammenslutninger (f.eks. andelsselskaber) ([2])

— Gruppe 01.2: Husdyravl

— Gruppe 01.3: Planteavl kombineret med husdyravl (blandet drift)

— Gruppe 01.4: Landbrugsservice undtagen dyrlægevirksomhed

  — ekskl. enheder, der udøver anden form for landbrugsservicevirksomhed end lønarbejde (dvs. ekskl. enheder, der udøver aktiviteter i tilknytning til drift af vandingssystemer; anlæg, tilplantning og vedligeholdelse af haver, parker og sportsanlæg; beskæring af træer og hækklipning)

([1]) Se også del 4 »Forklarende noter« i Eurostats publikation: NACE rev. 1, Den statistiske nomenklatur for økonomiske aktiviteter i Det Europæiske Fællesskab, emne 2, serie E, Luxembourg, 1996.

([2]) Der sondres således mellem tre typer vinproduktionsenheder: fødevarevirksomheder, producentsammenslutninger inden for landbruget og landbrugsbedrifter.

▼B

— Gruppe 01.5: Jagt, fældefangst, vildtopdræt og servicevirksomhed i forbindelse hermed.

1.65. Til listen i 1.64 skal tilføjes de enheder, der producerer juletræer, frugttræer, vinstokke og prydtræer til udplantning, samt enheder, der producerer vegetabilske materialer til fletning.

1.66. Af denne liste ses, at ud over landbrugsbedrifterne er følgende også karakteristiske landbrugsenheder: producentsammenslutninger til produktion af vin og oliven og specialiserede enheder inden for landbrugsservicevirksomhed af typen lønarbejde (jf. 1.20 og 1.21). Det skal erindres, at enheder, for hvilke landbrugsaktiviteten kun er en fritidsaktivitet, ikke henregnes til karakteristiske landbrugsenheder (jf. 1.24).

4. **Bemærkninger vedrørende forskellige poster**

a) Gruppe 01.1 Dyrkning af markafgrøder; gartnerier, havebrug

1.67. Gruppe 01.1 »markafgrøder« indeholder en systematisk opdeling af samtlige aktiviteter i forbindelse med landbrugets vegetabilske produktion i EU-landene samt høstaktiviteter (planter og vilde frugter).

1.68. For at blive medregnet skal produktionen af foderplanter foregå i forbindelse med en økonomisk aktivitet.

1.69. I modsætning til NACE rev. 1, hvor produktion af plantemateriale i planteskoler henregnes til skovbrug, betragtes denne aktivitet som en landbrugsaktivitet, hvis den vedrører produktion af plantemateriale til træer, frugtbuske, vinstokke og prydbuske. Derimod betragtes produktion af skovplantemateriale som en skovbrugsaktivitet, når plantematerialet er bestemt til produktion af skovtræer ([1]). Produktion af juletræer betragtes også som landbrugsproduktion, hvis træerne dyrkes i planteskoler med særlig henblik på anvendelse som prydtræer. Men hvis juletræer produceres ved styning af voksne træer i skove eller som led i udtynding, betragter man dem som henhørende under skovbrugsproduktion.

1.70. I LR er frø til landbrugsprodukter samlet under positionen »Frø«. Herfra er undtaget frø til korn (herunder ris), olieholdige frø, proteinholdige produkter og kartofler, som opføres under de forskellige korn- og oliefrøsorter, proteinholdige produkter og kartofler ([2]). Aktivitet i forbindelse med produktion af frø og plantemateriale dækker faktisk flere typer produktionsaktiviteter, nemlig forskning (dvs. produktion af prototypefrø af første generation), formering af frø (foretaget af landbrugsbedrifter på kontraktbasis) og certificering (dvs. sortering, pelletering og emballering foretaget af specialiserede produktionsenheder). Kun formering af frø er en karakteristisk landbrugsaktivitet, da forsknings- og certificeringsaktiviteterne foretages af forsknings- og produktionsorganer. Disse aktiviteter hører ikke til den traditionelle definition af landbrug (dvs. udnyttelse af naturlige ressourcer til produktion af planter og dyr), og produktion af frø i LR vedrører derfor kun produktion af formerede frø. Forbrug af frø i produktionen er i) frø af første generation købt med henblik på formering, og ii) certificeret frø købt af landbrugsproducenterne til produktion af vegetabilske produkter.

1.71. Produktion af druemost, vin og olivenolie: I produktnomenklaturen CPA betragtes vin og olivenolie som næringsmidler. I NACE rev. 1 klassificeres produktion af vin og olivenolie i afdeling DA »Fremstilling af nærings- og nydelsesmidler« (undergruppe 15.93 »Fremstilling af vin« og 15.41 »Fremstilling af rå olier og fedtstoffer«). Kun produktion af druer til vinfremstilling og oliven hører under landbrug (undergruppe 01.13 »Dyrkning af frugt, nødder, krydderplanter og planter til fremstilling af drikkevarer«). Men når vin (olivenolie) fremstilles på basis af druer (oliven) produceret af samme produktionsenhed, henregnes det ifølge den konvention, der er vedtaget i forbin-

([1]) Der er på visse punkter manglende overensstemmelse mellem NACE-definitionerne på de forskellige sprog. Ifølge den tyske og engelske version er det kun forstplanteskolernes aktiviteter, som hører ind under NACE 02.01 (»Skovbrug og skovning«). Hvis planteskoler, der producerer frugttræer, vinstokke og prydtræer, henføres til landbruget, vil dette ikke afvige fra NACE.

([2]) Begrundelsen for denne undtagelse fra den generelle regel er, at en betydelig del af frøene produceres af den normale produktion af de pågældende kornsorter, olieholdige frø, proteinholdige produkter og kartofler, mens de i andre tilfælde produceres af specialiserede bedrifter.

▼B

delse med NACE rev. 1, til landbrug (undergruppe 01.13). Denne konvention gør det overflødigt at sondre mellem den enhed, der producerer druen, og den enhed, der producerer vinen. Heraf følger, at al aktivitet i forbindelse med produktion af vin (olivenolie) på basis af druer (oliven) produceret af samme enhed, dvs. landbrugsbedriften, betragtes som karakteristiske landbrugsaktiviteter.

1.72. Produktion af vin foretaget af enheder, som er tæt tilknyttet landbrugsbedrifterne, betragtes ligeledes som en karakteristisk landbrugsaktivitet i LR. Disse til landbrugsbedrifterne tæt tilknyttede enheder omfatter producentsammenslutninger (f.eks. vinavlerkooperativer). At de henregnes til landbrugserhvervet, begrundes i deres karakter. Historisk set har de udgjort en »forlængelse« af landbrugsbedriften (som følge af fælles produktion og markedsføring), og de ejes for det meste af landbrugsbedrifterne. Agroindustrielle foretagenders produktion af vin (olivenolie) medregnes derimod ikke i LR, da denne produktion klart har karakter af industriel produktion.

1.73. Produktion af druemost optræder side om side med produktion af vin i listen over karakteristiske aktiviteter, da druemost kan sælges eller eksporteres som sådan eller indgå i lagerændringerne for herefter at blive solgt eller eksporteret til konsum eller forarbejdet til vin i en efterfølgende referenceperiode.

1.74. Da vin, olivenolie og druemost (sidstnævnte kun, hvis den ikke er forarbejdet til vin i referenceperioden) henhører under landbrugserhvervets produktion som et resultat af forarbejdningen af druer eller oliven produceret af samme enhed, skal hverken druer, bestemt til fremstilling af druemost og vin, eller oliven, bestemt til fremstilling af olivenolie (dvs. basisprodukterne), medregnes som produktion. De betragtes som bedriftsinternt forbrug, som ikke skal medregnes i erhvervets produktion (jf. 2.052). Druemost, som ikke forarbejdes til vin i referenceperioden, medregnes i periodens produktion. I vinfremstillingsperioden skal den registreres som forbrug i produktionen (erhvervets forbrug) som modpostering til en tilsvarende formindskelse af lagerbeholdningerne. Som et produkt fremkommet ved forarbejdning af most skal vin registreres i den relevante række som bestanddel af produktionen.

1.75. Beplantninger (f.eks. vinmarker og frugtplantager) er faste aktiver, og anlæg heraf bogføres som produktion. Anlæg af beplantninger for egen regning betragtes som »Produktion for egen regning af faste aktiver«. Når nyplantningen udføres af specialiserede enheder som lønarbejde, betragtes værdien heraf som »Salg«.

b) Gruppe 01.2 Husdyravl

1.76. Ligesom det er tilfældet med aktiviteterne i forbindelse med planteavl (jf. 1.67), indeholder denne gruppe en systematisk opdeling af alle husdyr og alle animalske produkter, som produceres i EU-landene.

1.77. I CPA klassificeres rugeæg sammen med æg i samme underkategori. I LR betragtes de efter sædvane som halvfærdige produkter fra fjerkræproduktion ([1]).

1.78. Hesteavl udgør en karakteristisk landbrugsaktivitet i LR, uanset hvad dyret senere skal anvendes til (avl, kødproduktion eller til tjenesteydelser). Det skal derimod bemærkes, at drift af væddeløbshestestalde og rideskoler ikke er en karakteristisk landbrugsaktivitet (der er her tale om en aktivitet henhørende under hovedgruppe 92 »Forlystelser, kultur, sport«) (jf. 2.210). Derfor skal landmænds indtjening som led i sådanne aktiviteter ikke medregnes i LR. Det samme gælder hold af væddeløbsheste eller rideheste, som ikke anvendes i landbrugsproduktionen. Og tyre opdrættet til tyrefægtning behandles på samme måde.

1.79. I nationalregnskabet optræder biprodukter ([2]), som automatisk fremkommer ved produktionen af visse landbrugsprodukter, ikke under

([1]) Begrundelsen for denne undtagelse er, at i praksis er produktionen af henholdsvis rugeæg og æg til konsum meget forskellig, og der er ikke en bestemt produktion af »æg«, for hvilken anvendelsesformålet kan afgøres efter produktionen. Fra starten af produktionsprocessen er rugeæg bestemt for produktion af fjerkræ. De behandles således i LR som smågrise, der betragtes som halvfærdige produkter af svineproduktionen.

([2]) Et biprodukt er et produkt, der teknisk set er knyttet til produktionen af andre produkter. Det kan være eksklusivt, når det er forbundet med andre produkter af samme gruppe, men hvor produktionen kun foregår i denne gruppe, eller ordinært, når det er forbundet med andre produkter, som ikke kun produceres af en enkelt gruppe.

▼B

samme poster som det produkt, der fremstilles i forbindelse med disse aktiviteter. De optræder separat ved slutningen af den pågældende gruppe af produktionsaktiviteter opdelt efter type. Det drejer sig f. eks. for den vegetabilske produktions vedkommende om halm, roe- og kålblade, ærte- og bønnebælge osv., for vinfremstillingens vedkommende om bærme og vinsten, for olivenfremstillingens vedkommende om affald såsom oliekager, og for den animalske produktions vedkommende om huder, dyrehår og skind af slagtet vildt samt voks, gødning og gylle. Alle disse produkter er som regel ikke det primære formål med produktionen; derfor er det yderst sjældent, at de statistiske oplysninger er pålidelige. Inden for selve landbruget anvendes disse produkter for det meste som foder til kvæg eller til jordforbedring. Det forekommer dog, at disse biprodukter sælges til økonomiske sektorer uden for landbruget, og i så fald skal produktionsværdien opføres i LR.

c) Gruppe 01.4 Landbrugsservice undtagen dyrlægevirksomhed

1.80. Aktiviteterne i gruppe 01.4 kan opdeles i to kategorier:

— landbrugstjenester i form af lønarbejde i landbrugsproduktionsleddet (dvs. lønarbejde inden for landbruget), og

— de »øvrige« landbrugstjenester (drift af vandingssystemer; anlæg, tilplantning og vedligeholdelse af haver, parker og sportsanlæg; beskæring af træer og hækklipning osv.).

1.81. Aktiviteterne i forbindelse med landbrugstjenesteydelserne i anden kategori opfattes ikke som karakteristiske aktiviteter i LR (selv om de optræder i nationalregnskabets landbrugsregnskab), da de ikke er traditionelle eller typiske landbrugsaktiviteter. De kan dog registreres som ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter (i LR-sammenhæng). Den traditionelle indfaldsvinkel, som beskriver landbruget som dyrkning af jorden, omfatter i forlængelse heraf samtlige aktiviteter, som sigter mod at anvende og udnytte naturens ressourcer til produktion af planter og dyr til dækning af menneskets behov. Til trods for deres voksende økonomiske betydning er man af den opfattelse, at man ville fjerne sig for meget fra den ovenfor nævnte traditionelle indfaldsvinkel, hvis der også skulle tages hensyn til miljørelaterede tjenester.

Lønarbejde inden for landbruget

1.82. Som følge af den nationaløkonomiske differentiering, som udviklingen har medført, er landbrugsbedrifterne og -husholdningerne for længst ophørt med at udføre bestemte funktioner, som i stedet er blevet overtaget af et stigende antal specialiserede fag med egne produktionsenheder. Denne adskillelse af funktioner har til at begynde med berørt aktiviteter i forbindelse med forarbejdning af landbrugsprodukter (slagtning og forarbejdning af kød, kornformaling og fremstilling af brød, fremstilling af smør og ost, frøbehandling er overtaget af andre sektorer) og er senere blevet udvidet til også at omfatte markedsføring. Det er især i forbindelse med gennemgribende strukturændringer i landbruget, ledsaget af tiltagende brug af svært materiel, at nogle landbrugsaktiviteter, som direkte bidrager til produktion af vegetabilske produkter og til kvægopdræt, i stigende grad er blevet overladt til specialiserede enheder.

1.83. Til disse aktiviteter hører f.eks. spredning af gødning og kalk, pløjning, såning, ukrudts- og skadedyrsbekæmpelse, plantebeskyttelse, afhøstning, tærskning og fåreklipning.

1.84. Alle disse aktiviteter er karakteriseret ved, at de udgør arbejde, som normalt er nødvendigt i forbindelse med produktionen af landbrugsprodukter, og at de har tilknytning til denne produktion.

1.85. Aktiviteter, som ikke direkte er forbundet med produktionen af landbrugsprodukter, dvs. som ikke foregår i landbrugsproduktionsleddet, såsom transport for fremmed regning (f.eks. mælketransport til mejeri), er eksempler på ikke-landbrugsmæssige aktiviteter, som hører under et andet erhverv, og som derfor ikke skal registreres i LR (medmindre der er tale om aktiviteter, som ikke kan adskilles fra den landbrugsmæssige hovedaktivitet, jf. 1.12).

1.86. Det skal bemærkes, at denne klassifikation kun gælder, hvis de pågældende aktiviteter i deres helhed udføres af de specialiserede enheder. Men hvis landmanden f.eks. kun lejer maskinerne (uden betjenings-

▼B

personale) eller lejer maskinerne med kun en del af det nødvendige personale, således at den egentlige aktivitet udføres af landmanden ved hjælp af disse lejede maskiner, hører denne aktivitet under hovedgruppe 71 i NACE rev. 1. Dette er især almindeligt, når der er tale om ukomplicerede maskiner, som kun kræver få reparationer, og forekommer som oftest i højsæsonen for anvendelse af disse maskiner (jf. 1.23).

1.87. Lønarbejde i landbrugsproduktionsleddet er hovedsagelig aktiviteter, som kræver indsættelse af dyre maskiner og dyrt udstyr. Sådant arbejde kan udføres af:

a) specialiserede lønarbejdsforetagender, som udøver disse aktiviteter som hovedaktivitet

b) landbrugsbedrifter.

I dette tilfælde antager lønarbejdet sædvanligvis følgende former:

— som supplerende indtægtskilde for den enkelte landmand, i dets løseste form som lejlighedsvis assistance til naboer. Til denne kategori hører også opstaldning af husdyr og (især når der er tale om svin og fjerkræ) opdræt mod betaling (især opfedning). Der kan være tale om opstaldning af dyr, der ejes af en anden landmand, eller dyrene kan tilhøre et erhvervsforetagende, sædvanligvis en leverandør (f.eks. en foderstofproducent eller -forhandler) eller en køber (f.eks. et slagteri)

— form af en mere eller mindre selvstændig maskinpulje som en systematisk videreudvikling af indbyrdes assistance naboer imellem. På grund af de store udgifter til indkøb af maskiner og den utilstrækkelige udnyttelsesgrad af maskinerne inden for den enkelte bedrift, slår bedrifter, som ejer maskiner, sig sammen og opretter maskinpuljer, hvor maskinerne sammen med det nødvendige personale stilles til rådighed for de andre bedrifter. I stigende grad udfører landmænd, som henter deres hovedindtægt i landbruget, lønarbejde for dem, for hvem landbrug kun er en biaktivitet, og som ofte kun ejer jorden

— andelsmaskinstationer ([1]). Der er her tale om store andelsselskaber med lønnet personale, som minder meget om specialiserede lønarbejdsforetagender

c) foretagender i et efterfølgende produktionsled, som foretager afhøstningen af de grøntsags- eller frugtafgrøder, som de skal forarbejde (f.eks. konservesfabrikker i forbindelse med dyrkning af ærter på kontrakt)

d) foretagender i et forudgående produktionsled. Her er der f.eks. tale om landbrugsmaskineforhandlere, som udfører lønarbejde. Selv om andre tilfælde er meget usandsynlige i LR-sammenhæng, er det teoretisk muligt, at f.eks. en pesticidfabrikant selv påtager sig spredningen af et bekæmpelsesmiddel. Hvis dette imidlertid sker ved hjælp af helt nye metoder, drejer det sig ikke nødvendigvis om lønarbejde i landbrugsproduktionsleddet, f.eks. ikke, hvor det ikke består i arbejde, som normalt udføres af landmanden selv (f.eks. brug af fly til skadedyrsbekæmpelse).

1.88. Når det skal afgøres, om en aktivitet skal betragtes som lønarbejde inden for landbruget (dvs. arbejde, som indgår i landbrugsproduktionsprocessen, og som normalt udføres af landbrugsbedrifterne selv), er det ikke kun aktivitetens art, der er afgørende, men også den særlige sammenhæng, hvori den udøves, nemlig »i landbrugsproduktionsprocessen«.

1.89. Husdyravl mod betaling (pasning af andres dyr) hører til lønarbejde inden for landbruget, da det er et led i produktionen af landbrugsvarer. Til denne post hører imidlertid ikke opdræt og pasning af private rideheste, som jo ikke udgør en produktion af varer, men er en egentlig »tjeneste« i ENS 95-forstand (hovedafdeling O i NACE rev. 1). På samme måde skal arbejde i forbindelse med anlæg og vedligeholdelse af parker, haver, golfbaner samt vejbeplantning ikke betragtes som en landbrugsproduktionsproces.

([1]) I modsætning til maskinpuljerne, hvor de pågældende maskiner og apparater ejes af de deltagende landmænd, ejes de her af andelsselskaberne.

▼B

1.90. Det er uden betydning, hvilken aflønningsform der anvendes til aflønning af det foretagende, som udfører lønarbejde. Der behøver ikke at foreligge nogen aftale om fast betaling (f.eks. løn i egentlig forstand); aflønningen kan udmærket have form af en andel af fortjenesten eller forskellige kombinerede former (f.eks. modtager en landmand, som opfeder kalve mod betaling, ofte et fast beløb pr. kalv plus en andel af nettooverskuddet). Betaling kan også ske i form af en nærmere fastsat andel af produktionen.

1.91. Det skal imidlertid altid dreje sig om tjenester ydet af selvstændige foretagender. Arbejde udført af bedriftens lønnede arbejdskraft falder ikke ind under denne kategori. Betaling af sådant arbejde, f.eks. en lønnet malkers arbejde, udgør lønudgifter i landbrugsbedriften og indgår i posten »Aflønning af ansatte«. Derimod skal det lønarbejde, som præsteres af et foretagende, som udfører malkning for andre landbrugsbedrifter, opføres i LR dels som produktion (foretagendets salg af tjenesteydelser) og dels som forbrug i produktionen (landbrugsbedriftens køb af tjenester).

d) Gruppe 01.5 Jagt, fældefangst, vildtopdræt og servicevirksomhed i forbindelse hermed

1.92. Denne aktivitetsgruppe omfatter følgende aktiviteter: i) jagt efter og fældefangst af dyr med henblik på produktion af fødevarer, pelsværk, skind eller anvendelse inden for forskning, i zoologiske haver eller som kæledyr; ii) produktion af pelsværk, reptil- eller fugleskind af dyr/fugle, som stammer fra jagt eller fældefangst; iii) vildtopdræt; iv) tjenesteydelser til fremme af erhvervsmæssig jagt og fældefangst. Det skal bemærkes, at produktion af skind og huder hidrørende fra slagterier samt jagt udøvet som sports- eller fritidsaktivitet ikke hører til aktiviteter, som er karakteristiske for landbrugserhvervet. Vildtopdræt i vildtfarme indgår ikke i denne undergruppe, men hører til undergruppen »Anden husdyravl«.

5. **Forskelle mellem landbrugserhvervet i LR og i nationalregnskabets centrale struktur**

1.93. Landbrugserhvervet i LR-sammenhæng, som defineret i 1.62-1.66, udviser nogle forskelle i forhold til landbrugserhvervet som defineret i nationalregnskabets centrale struktur. Disse forskelle vedrører såvel definitionen af karakteristiske aktiviteter som definitionen af enheder. De kan sammenfattes som følger:

Landbrugserhvervet i LR	=	Landbrugserhvervet i nationalregnskabet
	+	Enheder, der producerer vin og olivenolie (producentsammenslutninger, andelsselskaber osv.)
	+	Enheder, der producerer materialer til fletning
	+	Enheder, der producerer juletræer, frugttræer, plantemateriale til vinstokke og prydtræer i planteskoler
	–	Enheder, der producerer frø (til forskning eller certificering)
	–	Enheder, der udfører landbrugsservice undtagen lønarbejde inden for landbruget (dvs. drift af vandingssystemer; anlæg, tilplantning og vedligeholdelse af haver, parker og sportsanlæg o.l.; beskæring af træer og hækklipning)
	–	Enheder, for hvilke landbrugsaktiviteten kun er en fritidsaktivitet

II. **PRODUKTTRANSAKTIONER**

2.001. Produkttransaktionerne giver oplysninger om produkternes oprindelse og anvendelse. Ved produkter forstås alle varer og tjenesteydelser, der er resultatet af en produktionsaktivitet. De vigtigste produkttransaktioner i ENS 95 er: produktion, forbrug i produktionen, udgifter til

▼B

konsum, faktisk konsum, bruttoinvesteringer, eksport af varer og tjenester og import af varer og tjenester.

2.002. Som nævnt i 1.40 og 1.41 indgår kun produktionen, forbruget i produktionen og bruttoinvesteringerne i LR. På produktionskontoen registreres produktion som tilgang, forbrug i produktionen som anvendelse. På kapitalkontoen registreres bruttoinvesteringer som anvendelse (ændringer i aktiverne).

A. ALMINDELIGE REGLER

1. **Referenceperiode**

2.003. Referenceperioden for LR er kalenderåret.

2. **Enheder**

a) Mængder

2.004. Mængderne anføres normalt i 1 000 t (for druemost og vin i 10 000 hl) med en decimal. For dyr regnes der med levende vægt.

b) Priser

2.005. I LR angives priserne pr. ton (pr. 10 hl for vin og druemost).

2.006. I LR anføres priserne enten afrundet til nærmeste hele tal eller med en eller to decimaler afhængigt af prisoplysningernes statistiske pålidelighed.

c) Værdi

2.007. Værdien anføres i mio. nationale valutaenheder.

3. **Registreringstidspunkt**

2.008. I ENS 95 (1.57) registreres strømmene (specielt produkttransaktioner og fordelingstransaktioner) efter optjeningstidspunkt, dvs. på det tidspunkt, hvor økonomiske værdier skabes, omdannes eller afvikles, eller når fordringer eller gæld opstår, omdannes eller afvikles.

a) Produktion

2.009. Produktionen registreres og værdiansættes på det tidspunkt, hvor den frembringes. Den registreres således på produktionstidspunktet, og ikke når den faktiske betaling finder sted.

2.010. I ENS 95 betragtes produktion som en fortløbende proces, hvor varer og tjenester omdannes til andre varer og tjenester. Denne proces kan strække sig over forskellige perioder afhængigt af produkterne, og perioderne kan således strække sig ud over en regnskabsperiode. Denne måde at opfatte produktionen på indebærer kombineret med princippet om registrering på optjeningstidspunktet, at der vil ske en registrering af produkter under fremstilling. Derfor skal produktionen af landbrugsprodukter i henhold til ENS 95 (3.58) registreres som en kontinuerlig produktion over hele produktionsperioden (og ikke blot når afgrøderne høstes eller dyrene slagtes). Afgrøder og bestande af fisk eller dyr, der opdrættes med henblik på menneskeligt konsum, registreres under produktionsprocessen som beholdninger af produkter under fremstilling, og når processen er slut, som lagre af færdige produkter.

2.011. En registrering af produktionen i form af produkter under fremstilling er ønskelig og nødvendig af hensyn til den økonomiske analyse, når produktionsprocessen strækker sig over en periode, der strækker sig ud over regnskabsperioden. Herved opnås en konsistens mellem registreringen af omkostninger og produktion, der gør det muligt at få relevante oplysninger om værditilvæksten. Da LR udarbejdes med kalenderåret som referenceår, kan man gå ud fra, at en registrering af produkter under fremstilling er nødvendig for produkter, for hvilke produktionsprocessen ikke er afsluttet ved udgangen af kalenderåret (men også hvis det generelle prisniveau viser meget hurtige udsving i referenceperioden) ([1]).

2.012. Når der er tale om landbrugsprodukter, for hvilke produktionscyklussen er kortere end regnskabsperioden, vil det ikke være nødvendigt at registrere produktionen som produkter under fremstilling. Regi-

([1]) Jf. 6.72-6.79 og 6.94-6.100 i SNA.

▼B

streringen af produktionen som færdige produkter, dvs. ved høsten for den vegetabilske produktions vedkommende, giver en tilstrækkelig konsistens med produktionsomkostningerne. Dette forhold gør sig gældende for størstedelen af den vegetabilske produktion i Europa, hvor produktionsprocessen varer mindre end et år. Det er heller ikke nødvendigt at registrere vegetabilske produkter, der har en kort vækstcyklus, og for hvilke produktionsprocessen spænder over to kalenderår, som produkter under fremstilling (jf. 2.172). I disse tilfælde betragtes afgrøder på roden ikke som lager af produkter under fremstilling.

2.013. I praksis er det kun produkter med en lang produktionscyklus, som det er relevant at registrere som produkter under fremstilling. Der er i den forbindelse hovedsagelig tale om dyr, vegetabilske produkter som f. eks. vin (hvis lagring udgør en integrerende del af produktionsprocessen) og beplantninger. Den normale prisudvikling i EU er generelt langsom og gør det ikke nødvendigt at registrere visse produkter som produkter under fremstilling (selv om det kan forekomme i ekstraordinære tilfælde, jf. 2.172).

2.014. Når produkter med lang produktionscyklus, der er registreret som produkter under fremstilling, høstes (vegetabilske produkter) eller slagtes (dyr), er produktionsprocessen slut, og produkterne under fremstilling overgår til lagre af færdige produkter, der er klar til at blive solgt eller anvendt til andre formål. Under produktionsprocessen fremkommer den årlige produktionsværdi i form af produkter under fremstilling ved at fordele værdien af det færdige produkt proportionelt på de opståede omkostninger i hver periode (SNA 93, 6.96).

2.015. Dyr: Produktion af dyr kræver normalt en vis tid og kan strække sig over flere referenceperioder, inden processen er afsluttet. Efter et dyrs fødsel er det muligt og hensigtsmæssigt at registrere den for hver produktionsfase, dvs. for hvert af dyrenes alderstrin (den del af produktionsprocessen, der går forud for fødslen, kan dog ikke registreres, da det ikke er muligt at adskille den fra ydelser over for moderdyret).

2.016. Produktionsprocessen for trækdyr afsluttes normalt ved fødslen. Fra dette tidspunkt registreres de som faste aktiver. Dyrene er naturligvis endnu ikke anvendelige til den beregnede brug, men forskellene dyrene imellem er så store, at valget af en fast alder for samtlige dyr ville være helt vilkårligt. Fødselstidspunktet er valgt af praktiske grunde, så meget mere som dyrenes fremtidige anvendelse allerede er fastlagt på dette tidspunkt.

2.017. Dette gælder ikke altid hornkvæg, svin, får og andre husdyr, som kan opdrættes med henblik på enten avl eller slagtning. Hvis det er muligt at sondre mellem de unge dyr efter deres fremtidige brug, skal de dyr, der skal anvendes som produktionsfaktor, fra fødslen registreres som faste bruttoinvesteringer (der er tale om en fast bruttoinvestering for egen regning, dvs. at dyrene betragtes som produkter under fremstilling, og at opdrættet af dem skal registreres som produktion, jf. ENS 95 3.112). Hvis det derimod ikke er muligt at sondre mellem de unge dyr efter deres fremtidige anvendelse, skal dyrene medregnes som lager i form af produkter under fremstilling, indtil de bliver voksne og anvendes som produktionsfaktorer (f.eks. som malkekvæg eller til avl eller andre produktive formål, f.eks. uldproduktion). De registreres i så fald som fast realkapital. Dyr, som skal slagtes, eller som er taget ud af avlsbestanden før slagtningen, medregnes også som lager og ikke som faste aktiver.

2.018. Kyllingeproduktion, der strækker sig over to regnskabsperioder, behandles særskilt. Æg under udrugning ved udgangen af en periode betragtes som produktion af kyllinger og registreres som produktion af fjerkræ i LR (i form af produkter under fremstilling) (jf. 2.048).

2.019. Vin: Produktionen skal registreres som produkter under fremstilling, da lagringen af vinen udgør en del af produktionsprocessen og kan løbe over flere regnskabsperioder. Druemost under gæring, som ikke længere er frisk most, men heller ikke vin endnu, behandles på samme måde som æg under udrugning ved udgangen af en referenceperiode. Den registreres som vin i form af produkter under fremstilling i LR.

2.020. Aktiver i form af beplantninger: Goder bestemt til faste bruttoinvesteringer for egen regning (bortset fra dyr), som f.eks. beplantninger, der

▼B

giver tilbagevendende produkter, registreres som faste bruttoinvesteringer, når de produceres.

b) Forbrug i produktionen

2.021. Varer og tjenester, der forbruges i produktionen, skal registreres på det tidspunkt, hvor de indgår i produktionsprocessen, dvs. når de reelt forbruges, og ikke på købstidspunktet eller ved lagertilgangen.

2.022. Forbruget af varer i en bestemt referenceperiode svarer i praksis til køb og anskaffelser af varer plus startlager minus slutlager ([1]).

2.023. Tjenester registreres på købstidspunktet. Da tjenester ikke kan lagres, er købstidspunktet også forbrugstidspunktet.

2.024. Følgende tjenester er en undtagelse fra denne regel:

— tjenester tilknyttet køb af varer, f.eks. handelstjenester og transporttjenester, registreres som forbrug i produktionen på det tidspunkt, hvor varerne selv konsumeres (jf. 2.111)

— permanente tjenester som f.eks. forsikringstjenester registreres ved udgangen af referenceperioden med den del af betalingerne, der er forfaldne for det pågældende år eller den pågældende del af året. Følgelig svarer de registrerede beløb ikke nødvendigvis til de faktisk betalte forsikringspræmier i den pågældende periode.

c) Faste bruttoinvesteringer

2.025. Faste bruttoinvesteringer registreres, når ejendomsretten til det faste aktiv overføres til den enhed, der har til hensigt at anvende det i produktionen. Der er imidlertid to undtagelser fra dette princip. Aktiver erhvervet ved finansiel leasing registreres, som om brugeren bliver ejer, når han får brugsret til varerne (jf. 2.122). Investeringer, der produceres for egen regning, registreres, når de produceres (med undtagelse af hornkvæg, svin, får og andre dyr, hvis fremtidige anvendelse ikke klart kan fastlægges; disse dyr medregnes til lageret i form af produkter under fremstilling, jf. 2.017).

2.026. For nyplantning af frugttræer eller vinstokke (faste aktiver produceret for egen regning) gælder, at hvis samtlige nødvendige arbejder endnu ikke er afsluttet ved udgangen af regnskabsperioden, registreres værdien af de materialer og tjenester, der er henholdsvis brugt og leveret i løbet af referenceåret, som faste bruttoinvesteringer ved udgangen af perioden.

2.027. Køb og salg af jord og de hermed forbundne udgifter registreres ved ejendomsrettens overgang. Nettoanskaffelse af jord er imidlertid ikke en del af de faste bruttoinvesteringer, da jord er ikke-producerede aktiver. Nettoanskaffelse af jord (og anden naturkapital) registreres på kapitalkontoen (»Konto for erhvervelser af ikke-finansielle aktiver«).

d) Lagerændringer

2.028. Lagerændringer opgøres som forskellen mellem lagertilgang og lagerafgang i løbet af referenceperioden.

2.029. Lagertilgangen er enten varer, der senere skal anvendes i produktionsprocessen (inputlagre) — registreringstidspunktet er i så fald tidspunktet for ejendomsrettens overgang — eller erhvervets egne produkter, der skal anvendes senere, f.eks. til salg eller som faste aktiver (outputlagre) — registreringen af tilgangen til lageret sker i så fald, når produktet er færdigt.

2.030. Med hensyn til ikke-færdige produkter fra erhvervet (dvs. produkter, der er registreret som produkter under fremstilling) registreres værdien af forbrugte materialer og leverede tjenester i løbet af en referenceperiode ligeledes som lager ved udgangen af denne periode (med undtagelse af vegetabilske produkter med kort vækstcyklus på roden, jf. 2.012. Dette betyder, at en del af de i en referenceperiode forbrugte materialer og leverede tjenester ikke nødvendigvis modsvares af en forøgelse af lagerværdien).

2.031. Lagerafgangen udgøres dels af varer, som indgår i produktionsprocessen (inputlagre), dels af varer, som fraføres erhvervet med

([1]) Vedrørende registreringstidspunkt for lagerændringer henvises til 2.029-2.031.

▼B

henblik på salg eller anden anvendelse (outputlagre). I førstnævnte tilfælde fratrækkes afgangene erhvervets lager på det tidspunkt, hvor de faktisk forbruges i produktionsprocessen. I sidstnævnte tilfælde fratrækkes de lagrene på det tidspunkt, hvor de sælges eller finder anden anvendelse.

B. PRODUKTION

(jf. ENS 95, 3.07-3.58)

1. **Generelt om produktionsbegrebet i ENS 95 og LR**

2.032. I den engelske udgave af ENS 95 betegner udtrykket »production« processen og udtrykket »output« de varer og tjenester, som er resultatet heraf. Det er vigtigt at foretage denne sondring. I henhold til ENS 95 (3.14) omfatter produktion (»output«) de produkter, der frembringes i regnskabsperioden.

2.033. I henhold til ENS 95 medregnes i produktionen også i) varer og tjenester, som en lokal faglig enhed leverer til en anden, når de begge hører til den samme institutionelle enhed, og ii) varer, som produceres af en lokal faglig enhed, og som stadig befinder sig på dennes lager ved slutningen af den regnskabsperiode, hvor den er produceret, uanset senere anvendelse. Varer og tjenester, der produceres og forbruges inden for samme regnskabsperiode og i samme lokale faglige enhed, udskilles imidlertid ikke. De registreres derfor ikke som en del af produktionen eller som forbrug i produktionen i den pågældende lokale faglige enhed.

2.034. Det produktionsbegreb, der anvendes i LR, er beslægtet med begrebet »samlet produktion«. Det er baseret på en tilpasning af ENS 95, idet en række landbrugsvarer og -tjenester, der produceres og forbruges i samme regnskabsperiode og i samme landbrugsenhed, registreres som produktion ved landbrugsaktivitet. Kriterierne for afgrænsning af de varer og tjenester, der skal medregnes i landbrugserhvervets produktion, er beskrevet i 2.055. Forskellen mellem metoden i ENS 95 og metoden i LR består i disse elementer af forbruget inden for enheden, hvis værdi både medregnes i produktionen og i forbruget i produktionen. Værditilvæksten er således den samme, uanset hvilken metode der anvendes.

2.035. Som nævnt i 1.34 er denne ændring af reglen i ENS 95 begrundet i de særlige forhold inden for landbrugserhvervet og landbrugsbedriften (som lokal faglig enhed). Samtidig gør den det muligt:

— at forbedre den økonomiske analyse af landbrugsregnskaberne, specielt fastlæggelsen af tekniske koefficienter og værditilvækstrater (forholdet mellem produktion og forbrug i produktionen)

— at forbedre sammenligningen af tekniske koefficienter og værditilvækstrater mellem delerhverv og lande. Den produktion, der forbruges i én og samme enhed, er hovedsagelig begrænset til nogle få produkter, såsom korn, protein- og olieafgrøder, foderplanter og mælk til foderbrug), og det interne forbrug varierer meget erhverv og lande imellem

— at forbedre konsistensen mellem produktions-, indkomstdannelses- og virksomhedsindkomstkontiene: nødvendigheden af at sikre en større konsistens mellem produkttransaktioner (produktion, forbrug i produktionen osv.) og fordelingstransaktioner (løn, subsidier, skatter, leje, renter osv.) er blevet større efter reformen af den fælles landbrugspolitik i 1992, idet subsidierne (som for visses vedkommende vedrører den produktion, der forbruges internt) nu spiller en vigtig rolle for landbrugets indkomstdannelse og -udvikling.

2.036. Den regel, som anvendes i LR, anbefales ganske vist ikke i ENS 95, men er dog indeholdt i SNA 93 på grund af de særlige forhold inden for landbruget (jf. SNA 93, bilag I, 15) og i FAO's metodologiske håndbog ([1]). Endvidere muliggør den en væsentlig begrænsning af de afvigelser i opgørelsen af produktionen, som skyldes valget af basisenhed (den lokale faglige enhed eller den homogene produktionsenhed).

([1]) FAO (1996) System of economic accounts for foods and agriculture, FN, Rom.

▼B

2. **Produktion ved landbrugsaktiviteter: mængder**

2.037. Ved opstillingen af LR udspecificeres produktionen mængdemæssigt.

Skematisk fremstilling af tilgang og anvendelse af landbrugsprodukter

<table>
<tr><td colspan="7">Bruttoproduktion (1q)</td></tr>
<tr><td>Tab (2q)</td><td colspan="5">Anvendelig produktion (3q)</td><td>Startlager (Stl) (4q)</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="6">Samlet disponibel tilgang (5q)</td></tr>
<tr><td></td><td rowspan="2">Bedrifts-internt forbrug (6q)</td><td rowspan="2">Forarbejd-ning foreta-get af produ-cen-terne (7q)</td><td rowspan="2">Eget for-brug (8q)</td><td rowspan="2">Salg i alt (9q)</td><td rowspan="2">S (*) (10q)</td><td colspan="2">Slutlager (Sll) (11q)</td></tr>
<tr><td></td><td>Sll – Stl (**) (12q)</td></tr>
</table>

(*) S = Faste aktiver produceret for egen regning.
(**) Sll – Stl = Lagerændringer. I skemaet forudsættes det, at slutlageret er større end startlageret.

2.038. Udgangspunktet for denne trinvise beregning er enten:

— bruttoproduktionen (1q), eller

— den anvendelige produktion (3q)

alt efter om referencehøsttallene inkluderer tab på marken, tab ved høsten og tab på bedriften eller ej.

a) Bruttoproduktion

Bruttoproduktion (1q)

2.039. Dette er udgangspunktet for de lande, hvis officielle høststatistikker indbefatter tab. Erhvervsbegrebet indebærer, at samtlige produkter fremkommet ved landbrugsaktiviteter i erhvervets landbrugsenheder (jf. 1.62 og 1.63), medregnes. I overensstemmelse med den sædvane, der er nævnt i 1.31 (den produktion, der udføres som biaktivitet af ikke-landbrugsmæssige enheder, er nul, da alle landbrugsaktiviteter antages at være separable og derfor udgør deres egen lokale faglige landbrugsenheds hovedaktivitet), skal hele landbrugsproduktionen registreres med undtagelse af produktion fra enheder, for hvilke landbrugsaktiviteten kun er en fritidsaktivitet (jf. 1.24).

b) Tab

Tab (2q)

2.040. Herved forstås løbende tab af varer i lagerbeholdninger (jf. 2.041) og omfatter tab på marken, tab under høsten og andet tab på bedriften (som skyldes produkternes let fordærvelige karakter, klimatiske forhold såsom frost og tørke osv.). Tab på de forskellige stadier af markedsføringen, dvs. under transporten fra bedriften, ved oplagringen i handelsleddet samt tab under behandlingen og forarbejdningen i forarbejdningsindustrien, skal således ikke anføres her.

Herunder henhører derimod produkter, der udbydes til salg af producenterne, men som ikke bliver solgt og derfor ender med at blive ødelagt (specielt frugt og grøntsager).

Tre former for tab

2.041. Ifølge ENS 95 kan producenterne komme ud for tre former for tab: løbende tab af varer i lagerbeholdninger (ENS 95, 3.117 og 3.118), ekstraordinære tab (ENS 95, 6.25.e)) og tab ved katastrofer (ENS 95, 6.22 og 6.23.b)).

Registrering af de forskellige former for tab

2.042. Ved registrering af tab i lagerbeholdninger er det nødvendigt at skelne mellem på den ene side løbende tab og på den anden side ekstraordinære tab og tab ved katastrofer. Registreringen af tab afhænger imidlertid også af metoden til beregning af produktionen og af den type statistisk materiale, de enkelte lande er i besiddelse af.

2.043. Ved løbende tab, og når produktionen beregnes ud fra data om startlagre og slutlagre, salg og eventuelt andre anvendelser (f.eks. faste aktiver, der er produceret for egen regning), er løbende tab allerede

▼B

fratrukket lagerændringer. Registreres tabene endnu en gang under posten »tab« vil dette være medføre dobbelttælling. Hvis beregningen af dyreproduktionen derimod ikke er baseret på lagertal, men på en beregning, der f.eks. tager udgangspunkt i de faktiske fødsler, registreres tab af dyr under produktionen i referenceperioden samt tab af dyr, der er importeret med henblik på opdræt eller opfedning, eller som fødes under tidligere referenceperioder.

2.044. Ekstraordinære tab og tab ved katastrofer skal registreres på akkumulationskontiene (kontoen for andre mængdeændringer i status). I produktionen er derfor indregnet den fulde værdi af disse tab.

2.045. Tab (løbende, ekstraordinære eller som følge af katastrofer) af faste aktiver (malkekvæg, avlsdyr mv.) opføres på kontoen for andre mængdeændringer i status. De medregnes ikke i værdien af dyreproduktionen. Det understreges, at tab vedrørende beplantninger, som allerede er i produktion, skal registreres som forbrug af fast realkapital eller på kontoen for andre mængdeændringer i status alt efter tabenes art.

c) Anvendelig produktion

Anvendelig produktion: (3q) = (1q) minus (2q) = bruttoproduktion minus tab (ved produktionen)

2.046. De lande, i hvis referencehøsttal tab ikke indgår, begynder med denne post. Den omfatter den i referenceperioden disponible produktion, som enten markedsføres, anvendes som produktionsmiddel, forarbejdes af producenten selv, forbruges i producentens husholdning eller lægges på lager eller evt. anvendes af producenten som faste aktiver produceret for egen regning.

d) Startlager

Startlager (4q)

2.047. Startlageret omfatter outputlagrene af færdige produkter eller produkter under fremstilling i erhvervet (dvs. hos producenterne) ved referenceårets begyndelse. Lagrene på de forskellige stadier af markedsføringen og interventionslagre registreres ikke her (jf. 2.201 ff. med hensyn til bogføringen af dyr).

2.048. Under startlagrene af »fjerkræ« registreres også æg under udrugning ved referenceperiodens start, da disse betragtes som fjerkræprodukter under fremstilling (jf. 2.018).

e) Samlet disponibel tilgang

Samlet disponibel tilgang (5q) = anvendelig produktion (3q) plus startlager (4q).

f) Bedriftsinternt forbrug

Bedriftsinternt forbrug (6q)

2.049. Under bedriftsinternt forbrug registreres de produkter, der er produceret i en landbrugsenhed (en lokal faglig enhed), og som anvendes af denne som produktionsmiddel i samme regnskabsperiode.

2.050. Alle landbrugsprodukter (med undtagelse af dyr, jf. 2.067 og 2.208), som af en landbrugsenhed sælges til andre landbrugsproduktionsenheder, registreres som salg og derefter som forbrug i produktionen. Dette gælder også produkter, som behandles og forarbejdes, samt biprodukter heraf (f.eks. returleverance af skummetmælk, klid, oliekager, roepulp og -toppe samt returlevering af frø efter behandling).

Klassifikation af det interne forbrug

2.051. Det bedriftsinterne forbrug kan opdeles efter anvendelsen af de produkter, som forbruges internt.

2.052. Produkter, der forbruges internt af den samme landbrugsaktivitet (dvs. samme aktivitetsundergruppe på firecifret niveau i NACE rev. 1):

— frø (af korn, grøntsager, blomster mv.): som bruges til samme afgrøde

— druer og druemost: som anvendes ved vinproduktion

— oliven: som anvendes ved produktionen af olivenolie

— mælk: som anvendes til foder.

▼B

2.053. Produkter, der forbruges internt af en anden landbrugsaktivitet (dvs. en anden aktivitetsundergruppe på firecifret niveau i NACE rev. 1):

Der er her hovedsagelig tale om vegetabilske produkter, der anvendes til foder, men også animalske biprodukter, der anvendes i en anden aktivitets produktionsproces (gylle og fast gødning, der anvendes som gødningsstoffer i den vegetabilske produktion). Vegetabilske produkter, der anvendes som foder, kan klassificeres efter deres salgbarhed (almindeligvis på basis af skøn):

— foder, der normalt er salgbart: korn (hvede, rug, byg, havre, majs, sorghum, ris og andet korn); proteinafgrøder; kartofler; olieholdige frø (rapsfrø, solsikkekerner, sojabønner og andre olieholdige frø)

— foder, der normalt ikke er salgbart:

— etårige foderplanter: rodfrugter (sukkerroer, foderroer, kålroer, foderturnips, fodergulerødder, foderkål/grønkål og andre rodfrugter); fodermajs og andre grønne foderplanter (friske, tørrede eller konserverede)

— flerårige foderplanter: vedvarende kulturer og mellemkulturer af foderplanter, der er resultatet af en økonomisk aktivitet (friske, tørrede eller konserverede)

— biprodukter, der anvendes som foder (halm, avner, blade og stilke og andre foderbiprodukter).Fastlæggelse af det interne forbrug, der skal inkluderes
i erhvervets produktion

2.054. Landbrugsprodukter, der forbruges internt i landbrugsenheder, medregnes kun i erhvervets landbrugsproduktion, hvis de opfylder visse kriterier. Ved fastlæggelsen af kriterier ved registrering af det interne forbrug er der taget hensyn til to krav: først og fremmest et metodologisk krav, idet man efter at have fjernet sig fra den faste regel i ENS 95 ønskede af følge »ånden« heri (hvilket søges opnået ved at inddrage to forskellige aktiviteter), og et praktisk krav, idet der skulle udarbejdes kriterier, der danner en præcis og en sammenlignelig ramme for det interne forbrug, der skal registreres, således at det overhovedet bliver muligt at anvende denne metode til måling af produktionen.

2.055. Disse kriterier er:

1. De to aktiviteter, der udøves, skal vedrøre to forskellige firecifrede niveauer i NACE rev. 1 (Hovedgruppe 01: »Landbrug, jagt og servicevirksomhed i forbindelse hermed«). Dette kriterium indebærer således, at eksempelvis mælk, der anvendes til foder, og frø, der produceres og anvendes i samme bedrift til vegetabilsk produktion (i samme regnskabsperiode), ikke skal værdiansættes.

2. Landbrugsproduktet skal have en signifikant økonomisk værdi for et signifikant antal landmænd.

3. Pris- og mængdedataene skal ikke være for vanskeligt tilgængelige. Dette kriterium er vanskeligt at opfylde for en række ikke-salgbare produkters vedkommende.

2.056. I overensstemmelse med kriterierne for indregning i produktionen af produkter forbrugt internt (jf. 2.055), registreres kun vegetabilske produkter, der anvendes til foder (salgbart eller ikke) i erhvervets landbrugsproduktion.

2.057. Når disse produkter registreres i erhvervets produktion, skal de også registreres som forbrug i produktionen i overensstemmelse med princippet om, at den samlede mængde produkter, der produceres og derefter anvendes til en anden produktionsaktivitet i referenceåret, tages i betragtning (jf. 2.055). Når overgangen fra produktion til forbrug i produktionen varer længere end det pågældende referenceår, opføres denne produktionsmængde under »slutlager« for det pågældende produkt i referenceåret.

2.058. Animalske biprodukter medtages ikke i det bedriftsinterne forbrug som følge af de praktiske vanskeligheder ved at fremskaffe data om mængder og især priser.

g) Forarbejdning foretaget af producenterne

Forarbejdning foretaget af producenterne (7q)

▼B

2.059. Under denne post registreres de mængder, som er produceret med henblik på videreforarbejdning foretaget af landbrugsproducenterne (f.eks. mælk forarbejdet til smør eller ost, æbler forarbejdet til æblemost eller æblecider), men kun som led i forarbejdningsaktiviteter, som kan adskilles fra den landbrugsmæssige hovedaktivitet (på basis af regnskabsdokumenter jf. 1.26). Det er kun råprodukterne, der skal registreres (f.eks. råmælk, æbler), og ikke de produkter, der er forarbejdet af disse råprodukter (f.eks. smør, æblemost og æblecider). Med andre ord tages der her ikke hensyn til det arbejde, der medgår til forarbejdningen af landbrugsprodukterne. De produkter, der er et resultat af forarbejdningen hos producenten, registreres naturligt i produktionen for delsektoren landbrug i nationalregnskabet (jf. 1.04 og 1.05).

2.060. Hvis disse forarbejdningsaktiviteter er ikke-separable ikke-landbrugsmæssige aktiviteter, registreres resultatet af forarbejdningsaktiviteterne under værdien af landbrugserhvervets produktion (jf. 1.25). De landbrugsbasisprodukter, der indgår som forbrug i produktionen i forbindelse med forarbejdningsaktiviteterne, registreres hverken som produktion eller som forbrug i produktionen. Dette skyldes, at de to aktiviteter (produktion af landbrugsprodukter og forarbejdning af disse produkter) ikke kan adskilles ud fra regnskabsbilag. Omkostningerne ved disse to typer aktivitet registreres således samlet, og resultatet af dem værdiansættes som produktion af forarbejdede produkter.

h) Eget forbrug

Eget forbrug (8q)

2.061. Denne post omfatter:

i) produkter forbrugt i husholdningen på bedrifter, som selv har produceret dem

ii) produkter fra landbrugsenheden (bedriften), som anvendes som naturalier til aflønning af arbejdstagere i bedriften eller ved byttehandel.

2.062. Landbrugsprodukter, der forarbejdes af landbrugsenheden som led i separable forarbejdningsaktiviteter (dvs. aktiviteter, som giver anledning til oprettelse af en ikke-landbrugsmæssig lokal faglig enhed), og som forbruges af landbrugshusholdningerne, registreres som eget forbrug under produktionen i de erhverv som henhører under afdeling DA i NACE rev. 1 »Fremstilling af nærings- og nydelsesmidler«. Landbrugshusholdningernes forbrug af landbrugsprodukter, der er forarbejdet som led i ikke-separable ikke-landbrugsmæssige aktiviteter, registreres derimod som eget forbrug under disse aktiviteter (jf. 2.080) og indgår i landbrugserhvervets produktion.

2.063. Imputeret lejeværdi af egen bolig registreres ikke her, men under branchen »Udlejning af egen fast ejendom«, undergruppe 70.20 i NACE rev. 1. Udlejning af boliger er en ikke-landbrugsmæssig aktivitet, der altid betragtes som separabel fra landbrugsaktiviteten.

i) Salg

Salg (9q)

2.064. Denne post omfatter landbrugsenhedernes salg af landbrugsprodukter til andre enheder (landbrugsenheder eller enheder i andre erhverv), herunder salg til interventionslagre og andre lagre, men med undtagelse af afhændelse af faste aktiver. Posten er sammensat af salg på hjemmemarkedet til ikke-landbrugsenheder, salg på hjemmemarkedet til andre landbrugsenheder og salg til udlandet.

2.065. For en given enhed svarer salget således til omsætningen ved afsætningen af enhedens produktion. Det skal bemærkes, at salg af dyr, der er faste aktiver, og som udtages af den produktive bestand (i forbindelse med slagtning eller eksport), ikke skal registreres her. Dyr, der er klassificeret som faste aktiver, og som udtages af den produktive bestand, overføres før salget til lager, hvorefter salget af disse dyr (i forbindelse med slagtning eller eksport) opføres i regnskabet som

▼B

lagerafgang, der udelukkende fremgår af kapitalkontoen. Den hertil svarende produktion er allerede imputeret ved registreringen af produktionen af dyrene som produktion af faste aktiver for egen regning ([1]) og herefter opført på produktionskontoen.

2.066. Husdyr, der betragtes som lager: Afhændelse til en anden landbrugsbedrift af dyr, der betragtes som lager, er et salg som defineret i 2.064. Til dette salg kan svare en modpostering i form af lagerafgang, hvis dyrene var registreret som lager ved periodens start (ellers registreres kun salget).

2.067. Anskaffelse af husdyr er en lagertilgang, hvis produkterne ikke sælges igen i løbet af regnskabsperioden. De anskaffede dyr kan dog ikke behandles som forbrug i produktionen, da produkter, der indgår som forbrug i produktionen, pr. definition skal forsvinde (eller i det mindste undergår en væsentlig omdannelse) under produktionsprocessen. Disse dyr betragtes som produkter under fremstilling, da produktionsprocessen for disse dyr strengt taget ikke er afsluttet (produktionsprocessen afsluttes ved slagtningen). Anskaffelser registreres således som lagertilgang af produkter under fremstilling og behandles som »negativt salg« og ikke som forbrug i produktionen. Hvis der er tale om handel mellem residente bedrifter, ophæver købs- og salgsposteringerne hinanden (med undtagelse af omkostningerne ved overdragelse af ejendomsretten) ([2]). På grund af den særlige behandling af handel med levende dyr mellem landbrugsenheder findes der ikke forbrug i produktionen i forbindelse med »dyr og animalske produkter« ([3]).

2.068. Dyr, der er klassificeret som faste aktiver: Handel med dyr, der er faste aktiver, mellem landbrugsenheder registreres ikke som salg som defineret ovenfor, men som handel med aktiver (der registreres på kapitalkontoen som faste bruttoinvesteringer inden for landbrug). Hvis der er tale om handel mellem residente bedrifter, opvejer salg og køb hinanden (på nær omkostningerne i forbindelse med ejendomsrettens overgang).

2.069. Registrering af import af levende dyr (som ikke er beregnet til umiddelbar slagtning): Ligesom for handel mellem residente bedrifter registreres import af dyr, der har karakter af lager (undtagen dyr, der er beregnet til umiddelbar slagtning), foretaget af landbrugsenheder i referenceperiodens løb som en lagerforøgelse af produkter under fremstilling og skal således fratrækkes salget. Derimod skal dyr, der klassificeres som faste aktiver (som f.eks. avlsdyr) og importeres som sådanne, ikke fratrækkes salget.

2.070. Da det imidlertid i praksis ofte er vanskeligt at foretage en sikker sondring mellem de forskellige dyr på grundlag af de tilgængelige EU-datakilder (dvs. mellem dyr, der klassificeres som faste aktiver, og dyr, der klassificeres som lager), betragtes import af dyr som lagertilgang, og værdien af samtlige importerede dyr (med undtagelse af dyr, der er beregnet til umiddelbar slagtning) fratrækkes salgsværdien. Denne registreringsmetode indebærer, at udenrigshandel med levende dyr behandles på lignende måde som ved beregningen af den indenlandske bruttoproduktion i statistikken over den animalske produktion.

j) Produktion for egen regning af faste aktiver

Produktion for egen regning af faste aktiver (10q)

2.071. Denne post omfatter udelukkende:

— arbejde præsteret af landbrugsenheder (f.eks. brug af arbejdskraft, maskiner og andre produktionsmidler, herunder plantemateriale) med henblik på anlæg for egen regning af frugtplantager, vinmarker, bærplantager og humlehaver. Sådant arbejde for egen regning med beplantning af frugtplantager, vinmarker mv. omfatter almindeligvis en lang række individuelle arbejdsopgaver, som ikke kan opgøres samlet

([1]) Produktionen vedrørende disse dyr beregnes ved at sammenlægge produktion for egen regning af faste aktiver (= tilgang minus afgang af aktiver) og salg (= afgang af aktiver).

([2]) Ved værdiansættelsen af handelen registreres omkostningerne i forbindelse med ejendomsrettens overgang (avance og transportomkostninger) i anskaffelsernes værdi. Hvis der er tale om handel mellem residente bedrifter, opvejer salg og køb hinanden bortset fra omkostningerne ved ejendomsrettens overgang, som ved beregningen af produktionsværdien betragtes som »negativt salg«.

([3]) På samme måde behandles andre landbrugsprodukter, der har karakter af lager.

▼B

— dyr, der produceres i landbrugsbedrifterne, og som overføres til landbrugsbedrifternes faste aktiver (jf. 2.161). Der er her tale om dyr, der opdrættes med henblik på den produktion, de regelmæssigt leverer (især avlsdyr, malkekvæg, trækdyr samt får og andre dyr, der opdrættes for uldens skyld, jf. 2.202).

k) Slutlager

Slutlager (11q)

2.072. Slutlageret omfatter de lagre af færdige produkter eller produkter under fremstilling, som findes på erhvervets bedrifter (dvs. hos producenterne), ved referenceårets udgang. Lagrene på de forskellige trin af markedsføringen (specielt lagre hos handlere og forarbejdende foretagender) samt interventionslagre skal ikke anføres her.

2.073. Her registreres også produkter, som oplagres midlertidigt, og som på et senere tidspunkt forbruges internt i bedriften (f.eks. foder, frø og plantemateriale mv.), da den endelige anvendelse af produktet ikke kendes, når det indgår på lageret.

l) Anvendelse i alt

Anvendelse i alt: (12q) (ekskl. bedriftsinternt forbrug) = (7q) + (8q) + (9q) + (10q) + (11q) = forarbejdning foretaget af producenterne plus eget forbrug plus salg plus faste aktiver produceret for egen regning plus slutlager

2.074. Denne post er summen af kolonne 7q til 11q.

m) Lagerændringer

Lagerændringer (12q) = (11q) minus (4q) = lagertilgang (T) minus lagerafgang (A)

2.075. Lagerændringerne inden for erhvervet (ekskl. lagrene på de forskellige trin i markedsføringen) i referenceårets løb fremkommer enten som forskellen mellem lagertilgang og lagerafgang eller som forskellen mellem slutlager og startlager. I sidstnævnte tilfælde vil det være nødvendigt at fratrække de øvrige mængdeændringer og nominelle kapitalgevinster (minus -tab) ved beregningen af lagerændringerne opgjort i værdi (jf. 2.179 ff).

n) Produktion ved landbrugsaktiviteter

Produktion ved landbrugsaktiviteter = (6q) + (7q) + (8q) + (9q) + (10q) + (12q)

2.076. I overensstemmelse med det anvendte produktionsbegreb og reglerne for registrering af bedriftsinternt forbrug (jf. 2.049 ff), forarbejdning af landbrugsprodukter (jf. 2.059 og 2.060), og eget forbrug (jf. 2.061, 2.062 og 2.063) kan produktionen ved landbrugsaktiviteter opgøres om følger:

Tilgang	Anvendelse	Landbrugserhvervets landbrugsproduktion
Bruttoproduktion	Salg (i alt, dog ekskl. handel med dyr mellem landbrugsbedrifter)	X
	Lagerændringer (i produktionsleddet)	X
– Tab	Faste aktiver produceret for egen regning (beplantninger, som giver tilbagevendende produkter, produktionsdyr)	X
	Eget forbrug (af landbrugsprodukter)	X

▼B

Tilgang	Anvendelse	Landbrugserhvervets landbrugsproduktion
= Anvendelig produktion	Forarbejdning foretaget af producenterne (af landbrugsprodukter, separable aktiviteter)	X
	Bedriftsinternt forbrug: — til samme aktivitet (frø, mælk til foder, druer til vinfremstilling, oliven til olivenolie, rugeæg)	
	— til en anden aktivitet: vegetabilske produkter til foder (korn, olieholdige frø, foderafgrøder mv. — salgbare eller ikke)	X
	animalske biprodukter anvendt i den vegetabilske produktion (gylle, fast gødning)	

2.077. I modsætning til det produktionsbegreb, som LR tidligere var baseret på, indgår i det nye mål for produktionen ved landbrugsaktiviteter handel med landbrugsmæssige varer og tjenesteydelser mellem landbrugsenhederne samt bedriftsinternt forbrug af foderprodukter (uanset om de er salgbare eller ikke).

3. **Produktion ved ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter**

2.078. I rækken »ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter« sondres der mellem to typer ikke-separable ikke-landbrugsmæssige aktiviteter (jf. 1.29):

— »Forarbejdning af landbrugsprodukter«: Herunder samles en række aktiviteter, som udgør en forlængelse af landbrugsaktiviteterne, og hvor der anvendes landbrugsprodukter. Forarbejdning af landbrugsprodukter er den typiske aktivitet i denne første gruppe.

— »Andre ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter«: Denne gruppe omfatter de aktiviteter, hvor der benyttes landbrugsarealer og landbrugsproduktionsmidler. Den er mere heterogen end den første gruppe.

2.079. Almindeligvis omfatter disse aktiviteter en lang række produkter (varer og tjenester), der ikke kvantitativt kan sammenlægges.

2.080. Den ved disse aktiviteter fremkomne produktion er enten beregnet til salg, byttehandel, betaling i naturalier, eget forbrug (jf. 2.062) eller oplagring.

4. **Landbrugserhvervets produktion**

2.081. I overensstemmelse med definitionen af landbrugserhvervets produktion (jf. 1.16) er landbrugserhvervets produktion summen af produktionen af landbrugsprodukter (2.076-2.077) og af varer og tjenester produceret ved ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter (2.078-2.080).

5. **Værdiansættelse af produktionen**

2.082. Produktionen værdiansættes i basispriser. Basisprisen er den pris, producenterne kan opnå hos køberne for en vare- eller tjenesteenhed, de har produceret, minus skatter på produktionen eller salget heraf (dvs. produktskatter), plus subsidier til produktionen eller salget heraf (dvs. produktsubsidier). Transportudgifter, som producenten fakturerer separat, er ikke inkluderet. Transportudgifter, som producenten opfører på fakturaen, er inkluderet, også selv om de figurerer som en selvstændig post på fakturaen (ENS 95, 3.48).

2.083. Produktionens bestanddele såsom salg, betalinger i naturalier, lagertilgang og bedriftsinternt forbrug af produkterne værdiansættes i basis-

▼B

priser. Produktion til eget brug (dvs. faste aktiver produceret for egen regning og til eget forbrug) værdiansættes i basispriser for tilsvarende produkter på markedet. Lagerbeholdning (eller lagerforøgelse) af produkter under fremstilling værdiansættes i forhold til den skønnede, løbende basispris på det færdige produkt. Hvis værdien af en produktion, som betragtes som produkter under en fremstilling, skal vurderes i forvejen, bør skønnet baseres på de faktiske påløbne omkostninger med tillæg af et skønnet overskud af produktionen eller en skønnet blandet indkomst.

2.084. For at LR skal kunne udarbejdes efter nettoopgørelsessystemet (jf. 3.033 og 3.035-3.043), indregnes den moms, der faktureres af producenten, ikke ved beregning af basisprisen.

2.085. Den pris, som producenten får, svarer til producentprisen (ekskl. faktureret moms) som defineret i SNA 93 (dvs. pris ab gård). Basisprisen kan beregnes ud fra producentprisen ved hertil at lægge produktsubsidier og fratrække produktskatter (bortset fra moms). Hvis det er vanskeligt at beregne basisprisen på grund af problemer med at henregne en produktskat eller et produktsubsidie til et bestemt produkt, er det muligt at foretage en direkte værdiansættelse af produktionen i basispriser. Denne værdiansættelse foretages i så fald på grundlag af produktionsprisen til producentpris (ekskl. faktureret moms) minus produktskatter (bortset fra moms) plus produktsubsidier.

2.086. En værdiansættelse af produktionen i basispriser gør det nødvendigt at skelne mellem på den ene side produktionsskatter (bortset fra moms) og produktsubsidier (jf. 3.027 og 3.053) og på den anden side andre produktskatter og produktsubsidier (3.044 og 3.058). Produktskatter og produktsubsidier bogføres ikke på indkomstdannelseskontoen for erhvervet (denne omfatter kun andre produktionsskatter og andre produktionssubsidier, jf. 3.055).

2.087. Den pris, som producenterne får for et givet produkt, er ikke nødvendigvis altid den samme; den kan bl.a. variere efter leverancens art. F. eks. kan produkter, der eksporteres direkte af producenten, være af en anden kvalitet end de produkter, som er beregnet til indenlandsk forbrug, og de produkter, der sælges til andre indenlandske landbrugsenheder. Prisen for disse varer vil derfor også være en anden. Det skal bemærkes, at når en producerende enhed direkte eksporterer sin produktion, skal indtægterne og de monetære udligningsbeløb vedrørende eksporten medregnes i LR.

2.088. Disse generelle værdiansættelsesprincipper kræver for nogle produkters vedkommende, f.eks. sæsonvarer og vin, en særlig fortolkning. Der gøres nærmere rede herfor i afsnittene om værdiansættelse af lagerændringer (jf. 2.185-2.200).

C. FORBRUG I PRODUKTIONEN

(jf. ENS 95, 3.69-3.73)

1. **Definition**

2.089. Forbrug i produktionen er værdien af varer og tjenester, der forbruges som input i en produktionsproces, bortset fra faste aktiver (forbruget heraf registreres som forbrug af fast realkapital). Disse varer og tjenester kan enten forædles eller forbruges i produktionsprocessen (jf. ENS 95, 3.69). En detaljeret opdeling af de forskellige kategorier af forbrug i produktionen viser, hvilke inputbetingede afhængighedsforhold der er mellem landbruget og de øvrige økonomiske sektorer. Forbruget i produktionen anvendes også ved beregningen af faktorintensitet (forholdet mellem to produktionsfaktorer, f.eks. forbruget i produktionen og forbrug af arbejdskraft).

2.090. Forbrug i produktionen omfatter ikke nye eller eksisterende erhvervede faste aktiver, der er produceret i økonomien eller importeret. Disse registreres under faste bruttoinvesteringer (jf. 2.109.c)-f)). Dette gælder både ikke-landbrugsmæssige faste aktiver som f.eks. bygninger og lignende, maskiner og udstyr og landbrugsmæssige faste aktiver som f.eks. beplantninger og produktionsdyr. Erhvervelse af ikke-producerede aktiver som f.eks. jord medregnes heller ikke under forbrug i produktionen. Værktøj og andre varige goder (save, hamre, skruetrækkere osv.) medregnes som forbrug i produktionen, når deres anskaffelsesværdi ikke overstiger tærsklen på 500 EUR (i 1995-priser) pr. stk. (eller — hvis de købes i større mængder — for den

▼B

totalt anskaffede mængde). Over denne tærskel registreres køb af disse varige goder som faste bruttoinvesteringer (ENS 95, 3.70).

2.091. Forbruget i produktionen indbefatter varer og tjenester, der forbruges i forbindelse med hjælpeaktiviteter (f.eks. indkøb, salg, markedsføring, bogføring, transport, oplagring, vedligeholdelse mv.). Forbruget af disse varer og tjenester udskilles ikke fra forbruget af varer og tjenester i forbindelse med en lokal faglig enheds hovedaktivitet eller biaktivitet.

2.092. Desuden indgår i forbruget i produktionen samtlige udgifter til varer og tjenester som, selv om de kommer arbejdstagerne til gode, hovedsagelig er i arbejdsgiverens interesse [1] (f.eks. godtgørelse af ansattes udgifter til rejser, dobbelt husførelse, flytning og repræsentation i forbindelse med jobbet; udgifter til etablering af faciliteter på arbejdspladsen).

2.093. Da erhvervet og den lokale faglige enhed er valgt som basisenhed i LR, indbefatter erhvervets forbrug i produktionen varer og tjenesteydelser, der er leveret af en lokal faglig enhed til en anden lokal faglig enhed (til produktive formål), selv om disse enheder tilhører samme institutionelle enhed.

2.094. Handel med dyr, som har karakter af lager af produkter under fremstilling (som f.eks. pattegrise og rugeæg, jf. 1.77), mellem landbrugsenhederne samt import af disse dyr registreres ikke som forbrug i produktionen (og heller ikke som produktion) (jf. 2.066-2.070).

2.095. Varer og tjenester, som produceres og forbruges internt i samme landbrugsenhed (dvs. produceres og anvendes i samme regnskabsår til produktive landbrugsformål), registreres kun som forbrug i produktionen, hvis de også registreres i erhvervets produktion (dvs. vegetabilske produkter, der anvendes som foder, jf. 2.049-2.057 og 2.060).

▼M2

_____

▼B

2. **Bestanddelene i forbruget i produktionen**

a) Frø og plantemateriale

2.097. Her registreres det samlede forbrug af indenlandsk eller importeret frø og plantemateriale, som købes med henblik på den løbende produktion og til vedligeholdelse af eksisterende vinmarker, frugtplantager, og juletræsplantager. Posten omfatter også frø og plantemateriale købt direkte fra andre bedrifter. Frø, der produceres og bruges internt i bedriften inden for samme regnskabsår, registreres imidlertid ikke her (jf. 2.052).

2.098. Det bemærkes, at forbruget i produktionen af frø af hovedafgrøder og grøntsager hovedsagelig udgøres af i) frø af første generation købt af producenterne med henblik på formering, og af ii) certificerede frø, der købes af bedrifterne med henblik på den vegetabilske produktion.

b) Energi, smøremidler

2.099. Her registreres elektricitet, gas og alle andre faste og flydende brændsels- og drivstoffer. Kun landbrugsbedriftens energiforbrug medregnes, ikke forbruget i landmændenes husholdning.

c) Gødningsstoffer og jordforbedringsmidler

2.100. Jordforbedringsmidler indbefatter f.eks. kalk, tørv, slam, sand og syntetisk skum.

d) Bekæmpelsesmidler

2.101. Her anføres herbicider, fungicider, pesticider og andre uorganiske og organiske stoffer med lignende virkning (f.eks. forgiftet lokkemad).

e) Veterinærudgifter

2.102. Medicin, som faktureres uafhængigt af dyrlægehonorarer, registreres her (medicin, der gives direkte af dyrlæger, registreres sammen med deres honorar), hvortil kommer dyrlægehonorarer.

[1] Dette er normalt tilfældet, når virkningen af arbejdsgiverens udgift er at stimulere eller i det hele taget at muliggøre produktionen.

▼B

f) Foder

2.103. Her registreres alt køb af indenlandsk eller importeret foder — også uforarbejdet — herunder direkte køb fra andre bedrifter. Vegetabilske produkter, der anvendes i foder, som produceres og bruges i samme referenceår inden for samme landbrugsbedrift, registreres også og opføres i en underrubrik under posten »foder« som bedriftsinternt forbrug (jf. 2.057). Det registreres også under produktion.

2.104. Omkostninger til forarbejdning og konservering af foder (f.eks. til energi og til kemiske konserveringsmidler) skal opdeles efter omkostningstype og registreres ikke sammen med foderet.

g) Vedligeholdelse af materiel

2.105. Omfatter:

— køb af varer og tjenester til vedligeholdelse (dvs. løbende udskiftning af beskadigede eller ødelagte dele) og reparationer, som er nødvendige for faste aktivers funktionsdygtighed (jf. 2.127-2.129)

— køb af udstyr til beskyttelse af afgrøder (ekskl. præparater til plantebeskyttelse og skadedyrsbekæmpelse, jf. 2.101), som f.eks. knaldkapsler, haglafskærmning, antifrostrøg mv.

h) Vedligeholdelse af bygninger

2.106. Denne post omfatter køb af materialer (cement, mursten), arbejdskraft og i det hele taget omkostninger, som bedrifterne har til vedligeholdelse af avlsbygninger og anlæg (med undtagelse af bygninger, der anvendes til beboelse) (jf. 2.127-2.129).

i) Landbrugstjenesteydelser

2.107. Disse landbrugstjenester (som består i leje af maskiner og materiel med betjeningspersonale) udgør en integrerende del af landbrugserhvervet (jf. 1.82-1.91) og registreres som forbrug i produktionen og opføres også som produktion.

▼M2

j) Indirekte målte finansielle formidlingstjenester (FISIM)

2.107.1. I overensstemmelse med ENS 95-konventionen behandles værdien af indirekte målte finansielle formidlingstjenester (FISIM), der anvendes af landbrugserhvervet, som forbrug i produktionen i landbrugserhvervet (jf. ENS 95, bilag I).

k) Andre varer og tjenester

▼B

2.108. Disse omfatter:

a) lejeudgifter, betalt enten direkte eller som en del af en jordrente, for erhvervsmæssig brug af ikke-beboelsesbygninger og andre faste aktiver (materielle eller immaterielle), f.eks. leje af maskiner og materiel uden betjeningspersonale (jf. 1.23) og af programmel. Hvis det imidlertid ikke er muligt at skelne mellem en lokal faglig enheds leje af ikke-beboelsesbygninger og leje af jord, registreres det samlede beløb som leje af jord på kontoen for virksomhedsindkomst (jf. 3.082)

b) honorarer for lægeundersøgelser af de ansatte

c) honorarer til landbrugskonsulenter, landmålere, revisorer, skatterådgivere, advokater osv.

d) køb af tjenester vedrørende videnskabelig forskning, markedsundersøgelser og reklame, udgifter til uddannelse af personale og lignende tjenesteydelser

e) udgifter til transporttjenester: omfatter godtgørelse af rejse-, flytte- og dobbelthusholdningsudgifter afholdt af ansatte i forbindelse med udøvelsen af disses arbejde, hovedsagelig i arbejdsgiverens egen interesse; betaling til selvstændige transportforetagender, som befordrer ansatte for arbejdsgiverens regning (undtagen transport mellem hjem og arbejdsplads) (jf. 2.092, 2.109.b) og 3.016); transport af varer i forbindelse med messer og udstillinger. Hvis transporten derimod foretages af arbejdsgiverens personale ved hjælp af

▼B

arbejdsgiverens eget transportmiddel, skal omkostningerne registreres under de relevante poster.

Da varekøb skal registreres til køberprisen og salg til basisprisen (jf. 2.110 og 2.111, 2.082), skal varetransportomkostningerne normalt ikke anføres særskilt. Transportomkostninger ved salg betragtes som faktureret særskilt. Hvis producenten lader tredjemand transportere varerne til køberen, registreres transportomkostningerne hverken som forbrug i produktionen eller som produktion i LR. Hvis landmanden selv transporterer varerne, er der tale om en ikke-landbrugsmæssig aktivitet, hvor omkostningerne skal registreres efter deres art, hvis aktiviteten er ikke-separabel. Endelig omfatter denne post udgifter til ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter i form af transport, handel og oplagring for tredjemand

f) porto- og telekommunikationsudgifter

g) serviceandelen af bruttopræmier til forsikringer mod driftsrisici, såsom tab af husdyr, hagl- og frostskader, brand, uvejr osv. Resten, dvs. nettopræmien, er den del af den betalte bruttopræmie, som forsikringsselskaberne har til skadeserstatninger.

Opdelingen af bruttopræmierne i de to nævnte bestanddele kan kun foretages med en vis nøjagtighed for den samlede nationale økonomi, som det er tilfældet i nationalregnskabet. Fordelingen af tjenesteydelsesdelen på produktionsgrene foretages almindeligvis ved hjælp af egnede fordelingsnøgler i forbindelse med udarbejdelsen af input/output-tabeller. Der bør derfor foretages en harmonisering med nationalregnskabet, når denne post udfyldes i LR (angående registrering af subsidier i relation til forsikringstjenester, jf. 3.063, fodnote 48)

h) bedækningsudgifter

▼M2

i) bankomkostninger (undtagen renter på banklån)

▼B

j) kontingenter til faglige sammenslutninger, herunder landbrugsorganisationer, handelskamre mv.

k) kontingenter til andelsforeninger

l) udgifter til mælkekontrol, dyrskuer og indførsler i stambøger

m) udgifter til insemination og kastration

n) udgifter for anvendelse af immaterielle ikke-producerede aktiver, såsom patenter, mærker, ophavsrettigheder, mælkekvoter og andre produktionsrettigheder mv. Køb af sådanne immaterielle ikke-producerede aktiver registreres derimod på kapitalkontoen

o) betalinger til offentlige myndigheder for tilladelser til udøvelse af erhvervsmæssige aktiviteter, hvis godkendelsen er forbundet med en udtrykkelig kontrolfunktion (medmindre beløbene ikke står i et rimeligt forhold til omkostningerne ved de pågældende tjenester) (jf. 3.048.e) og ENS 95 4.80.d))

p) køb af mindre redskaber, arbejdstøj, reservedele og varigt materiel af forholdsvis ubetydelig værdi (under 500 EUR i 1995-priser) eller med en normal levetid på under et år (jf. 2.125)

q) køb af redskaber, materiel og arbejdstøj købt af arbejdstagere, som modtager en særlig godtgørelse hertil, eller betalt ved tilbageholdelse i lønnen i medfør af en kontraktmæssig aftale

k) elementer, som ikke indgår i forbruget i produktionen.

2.109. Forbruget i produktionen omfatter ikke:

a) varer og erhvervsmæssige tjenester, som produktionsenhederne leverer de ansatte gratis eller til nedsat pris, forudsat at disse udgifter klart og hovedsagelig afholdes til fordel for de ansatte. Værdien af disse varer og tjenester udgør en del af aflønningen af de ansatte (jf. 3.018)

b) transportgodtgørelser betalt kontant af arbejdsgiveren til de ansatte. Disse godtgørelser betragtes som en del af aflønningen (den ansatte anvender herefter selv godtgørelsen som betaling for befor-

▼B

dring mellem hjem og arbejdsplads) (jf. 3.018.c)). Betalinger, som arbejdsgiveren betaler direkte til et transportforetagende for kollektiv befordring af de ansatte (mellem hjem og arbejdsplads), udgør også en del af aflønningen af de ansatte. Tjenester som befordring mellem hjem og arbejdsplads og parkeringsfaciliteter har visse træk til fælles med forbrug i produktionen. Man tager dog udgangspunkt i, at arbejdsgiverne har brug for denne type tjenesteydelser for at tiltrække og holde på de ansatte (som de alligevel vil være nødt til at betale selv) og ikke af hensyn til selve produktionen (jf. SNA 93, 7.41)

c) køb af avlsbygninger samt af inventar (hvis normale levetid er på over et år); sådanne køb betragtes som faste bruttoinvesteringer (jf. 2.162)

d) betalinger i forbindelse med leasing af faste aktiver inden for landbrug er ikke køb af tjenester, men registreres dels som renter (på kontoen for virksomhedsindkomst), dels som afdrag på hovedstolen (på den finansielle konto) (jf. 2.122)

e) udgifter til renovering (ang. vedligeholdelse se 2.105 og 2.106) af faste aktiver (renovering af tage, tagrender, elektriske installationer og varmeinstallationer i avlsbygninger) samt udgifter til forbedringer og reparation af inventar med henblik på forlængelse af dettes levetid og forøgelse af dets produktivitet. Disse udgifter betragtes som faste bruttoinvesteringer, da de ligger helt uden for rammerne af, hvad der er nødvendigt for at holde de faste aktiver i funktionsdygtig stand (jf. 2.127-2.129)

f) køb af tjenester i forbindelse med erhvervelse af grunde, bygninger og andre eksisterende faste aktiver, f.eks. honorarer til mæglere, notarer og landmålere mv. samt gebyrer for registrering i tingbøger mv. (jf. ENS 95, 3.111). Disse udgifter betragtes som faste bruttoinvesteringer (jf. 2.132 og 2.133)

g) varer og tjenester, der produceres og forbruges i samme enhed inden for samme regnskabsperiode (med undtagelse af visse produkter, jf. 2.056, 2.103, 2.107). Disse varer og tjenesteydelser registreres heller ikke som produktion

h) leje og jordrente, der betales for leje af jord, og som er registreret under »leje« (jf. 3.080)

i) boligudgifter; disse betragtes som udgifter til konsum (husholdningernes konti), som ikke indgår i LR

j) slid på faste aktiver, som registreres under forbrug af fast realkapital (jf. 3.099)

k) nettoforsikringspræmier (jf. 2.108.g))

l) præmier for personskade-, syge- og arbejdsulykkesforsikringer. Disse er dels fordelingstransaktioner, dels konsum (husholdningernes konti)

m) vandafgifter, som er faste beløb uanset forbruget

n) i visse tilfælde køb af tjenester hos offentlige myndigheder (jf. 3.048.e)).

3. **Værdiansættelse af forbrug i produktionen**

2.110. Produkter, der forbruges i produktionen, skal registreres og værdiansættes til køberpriser for tilsvarende varer og tjenesteydelser gældende på det tidspunkt, hvor de indgår i produktionsprocessen.

2.111. Køberprisen er den pris, som køberen faktisk betaler for produkterne på købstidspunktet. I prisen er inkluderet alle skatter på produkterne minus subsidier (men ekskl. fradragsberettigede afgifter på produkterne som f.eks. moms). Køberprisen omfatter også alle transportomkostninger, der betales separat af køber for levering på ønsket tid og sted; efter fradrag af alle mængde-, sæsonrabatter osv., på standardpriser og -takster; ekskl. renter og gebyrer, der betales i henhold til låne- og kreditordninger; ekskl. ekstraomkostninger som følge af manglende overholdelse af den betalingsfrist, der blev aftalt på købstidspunktet (ENS 95, 3.06)

2.112. I modsætning til andre erhverv er subsidier i forbindelse med forbrug i produktionen af betydning inden for landbruget. Formålet med dem er

▼B

at nedbringe omkostningerne til forbrug i produktionen. Når disse subsidier er klassificeret som (ikke-landbrugsmæssige) produktsubsidier, formindsker de værdien af forbruget i produktionen, som opgøres i køberpriser (uanset om de udbetales til leverandørerne i forbruget i produktionen eller til landbrugsproducenterne).

2.113. Hvis varer og tjenesteydelser importeres direkte af de producerende enheder, skal den køberpris, der anvendes, indbefatte samtlige importafgifter, ikke-fradragsberettiget moms samt monetære udligningsbeløb (betalte eller modtagne).

2.114. Forbruget i produktionen værdiansættes ekskl. fradragsberettiget moms. Den fradragsberettigede moms beregnes for alle køb foretaget af landbrugsenheder, uanset om disse er momspligtige efter en almindelig ordning, eller om der anvendes standardsatser. Forskellen mellem den fradragsberettigede moms, som landbrugsenheder, for hvilke der anvendes standardsatser, havde kunnet fratrække, hvis de havde været momspligtige efter den normale momsordning, og standardfradragsbeløbet giver en over- eller underkompensation for moms, der registreres henholdsvis under andre produktionssubsidier eller under andre produktionsskatter (jf. 3.041 og 3.042).

D. BRUTTOINVESTERINGER

(jf. ENS 95 3.100-3.116)

2.115. Bruttoinvesteringer omfatter:

— faste bruttoinvesteringer

— lagerændringer

— anskaffelser minus afhændelser af værdigenstande.

2.116. Da LR udarbejdes med det formål at beskrive de strømme, som enhederne skaber i forbindelse med deres produktion, beskrives nedenfor udelukkende de faste bruttoinvesteringer og lagerændringer.

2.117. Bruttoinvesteringer omfatter forbrug af fast realkapital. Nettoinvesteringerne fås ved at trække forbrug af fast realkapital fra bruttoinvesteringerne. Forbrug af fast realkapitaltal repræsenterer den værdiforringelse, som de faste aktiver undergår som følge af normalt slid under anvendelsen i produktionsprocessen (jf. 3.099).

1. **Faste bruttoinvesteringer**

a) Definition

2.118. Faste bruttoinvesteringer er residente producenters anskaffelser minus afhændelser af faste aktiver i referenceperioden plus visse tillæg til værdien af ikke-producerede aktiver tilvejebragt gennem en producents eller institutionelle enheders produktive aktivitet. Faste aktiver er materielle eller immaterielle aktiver, der er resultatet af produktionsprocesser og anvendes flere gange eller permanent i andre produktionsprocesser i over ét år (ENS 95, 3.102).

b) Betragtninger vedrørende den nationale økonomi som helhed

2.119. I den nationale økonomi som helhed forstås ved faste bruttoinvesteringer den del af bruttonationalproduktet, der produceres i referenceåret med henblik på anvendelse som produktionsmiddel i produktionsprocessen i en periode på over et år. De holdes således ude fra de private husholdningers og den offentlige sektors konsum og fra eksport og lagerændringer. Den nationale økonomis faste bruttoinvesteringer omfatter således ikke goder, som, selv om de er blevet produceret på et givet tidspunkt og derfor indgår i nationalproduktet, henføres til en anden anvendelse i referenceperiodens løb. En ændret anvendelse eller ændrede ejerforhold indebærer ikke, at disse goder igen indgår i nationalproduktet, og medfører ingen ændring i den samlede mængde aktiver i den nationale økonomi som helhed. Disse transaktioner er dog af interesse, når der foretages en analyse efter erhverv og sektorer.

2.120. Hvis goderne finder anden anvendelse efter at have skiftet ejer (hvis de ikke længere er en del af de faste aktiver), sker der et fald i de faste investeringer i den nationale økonomi. De hyppigste praktiske eksempler er brugte motorkøretøjer, som husholdninger køber hos produktionsenheder, brugte skibe, der videresælges til udlandet, samt faste aktiver, der skrottes, og som skal indgå i forbrug i produktionen.

▼B

Da den nye anvendelse (konsum eller eksport eller enhver anden anvendelse, alt efter hvilket gode der produceres af skrottet) i disse tilfælde er en del af nationalproduktet, skal de faste bruttoinvesteringer reduceres tilsvarende. Derfor anvender ENS 95 ved beregningen af de faste bruttoinvesteringer begrebet nettoanskaffelser af eksisterende producerede goder, idet man hermed kan tage hensyn til kapitalafgang, dvs. formindskelsen af de faste aktiver.

2.121. Nettoanskaffelserne af eksisterende goder kan være positive, dvs. at de udgør en forøgelse af de faste aktiver i den nationale økonomi. Det gælder f.eks., når brugte køretøjer, der allerede har været registreret som konsum i nationalproduktet, købes for at blive anvendt som fast aktiv. Da salget af eksisterende investeringsgoder normalt er større end købet, er nettoanskaffelserne negative for den nationale økonomi som helhed. Hvis man opdeler de faste bruttoinvesteringer efter brugererhverv, kan nettoanskaffelserne imidlertid være positive for nogle erhverv.

c) Overdragelse af ejendomsretten som kriterium

2.122. Ved fastsættelsen af sektorers og erhvervs faste bruttoinvesteringer anvendes overdragelsen af ejendomsretten (anskaffelse, afhændelse) og ikke varernes anvendelse som kriterium. Det bemærkes, at faste aktiver, der erhverves ved finansiel leasing (men ikke faste aktiver, der lejes ved operationel leasing), behandles som aktiver hos leasingtageren (hvis han er producent) og ikke hos leasinggiveren, som har et finansielt aktiv svarende til et imputeret lån (jf. 2.109.d) og bilag II i ENS 95 om sondringen mellem de forskellige former for leje af varige goder) ([1]).

2.123. Hvordan overdragelsen af ejendomsretten anvendes som kriterium, afhænger af det statistiske system, som beregningen af de faste bruttoinvesteringer foretages ud fra. Hvis der er tale om data fra erhververen, er der i teorien ikke nogen vanskeligheder (ud over de praktiske vanskeligheder ved at registrere samtlige investorer). Det sker imidlertid specielt inden for landbruget hyppigt, at beregningerne foretages på grundlag af produktions- og salgsdata leveret af producenterne af inventar. Ud over de tilfælde, hvor det ikke er muligt nøjagtigt at fastslå, om en vare skal betragtes som et fast aktiv, er det vanskeligt at fastslå, hvem der er den reelle køber, da de faste aktiver snarere giver et fingerpeg om, hvem brugeren er. Inden for landbrug er der således en risiko for, at der også medregnes faste aktiver, som ikke er erhvervet af landbrugsbedrifter, men af erhvervsforetagender, der har til hensigt at udleje dem uden betjeningspersonale.

d) Anskaffelser

2.124. Anskaffelser af faste aktiver omfatter nye eller eksisterende faste aktiver, som er anskaffet (købt, erhvervet gennem byttehandel, modtaget som kapitaloverførsel i naturalier, erhvervet ved finansiel leasing), faste aktiver, der produceres og beholdes til producentens eget brug, større forbedringer på faste aktiver og på naturkapital, naturlig vækst i landbrugsaktiver (dyr og beplantninger) og omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til ikke-producerede aktiver (jf. ENS 95, 3.103.a)).

2.125. Det skal bemærkes, at de anskaffede varige goder for at blive registreret under faste bruttoinvesteringer skal have en stykværdi (eller samlet værdi, hvis de anskaffes i store mængder) på over 500 EUR i 1995-priser, (jf. 2.090).

2.126. Dette gælder også ved køb eller produktion for egen regning af varige goder i forbindelse med en virksomhedsetablering. Et bryggeris eller vinfirmas lager af flasker (dog med undtagelse af engangsflasker) registreres f.eks. som aktiver, selv om værdien af hver flaske er ubetydelig. Det samme gælder borde og stole, porcelæn og bestik i restauranter og et foretagendes værktøj. Anskaffelsen af disse aktiver er en fast investering: Der beregnes dog ikke noget forbrug af fast realkapital i disse tilfælde, da man antager, at lageret, når det først er

([1]) Finansiel leasing adskiller sig fra operationel leasing ved, at ejendomsrettens risici og fordele de facto om ikke de jura er overført fra leasinggiver til leasingtager (brugeren af aktivet). I ENS registreres den økonomiske realitet bag finansiel leasing på følgende måde: Leasinggiveren yder leasingtageren et lån, som gør leasingtageren i stand til at købe et varigt gode, som leasingtageren bliver den faktiske ejer af. Finansiel leasing betragtes således som en særlig form for investeringsfinansiering.

▼B

opbygget, beholder samme værdi, da der løbende vil blive anskaffet erstatning for mistede eller ødelagte dele. Løbende køb af erstatningsvarer registreres som forbrug i produktionen. Denne teoretisk klare regel er til tider vanskelig at anvende i praksis, da det ikke altid af de statistiske data om produktion og salg nøjagtigt fremgår, om de pågældende aktiver er anskaffet for første gang eller som erstatning for eksisterende dele.

2.127. Varer og tjenester, der inkorporeres i eksisterende faste aktiver med henblik på at forbedre dem, at renovere dem eller at forlænge deres levetid eller forøge deres produktivitet, registreres sammen med de faste aktiver, som de udgør en del af. Disse aktiviteter betragtes som anskaffelser af nye faste aktiver. I princippet er der her tale om alle varer og tjenester, der inkorporeres i faste aktiver, og som ligger langt uden for rammerne af løbende vedligeholdelses- og reparationsarbejde. Ved løbende vedligeholdelsesarbejde forstås alle aktiviteter, som under hensyn til det faste aktivs normale levetid skal udføres med relativt korte mellemrum for at opretholde aktivets brugsværdi. Det kan f.eks. dreje sig om udskiftning af hurtigt opslidelige dele, udvendige og indvendige malerarbejder osv.

2.128. Størrelsen af udgifterne til denne vedligeholdelse er ikke et kriterium for, hvorvidt der er tale om en investering eller en løbende vedligeholdelse, da selv løbende vedligeholdelse af et fast aktiv af stor værdi kan være meget kostbar (jf. 2.109.e)). Strengt taget bestemmes klassificeringen af tjenester i forbindelse med eksisterende faste aktiver som »løbende vedligeholdelse« eller »faste bruttoinvesteringer« af det tidsinterval, der forløber, inden tjenesten skal gentages. F.eks. betragtes udskiftning af dele, som normalt slides op inden for et år, såsom dækkene på en lastbil, som løbende vedligeholdelse, mens en udskiftning af motoren betragtes som fast investering, ikke fordi udgiften er større, men fordi en motor normalt ikke skal udskiftes hvert år, men først efter flere år. Når en tjeneste af denne art registreres som et aktiv (dvs. som fast investering og ikke som løbende vedligeholdelse), er det muligt ved hjælp af forbruget af fast realkapital at fordele værdien ligeligt over hele driftsperioden.

2.129. I SNA 93 hedder det, at man ved vurdering af, om der er tale om forbedringer af faste aktiver, skal gå ud fra omfanget af ændringer i de faste aktivers karakteristika — dvs. væsentlige ændringer af størrelse, form, effektivitet, kapacitet eller levetid — eller om disse forbedringer ikke er af den type arbejde, som udføres regelmæssigt på samme type faste aktiver i forbindelse med løbende vedligeholdelse og reparation (SNA 93, 10.49).

e) Afhændelser

2.130. Afhændelse af faste aktiver omfatter eksisterende faste aktiver, der sælges, nedrives, kasseres, eller destrueres af ejeren, eller som afhændes i en byttehandel eller som kapitaloverførsel i naturalier (jf. ENS 95, 3.103.b) og 3.104). Disse afhændelser skal normalt indebære en overdragelse af ejendomsretten og have en direkte økonomisk anvendelse (således at de faste aktiver, der destrueres, kasseres, fældes eller slagtes af ejeren uden anden økonomisk anvendelse, ikke indgår i disse afhændelser) (jf. SNA 93, 10.35 og 10.39). Nogle afhændelser kan finde sted internt inden for samme institutionelle enhed, som f.eks. dyr, der slagtes af landmanden og forbruges af hans familie.

f) Værdiansættelse af de faste bruttoinvesteringer

2.131. De faste bruttoinvesteringer skal værdiansættes til køberpriser (inkl. omkostninger i forbindelse med overdragelsen af ejendomsretten, installationsomkostninger og andre omkostninger ved ejerskiftet) eller til basisprisen for lignende faste aktiver, når de faste bruttoinvesteringer er produceret for egen regning (basisprisen er i så fald summen af de afholdte omkostninger). Afhændelser skal registreres til salgsprisen, hvilket skulle svare til køberprisen minus omkostninger i forbindelse med overdragelsen af ejendomsretten til aktiverne, installationsomkostninger og omkostninger ved ejerskiftet (jf. 2.130).

g) Omkostninger i forbindelse med overdragelsen af ejendomsretten

2.132. Omkostninger i forbindelse med overdragelsen af ejendomsretten til aktiver er faste bruttoinvesteringer hos køberen, selv om en del af omkostningerne betales af sælgeren. De omfatter udgifter, der afholdes

▼B

for at tage aktivet i besiddelse (installations- og transportomkostninger mv.), honorarer og salærer til mellemmænd (notarer, sagkyndige osv.) og de afgifter, som skal betales af tjenester ved overdragelse af ejendomsretten til aktiver.

2.133. De faste bruttoinvesteringer hos køberen omfatter værdien af de anskaffede aktiver (ekskl. overdragelsesomkostninger) plus samtlige overdragelsesomkostninger i forbindelse med erhvervelsen. Derimod omfatter de faste bruttoinvesteringer hos sælgerne udelukkende værdien af de solgte aktiver (ekskl. overdragelsesomkostninger) ([1]). Når der er tale om ikke-producerede aktiver (f.eks. jord og patenterede aktiver såsom produktionsrettigheder), der ikke indgår i de faste bruttoinvesteringer, skal disse omkostninger adskilles fra anskaffelsen/-afhændelsen af aktiverne og registreres under en særskilt post som faste bruttoinvesteringer hos køberen.

h) Faste bruttoinvesteringer og ændringer i aktivernes værdi

2.134. Statuskontoen, som er en opgørelse, udarbejdet på et bestemt tidspunkt, over værdien af ejede aktiver og indgåede forpligtelser, giver oplysninger om de forskellige bestanddele af ændringen i aktivernes værdi. Som defineret i ultimo- og primostatuskontoen (ENS 95, 7.08) kan ændringen i aktivernes værdi beskrives således:

Aktivernes værdi ved periodens udgang

- Aktivernes værdi ved periodens begyndelse = Faste bruttoinvesteringer

– Forbrug af fast realkapital

+ Andre mængdeændringer

+ Nominelle kapitalgevinster minus nominelle kapitaltab

2.135. De nominelle kapitalgevinster minus de nominelle kapitaltab svarer til de kapitalgevinster (-tab), der er akkumuleret i den pågældende periode, og som skyldes en ændring i prisen på aktivet, hvis økonomiske og fysiske (kvantitative og kvalitative) karakteristika forbliver uændrede i den pågældende periode. Disse ændringer registreres på omvurderingskontoen.

2.136. Andre mængdemæssige ændringer i aktiver er strømme, som gør det muligt at registrere opdagelse, nedbrydning eller udtømmelse af naturforekomster samt virkningen af usædvanlige uventede hændelser, som påvirker de økonomiske fordele, der er forbundet med aktiver. Disse ændringer i mængden af landbrugserhvervets aktiver kan opdeles i tre hovedkategorier:

— ekstraordinære tab eller tab ved katastrofer (jordskælv, krig, tørke, epidemier osv.)

— forskellen mellem aktivernes forventede værdiforringelse (målt som forbruget af fast realkapital) og den faktiske konstaterede værdiforringelse (som følge af uforudset forældelse, skader, forringelse og uheld, der medfører en større værdiforringelse end forudset)

— ændringer i faste aktivers klassificering eller struktur: f.eks. ændringer i den økonomiske anvendelse af jord, malkekvæg, der overgår til kødproduktion (jf. 2.149, fodnote 1), eller landbrugsbygninger, der omdannes til privat anvendelse eller en anden økonomisk anvendelse.

2.137. De faste bruttoinvesteringer og forbruget af fast realkapital (jf. 3.098-3.106) er således ikke de eneste elementer, der skal tages i betragtning, når man analyserer ændringerne i aktivernes værdi.

i) De faste bruttoinvesteringers bestanddele

2.138. I ENS 95 skelnes der mellem følgende former for faste bruttoinvesteringer (ENS 95, 3.105):

— anskaffelser minus afhændelser af nye eller eksisterende materielle faste aktiver (boliger, andre bygninger og anlæg, maskiner og inventar, avlede/dyrkede aktiver)

([1]) Denne metode indebærer, at omkostninger i forbindelse med handel med dyr, der er faste aktiver, mellem enheder skal registreres under køberens faste bruttoinvesteringer.

▼B

— anskaffelser minus afhændelser af nye eller eksisterende immaterielle faste aktiver (mineralefterforskning, computersoftware, kunstværker mv.)

— større forbedringer af materielle, ikke-producerede aktiver, herunder jord

— omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til ikke-producerede aktiver som f.eks. jord og patenterede aktiver.

2.139. Inden for LR skelnes der mellem følgende fem former for faste bruttoinvesteringer:

— beplantninger, som giver tilbagevendende produkter

— husdyr

— materielle og immaterielle faste aktiver:

— maskiner og andet inventar

— transportmateriel

— avlsbygninger (bygninger, der ikke anvendes som boliger)

— andre bygningsværker med undtagelse af jordforbedring (andre bygninger og anlæg)

— andet (computersoftvare mv.)

— jordforbedring

— omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til ikke-producerede aktiver, f.eks. jord og produktionsrettigheder.

2.140. De faste bruttoinvesteringer i landbrugsaktiver vedrører to typer aktiver (dyr og beplantninger), der anvendes kontinuerligt til produktion af produkter som f.eks. frugt, gummi, mælk osv.: frugttræer, vinmarker, humlehaver, bærplantager, juletræer og aspargeskulturer. Juletræer (som således kun leverer et færdigt produkt en gang) er i lighed med korn og grøntsager ikke faste aktiver. Dyr, der betragtes som faste aktiver, er f.eks. avlsdyr, malkekvæg, får, der opdrættes med henblik på ulden, og trækdyr (hvorimod dyr, der er bestemt til slagtning, herunder fjerkræ, ikke er faste aktiver).

j) Beplantninger

2.141. I ENS 95 (3.103) defineres faste bruttoinvesteringer i beplantninger som værdien af anskaffelser minus afhændelser af naturlige aktiver, der giver tilbagevendende produkter (f.eks. frugttræer), der er færdigudviklet, plus den naturlige vækst i de naturlige aktiver, indtil disse er færdigudviklet (dvs. frembringer et produkt) i det pågældende regnskabsår.

2.142. I denne definition af de faste bruttoinvesteringer indgår:

— afholdte udgifter i regnskabsåret til nyplantninger (ny- eller genbeplantede arealer), herunder udgifter til vedligeholdelse af unge beplantninger afholdt i regnskabsåret (inden for de første tre år)

— stigningen i beplantningernes materialeværdi, indtil de er færdigudviklede

— omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten ved handel med beplantninger og færdigudviklede planter mellem landbrugsenheder.

2.143. De første to elementer af faste bruttoinvesteringer i beplantninger udgør en landbrugsmæssig produktion af faste bruttoinvesteringer for egen regning.

2.144. Afhændelser af beplantninger (der registreres som negative faste bruttoinvesteringer) kan have to former. Dels kan det være beplantninger, der sælges på rod til en anden (landbrugs)enhed. I så fald registreres kun omkostningerne i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten i LR. Dels kan der være tale om beplantninger, der ryddes før udløbet

▼B

af deres normale levetid. I overensstemmelse med den generelle definition af afhændelser skal ryddede beplantninger i så fald have en direkte økonomisk anvendelse, dvs. en modpostering i form af en anvendelse af varer og tjenester (f.eks. salg til et foretagende, der er specialiseret i handel med f.eks. træ [1]). I sidstnævnte tilfælde vil afhændelser af plantager, der skal registreres som negative bruttoinvesteringer, udgøre en beskeden værdi.

2.145. I størstedelen af tilfældene (dvs. med undtagelse af tilfælde nr. to i 2.144), skal værdien af rydninger følgelig ikke fratrækkes værdien af investeringer i beplantninger. Investeringer i fornyelse af eksisterende beplantninger skal betragtes som investeringer og ikke som udgifter til løbende vedligeholdelse.

2.146. Den regnskabsmæssige behandling af rydninger af beplantninger skal ses i sammenhæng med beregningen af forbruget af fast realkapital. I overensstemmelse med ENS 95, sker der i beplantninger et forbrug af fast realkapital svarende til værdiforringelsen af beplantningerne, når disse er færdigudviklet. Rydning [2] af beplantninger skal således fortolkes som følger:

— Rydninger ved udgangen af beplantningernes normale levetid er beplantninger, som udtages af aktiverne. Disse rydninger indregnes i forbruget af fast realkapital i hele den pågældende beplantnings levetid.

— »Ekstraordinære« rydninger er rydninger, som finder sted før udløbet af beplantningernes normale levetid. Disse rydninger kan have flere grunde (økonomiske, strategiske mv.). De skal fortolkes som forskellen mellem den reelle (effektive) værdiforringelse og den normale værdiforringelse, der registreres i forbruget af fast realkapital. Denne overskydende værdiforringelse skal registreres på kontoen for »andre ændringer i mængden af aktiver« (under akkumulationskontiene), som ikke er en del af LR.

2.147. Ændringen i beplantningers værdi i løbet af en regnskabsperiode omfatter således følgende fire bestanddele (jf. 2.134):

— De faste bruttoinvesteringer, som svarer til forskellen i værdi mellem anskaffelser og afhændelser i referenceperioden, jf. 2.141-2.145.

— Forbruget af fast realkapital, som er et mål for beplantningernes værdiforringelse, jf. 2.146.

— De øvrige »mængde«ændringer, hvor der tages hensyn til virkningerne af uforudsete eller ekstraordinære begivenheder på beplantningerne (såsom ekstraordinære rydninger), og som registreres på kontoen for øvrige ændringer i mængden af aktiver (jf. definitionen i 2.136 og 2.146).

— Kapitalgevinster minus kapitaltab, som er et mål for værdiændringer som følge af prisændringer i løbet af regnskabsperioden, og som registreres på omvurderingskontoen under akkumulationskontiene i ENS 95 (jf. definitionen i 2.135).

2.148. Investeringer i dyrkede aktiver, dvs. i beplantninger, registreres enten som salg foretaget af foretagender, der er specialiseret i denne form for lønarbejde inden for landbruget (jordbearbejdning, levering af maskiner, plantemateriale, arbejdskraft mv.), eller som produktion for egen regning af faste aktiver (1.75).

Ved produktion for egen regning af beplantninger registreres følgende:

a) Ved beregning af produktionsværdien af »produktion for egen regning af faste aktiver« under »beplantninger« registreres enten værdien af lignende beplantninger værdiansat til basisprisen og iberegnet en forholdsmæssig andel af produktionsomkostningerne i perioden eller værdien af de materialer (herunder planteskoleplanter) og tjenesteydelser, der er henholdsvis brugt og leveret i løbet af perioden.

[1] Fældningen af plantagen og salget af tømmeret er i så fald en skovbrugsaktivitet.
[2] Det bemærkes, at udgifter til rydning, der evt. faktureres af en rydningsvirksomhed, skal registreres som forbrug i produktionen af en tjeneste.

▼B

b) Ved beregningen af forbruget i produktionen registreres værdien af de forskellige varer, der er forbrugt i produktionen (herunder planteskoleplanter).

c) For de faste bruttoinvesteringers vedkommende registreres under posten »beplantninger« det tal, der fremkommer ved sammenlægning af værdien af »produktion for egen regning af faste aktiver« under beplantninger (dvs. det tal, der er registreret som beskrevet under litra a) ovenfor) og produktionen fra beplantningerne i de enheder, der har specialiseret sig i denne form for lønarbejde.

k) Husdyr, der er faste aktiver

2.149. De faste bruttoinvesteringer i dyr består af følgende elementer:

— dyrenes naturlige vækst (indtil de er udvokset)

— anskaffelse af dyr (import) minus afhændelse (slagtning [1]) og eksport)

— omkostninger i forbindelse med ejendomsrettens overgang ved handel mellem landbrugsenheder [2]).

2.150. I overensstemmelse med ENS 95 er de faste bruttoinvesteringer i dyr forskellen mellem anskaffelser (naturlig vækst og import) i årets løb, herunder produktionen for egen regning, og afhændelser af dyr (til slagtning [3]), eksport eller enhver anden endelig anvendelse), idet der hertil lægges omkostningerne i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten [4]). Faste bruttoinvesteringer i dyr strækker sig over hele dyrets levetid. I første omgang udgøres de faste bruttoinvesteringer hovedsagelig af dyrets naturlige vækst. Når dette er udvokset, er de faste bruttoinvesteringer hovedsagelig et mål for afhændelser (salg til slagtning eller eksport). Import, eksport samt omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten er bestanddele af de faste bruttoinvesteringer i dyr, som kan forekomme i hele dyrets levetid. Dyrenes naturlige vækst (og ikke de samlede faste bruttoinvesteringer) er en landbrugsproduktion for egen regning af faste aktiver af dyr.

2.151. Som det fremgår af 2.134, er de faste bruttoinvesteringer i dyr kun en bestanddel af disse aktivers værdiændringer. De faste bruttoinvesteringer i dyr kan således kun måles på grundlag af ændringen i antallet af dyr, der er værdiansat til kalenderårets gennemsnitspris for hver husdyrkategori (den kvantitative metode), hvis tre betingelser er opfyldt:

— der må ikke forekomme nominelle kapitalgevinster eller -tab (dvs. at prisudviklingen og udviklingen i bestanden af dyr skal være regelmæssig)

— der må ikke forekomme »andre mængdeændringer« (dvs. der må ikke have været tab som følge af naturkatastrofer, klassificeringsændringer mv.)

— der må ikke forekomme forbrug af fast realkapital (dvs. der må ikke være nogen forudsigelig nedgang i dyrenes værdi).

En anden beregningsmetode (den direkte metode) består i at opgøre tilgang og afgang for hver husdyrkategori i de tilsvarende priser. Bortset fra anskaffelser og afhændelser skal denne metode tage højde for tilgang (især fødsler) og afgang på bedrifterne.

([1]) Når salg af dyr til slagtning (hos slagterier eller hos opdrætterens selv, herunder salg til ikke-landbrugsmæssige enheder med henblik på andre økonomiske anvendelser end slagtning) behandles som afhændelse af faste aktiver, er det en forenkling af den måde, hvorpå afhændelse af faste aktiver, hvis økonomiske anvendelse er ændret, registreres. De dyr, som var faste aktiver, konverteres til lager ved registrering af en strøm med titlen »andre mængdeændringer« (jf. 2.136), der registreres på kontoen for andre mængdemæssige ændringer i status. Dyrene sælges kun i form af lager, og salget udgør således en lagerafgang og ikke en afhændelse af aktiver.

([2]) Hvis salg og køb har fundet sted i samme regnskabsperiode. I modsat fald registreres en afhændelse (for det regnskabsår, hvor salget finder sted) og en anskaffelse (for det regnskabsår, hvor købet finder sted).

([3]) Herunder slagtning til eget forbrug eller betaling i naturalier.

([4]) Handel med avlsdyr mellem bedrifterne registreres ikke i regnskaberne. Det samme gælder, hvis denne handel sker via mellemmænd, forudsat at køb og salg sker i samme regnskabsperiode. Omkostningerne i forbindelse med overdragelsen af ejendomsretten (mellemmænds tjenester, handelsavancer, transportomkostninger) skal medregnes i værdien af de faste bruttoinvesteringer i dyr.

▼B

2.152. De faste bruttoinvesteringer i dyr kan derfor generelt ikke måles ved differencen mellem dyrenes værdi ved udgangen og begyndelsen af regnskabsperioden. Reglen for beregningen af de faste bruttoinvesteringer i dyr afhænger direkte af, hvilken metode der vælges til registrering og måling af de tre bestanddele af ændringen i dyrenes værdi (bortset fra de faste bruttoinvesteringer), specielt forbruget af fast realkapital.

2.153. Forbruget af fast realkapital skal teoretisk også beregnes for dyr ([1]). Forbruget af fast realkapital for dyr er et mål for den forventede nedgang i dyrenes produktivitet, når de anvendes til produktionsformål. Denne værdinedgang afspejles i den ajourførte værdi af de kommende indtægter af disse dyr. På grund af de praktiske vanskeligheder ved fastsættelsen af forbruget af fast realkapital (fastlæggelsen af beregningsparametre er meget kompliceret, jf. 3.105 og 3.106) skal der ikke beregnes forbrug af fast realkapital for produktionsdyr.

2.154. De faste bruttoinvesteringer i dyr kan måles efter forskellige metoder. Hvis man anvender den metode, der er baseret på kumulerede investeringer (perpetual inventory-metoden — PIM), har man den bedste mulighed for nøjagtigt at beregne de bestanddele af de faste bruttoinvesteringer, der er omtalt i 2.149 (dvs. dyrenes naturlige vækst, importen, salg til slagtning og eksport, omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten). Metoden kræver dog, at man har mange data til rådighed (f.eks. produktionsdyrenes pris i hele deres produktive liv). Det samme gælder metoder, der er baseret på dyrenes produktionscyklus. Det er derfor nødvendigt at anvende en mere enkel metode, selv om den ikke er helt så nøjagtig.

2.155. Den metode, der anbefales, er baseret på en indirekte beregning ([2]). Den tager udgangspunkt i en beregning af ændringerne i bestanden af dyr samt i følgende to antagelser:

— dyrenes pris udvikler sig jævnt og normalt på forudsigelig vis, således at den årlige gennemsnitspris kan anvendes til værdiansættelse af mængderne, samtidig med at man tager hensyn til kapitalgevinster og -tab

— ekstraordinære tab kan beregnes skønsmæssigt (mængde- eller prismæssigt).

2.156. De faste bruttoinvesteringer er lig med summen af følgende bestanddele:

Faste bruttoinvesteringer =	Ændring i antallet af dyr mellem udgangen og begyndelsen af regnskabsperioden værdiansat til den årlige gennemsnitspris P
	+ Udsætternedslag
	+ »Andre tab på produktionsdyr«
	+ Omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten

2.157. Udtrykket »Udsætternedslag« vedrører den ved udtagelsen af produktionsbestanden eksisterende forskel mellem dyrenes værdi, når de værdiansættes som produktionsdyr (til en pris, som kan kaldes »kapitalprisen«), og værdien af de samme dyr, når de værdiansættes som dyr, der skal slagtes (dvs. til den pris, hvortil de sælges til slagteriet).

2.158. Udtrykket »Andre tab på produktionsdyr« omfatter to typer tab:

— ekstraordinære tab af produktionsdyr, der er blevet voksne

— værdien af dyr, som beholdes i produktionsbestanden, indtil de dør (ved en naturlig død).

2.159. Værdien af de tab, der skal anvendes ved beregningen af de faste bruttoinvesteringer, er forskellen mellem dyrenes værdi til den gældende pris ved periodens begyndelse og afhændelsesværdien af disse dyr. Afhændelserne værdiansættes til salgsprisen i tilfælde af slagtning (dvs. ved salg eller eget forbrug) eller kan have en værdi på nul, hvis dyrene ikke har nogen økonomisk værdi (hvis de destrueres).

([1]) I overensstemmelse med SNA (6.185), men i modsætning til ENS 95 (6.03).
([2]) Enhver anden metode, der giver tilsvarende resultater, kan anvendes.

▼B

2.160. Udtrykkene »Andre tab på produktionsdyr« og »Udsætternedslag« er strømme, som registreres på kontoen for »andre ændringer i mængden af aktiver« under statuskontoen. De sikrer en sondring mellem de forskellige bestanddele af ændringen i aktivernes værdi og de faste bruttoinvesteringer og den nødvendige overensstemmelse med ENS 95. Hvis man så bort fra dem, ville det betyde, at det reelle niveau for faste bruttoinvesteringer i dyr blev undervurderet.

2.161. Beregningen af produktionen for egen regning af dyr, som svarer til dyrenes naturlige vækst, følger af den definition af faste bruttoinvesteringer i dyr, som er beskrevet i 2.149, når denne anvendes på kategorier af dyr, som endnu ikke er udvokset:

produktion for egen regning = faste bruttoinvesteringer + afhændelser (slagtninger og eksport) – anskaffelser (import) ([1]) – (omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten)

l) Materielle og immaterielle faste aktiver (undtagen landbrugsaktiver)

2.162. De materielle og immaterielle faste aktiver (ekskl. dyrkede og avlede aktiver (beplantninger og dyr)) omfatter følgende bestanddele:

— maskiner og andet inventar

— transportmateriel

— avlsbygninger (bygninger, der ikke anvendes til beboelse)

— andet (programmel mv.).

2.163. De faste bruttoinvesteringer omfatter anskaffelse af disse aktiver (nye aktiver, der er produceret eller importeret i regnskabsperioden, eller eksisterende aktiver) minus afhændelser af dem til andre enheder (i landbrugserhvervet eller andre erhverv). Det bemærkes, at hvis anskaffelsen/afhændelsen vedrører to enheder inden for landbrugserhvervet i samme regnskabsperiode, ophæver de to strømme hinanden, og kun omkostningerne i forbindelse med overdragelsen af ejendomsretten registreres under posten for det pågældende faste aktiv.

2.164. Hvis der er tale om bygningsværker eller inventar (beregnet til salg), hvis produktion strækker sig over flere perioder, skal værdien af det udførte arbejde i produktionsperioden skal registreres under producentens lagerændringer i form af produkter under fremstilling. Disse goder (inventar eller fast ejendom) registreres først under faste bruttoinvesteringer ved overdragelsen af ejendomsretten. Hvis produktionen derimod finder sted for egen regning, registreres arbejdet som faste bruttoinvesteringer i hele produktionsperioden (jf. 2.025).

2.165. De aktiver, som ændrer økonomisk anvendelse, uden at ejerforholdene ændrer sig (f.eks. en landbrugsbygning, der anvendes til andre formål end landbrugsproduktion), indgår ikke i afhændelse af aktiver. Disse ændringer registreres på kontoen for »andre ændringer i mængden af aktiver«.

m) Jordforbedring

2.166. Større forbedringer på naturkapital består hovedsagelig i jordforbedring (kvalitet, forbedring af jordens udbytte ved hjælp af overrisling, dræning, beskyttelse mod oversvømmelse mv.) og behandles som alle andre faste bruttoinvesteringer. Da anskaffelse og afhændelse af jord ikke registreres som faste bruttoinvesteringer (idet der er tale om ikke-producerede aktiver), skal investeringer i jordforbedring opføres separat i en specifik rubrik under faste bruttoinvesteringer.

2.167. Disse investeringer består af de udgifter, der afholdes til forbedring af jorden og forberedelsen af den til anden produktiv anvendelse med undtagelse af udgifter til løbende vedligeholdelse (jf. 2.127-2.129). Disse udgifter skal være afholdt af bedriftsindehaverne, eller resultatet af udgifterne skal blive deres ejendom. Der er specielt tale om udgifter til infrastrukturarbejde vedrørende rydning af jordarealer, nivellering, dræning, overrisling og sammenlægning af jorder (jf. ENS 95, 3.106 og SNA 93, 10.51-10.54).

([1]) Denne fratrækning svarer til det teoretiske tilfælde, hvor importen af produktionsdyrene registreres som anskaffelse under de faste bruttoinvesteringer. I praksis går man ud fra, at alle levende dyr, der importeres af landbrugserhvervet, skal registreres som lagerændringer (jf. 2.205).

▼B

n) Omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til ikke-producerede aktiver

2.168. Omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til ikke-producerede aktiver vedrører landbrugsenhedernes anskaffelser af jord og ikke-producerede immaterielle aktiver (såsom patenterede aktiver, produktionsrettigheder mv.). Disse anskaffelser af ikke-producerede aktiver registreres ikke som faste bruttoinvesteringer (men under en anden post på kapitalkontoen, fordi der er tale om ikke-producerede aktiver), og kun omkostninger i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten registreres som faste bruttoinvesteringer (for køberen, men ikke for sælgeren).

o) Varer og tjenester, der ikke indgår i de faste bruttoinvesteringer

2.169. Følgende varer og tjenester indgår ikke i de faste bruttoinvesteringer:

a) Mindre redskaber, arbejdsbeklædning, reservedele og materiel af forholdsvis ubetydelig værdi (under 500 EUR i 1995-priser), selv om disse varer har en normal levetid på over et år (jf. 2.125 og 2.126); da disse varer fornyes regelmæssigt, betragtes disse køb af varer som forbrug i produktionen, hvilket også er i overensstemmelse med gængs regnskabspraksis (jf. 2.105 og 2.106).

b) Løbende vedligeholdelses- og reparationsarbejder (jf. 2.127-2.129). Dette arbejde registreres som forbrug i produktionen

c) Tjenester i form af videnskabelig forskning, reklame, markedsundersøgelser mv. Køb af disse tjenester er forbrug i produktionen (jf. 2.108.d)).

d) Husholdningernes køb af varige goder til anvendelse i husholdningen; da disse varer ikke anvendes til produktionsformål, betragtes de som konsum.

e) Dyr, der har karakter af lager: dyr til opfedning, herunder fjerkræ.

f) Kapitalgevinster og -tab på faste aktiver (registreres på omvurderingskontoen, jf. 2.135).

g) Tab af faste aktiver som følge af kvægsyge, oversvømmelser, uvejr eller andre katastrofer (jf. 2.045 og 2.136).

2.170. Værdien af faste aktiver, der anvendes til både erhvervsmæssige og private formål (motorkøretøjer f.eks.), registreres i overensstemmelse med de to mulige anvendelser, dvs. dels som faste bruttoinvesteringer, dels som konsum.

2. **Lagerændringer**

a) Definition af lager og lagerændringer

2.171. Lager omfatter alle varer, som ikke er faste aktiver, og som produktionsenhederne på et givet tidspunkt ligger inde med. Der skelnes mellem to typer lager: inputlagre og outputlagre:

— Inputlagrene består af de råvarer og materialer, der senere skal anvendes i produktionsprocessen. Normalt beregnes forbruget af disse produkter ved i køb (eller andre former for anskaffelse) af disse produkter at indregne lagerændringerne i referenceperiodens løb (jf. 2.021).

— Outputlagrene er lagre af færdige produkter og af produkter under fremstilling hos producenterne. De indgår ved beregningen af produktionen. Outputlagrene omfatter:

  — produkter fra erhvervet selv: Der er tale om de produkter, som producenterne ikke påtænker at forarbejde, før de skal anvendes til andre økonomiske formål. Inden for landbrug omfatter de vegetabilske produkter, olivenolie, druemost, animalske produkter og ikke-landbrugsmæssige produkter, der produceres ved ikke-separable biaktiviteter

  — produkter under fremstilling: Der er her tale om den produktion, som endnu ikke er afsluttet. For LR's vedkommende omfatter de vin, kvæg beregnet til slagtning, samtlige kyllinger og andet fjerkræ (herunder avlsfjerkræ) og andre dyr med undtagelse af dyr, der betragtes som faste aktiver. Det skal

▼B

bemærkes, at afgrøder på roden (jf. 2.012) ikke betragtes som lagre af produkter under fremstilling i årsregnskaberne.

2.172. Når afgrøder på roden inden for europæisk landbrug ikke registreres som produkter under fremstilling, skyldes det, at langt størstedelen af afgrøderne har en produktionscyklus, der er kortere end en regnskabsperiode. Samtidig vurderes det, at man ved at registrere dem ved høsten opnår en tilstrækkelig overensstemmelse med produktionsomkostningerne ved beregningen af erhvervets indtægter (jf. 2.012). Hvis høsten, bearbejdningen af jorden og såningen ikke finder sted i samme referenceperiode, viser regnskaberne i den periode, hvor omkostningerne er afholdt, et regnskabsmæssigt underskud og regnskaberne i høstperioden et regnskabsmæssigt overskud. Denne registreringsmetode kan imidlertid accepteres, for hvis forudsætningerne er de samme fra år til år, sker der en tilnærmelsesvis kompensation, fordi udgifterne i samme regnskabsperiode kompenseres af overskuddet ved salget af den foregående høst. Kun hvis produktionen ændres væsentligt, eller der indtræffer en meget dårlig høst, finder denne kompensation ikke sted. Under sådanne omstændigheder vil produktionen kunne bogføres som produkter under fremstilling (se også 2.013).

2.173. Det skal præciseres, at tjenester ikke indgår i lagrene med undtagelse af tjenester, som er inkluderet i købsværdien af varer, der bliver lagt på lager.

2.174. I henhold til ENS 95 opgøres lagerændringer ved fra lagertilgang at fratrække lagerafgang samt evt. løbende tab i lagrene.

b) Registreringstidspunkt og værdiansættelse af lagerændringer

2.175. Tilgang af varer skal værdiansættes på tidspunktet for lagertilgangen, og afgang af varer skal værdiansættes til den pris, der gælder på det tidspunkt, hvor den finder sted. Registreringstidspunktet (samt værdiansættelsen) for lagertilgang og lagerafgang skal være konsistent med andre produkttransaktioner (produktion og forbrug i produktionen).

2.176. Det er basisprisen, der skal anvendes ved værdiansættelsen af lagerændringer (tilgang, afgang eller løbende tab af færdige produkter eller produkter under fremstilling). Med hensyn til tilgang af produkter under fremstilling ansættes den anvendte pris skønsmæssigt ved at sætte de samlede produktionsomkostninger i den pågældende periode i relation til basisprisen for et tilsvarende færdigt produkt. Alternativt kan værdien af tilgangen af produkter under fremstilling beregnes skønsmæssigt på basis af produktionsomkostningerne med tillæg af et skønnet overskud eller en skønnet blandet indkomst (ENS 95, 3.51 og 3.52).

2.177. Til registrering af tilgang og lagerafgang anbefales det i ENS 95 at anvende en metode, der er baseret på kumulerede investeringer (PIM-metoden). Denne metode er imidlertid ikke generelt anvendelig på grund af vanskelighederne med at få oplysninger om tilgange og afgange. I et forsøg på at lægge sig op ad PIM-metoden anbefales i ENS 95 en »kvantitativ« metode, som består i at måle lagerændringer som forskellen mellem lager ved regnskabsperiodens start og udgang værdiansat til gennemsnitsprisen i den pågældende periode. Denne metode kan dog kun anvendes, hvis priserne er stabile i den pågældende periode, eller hvis priserne og størrelsen af lageret vokser eller falder i konstant rytme i regnskabsperioden.

2.178. Denne kvantitative metode kan dog ikke anvendes på vegetabilsk produktion på grund af de ændringer i priser og mængder, som følger af produktionsprocessen og udbuds- og efterspørgselsstrukturen. Dette særlige problem inden for landbruget erkendes i ENS 95 (3.124. c)).

2.179. Der må også tages hensyn til, at lagerændringer som defineret i 2.174 kun er én af bestanddelene i ændringerne i lagrenes værdi mellem begyndelsen og udgangen af regnskabsperioden. Ved hjælp af en grundlæggende regnskabsmæssig bogholderiligning knyttes primostatus og ultimostatus for aktiver på lager sammen:

Værdien af slutlageret i ultimopriser	
- Værdien af startlageret i primopriser =	Lagerændringer (tilgang – afgang – tab)

▼B

+ nominelle kapitalgevinster (-tab)
+ andre mængdeændringer

2.180. Disse nominelle kapitalgevinster og -tab samt de øvrige mængdeændringer ([1]) skal ikke indgå i produktionen, men i kontoen for øvrige ændringer i aktiverne (henholdsvis i omvurderingskontoen og i kontoen for andre ændringer i mængden af aktiver).

2.181. Lagerændringerne er inden for LR vanskeligst at beregne for de vegetabilske produkters vedkommende. Der er jo her tale om sæsonbetonede produkter, som først indgår på lageret efter høsten, og hvor afgangen strækker sig over flere måneder efter høsten og ofte fortsætter i det følgende regnskabsår. Prisen kan også variere betragteligt fra det ene regnskabsår til det andet og endda også inden for det samme regnskabsår.

c) Lagerændringer vedrørende dyr og animalske produkter

2.182. Ved værdiansættelse af lagerændringer vedrørende husdyr er det uden betydning, om dyrene er vokset op i landet siden fødslen, eller om de unge dyr er blevet importeret fra udlandet for derefter at blive opfedet i landet. Når de importerede dyr overtages af den indenlandske bedrift, naturaliseres de så at sige og indgår derefter i den indenlandske produktion.

2.183. For at kunne værdiansætte ændringerne i lageret af husdyr ved referenceperiodens udgang er det nødvendigt at skelne mellem husdyr, som har karakter af lager, og husdyr, der er faste aktiver (jf. 2.140 og 2.202). For første kategori husdyrs vedkommende er værdien i basispriser summen af produktionsomkostningerne i levetiden for et gennemsnitligt dyr i de forskellige husdyrklasser indtil udgangen af referenceåret med tillæg af et skønnet overskud af produktionen eller en skønnet blandt indkomst (jf. 2.176). Hvis dyret oprindelig blev importeret, kan anskaffelsesprisen på importtidspunktet betragtes som bestående af summen af produktionsomkostningerne indtil dette tidspunkt.

2.184. På grund af den sædvanligvis regelmæssige prisudvikling for husdyr er det muligt at værdiansætte ændringerne i lagrene af dyr ved en simpel approksimationsmetode, hvor nominelle kapitalgevinster (ekskl. kapitaltab) ikke tages i betragtning. For hver husdyrkategori multipliceres ændringen i husdyrbestanden mellem udgangen og begyndelsen af regnskabsperioden med gennemsnitsprisen i referenceperioden.

d) Lagerændringer vedrørende sæsonbetonede produkter

2.185. På grund af den uregelmæssige pris- og mængdeudvikling for sæsonbetonede produkter (jf. 2.178 og 2.181) er den kvantitative metode ikke en god tilnærmelse til PIM-metoden i forbindelse med disse produkter. Hvis man anvender den kvantitative metode, kan det medføre, at nominelle kapitalgevinster og -tab kommer til at indgå i lagerændringerne. Dette problem kunne løses ved at måle lagerændringerne over kortere perioder end referenceperioden (f.eks. kvartalsvis), da disse underperioder ville være mere homogene med hensyn til pris- og mængdeudviklingen. Denne metode er dog ofte vanskelig at anvende på grund af manglende basisdata.

2.186. For at kunne finde frem til en anden værdiansættelsesmetode for lagre af sæsonbetonede produkter er det nødvendigt at undersøge prisudviklingen for de varer, der er oplagret. Prisen på en vare kan under oplagringen variere af mindst tre grunde (SNA 93, 6.105):

— varens fysiske egenskaber kan forbedres eller forværres med tiden

— der kan være sæsonbetonede faktorer, som påvirker udbuddet og efterspørgslen og således indebærer regelmæssige og forudsigelige ændringer i prisen i årets løb, uden at varens fysiske egenskaber nødvendigvis ændres

— der kan være andre faktorer, såsom generel prisinflation eller andre generelle fænomener, der medfører en ændring af varens pris, uden at varens fysiske eller økonomiske egenskaber ændres.

([1]) Ved øvrige mængdeændringer forstås generelt lagre af varer, der går tabt som følge af ekstraordinære begivenheder (f.eks. naturkatastrofer). Svind indgår i lagerafgang.

▼B

2.187. Forskellen mellem den pris, hvortil varerne er indgået på lageret, og den pris, hvortil de afgår fra lageret, bør i de to førstnævnte tilfælde afspejle værdien af en supplerende produktion, der har fundet sted under oplagringen (SNA 93, 6.106), idet produkter, der udtages fra lageret flere måneder efter høsten, økonomisk set er forskellige fra dem, som indgik på lageret. Denne type produkttilvækst betragtes ikke som en nominel kapitalgevinst (SNA 93, 12.70).

2.188. På grundlag af de forskellige bestanddele af ændringerne i lagrenes værdi og de faktorer, der er bestemmende for ændringerne i de oplagrede produkters pris, samt under hensyn til vanskelighederne ved helt at se bort fra kapitalgevinster og -tab ved værdiansættelsen af den sæsonbetonede produktion, anbefales to metoder. De adskiller sig fra hinanden ved, hvordan oplagringsaktiviteten fortolkes, og hvornår den værdiændring, som oplagringen indebærer, registreres. Den første metode er referencemetoden, der skal anvendes ved værdiansættelsen af produktionen og ændringer i lagrene af sæsonbetonede landbrugsprodukter. Den anden metode kan anvendes i mere specifikke tilfælde (hovedsagelig for produkter, hvor priserne er vanskelige at forudsige).

2.189. Referencemetoden består i at fastlægge lagerændringerne som forskellen mellem værdien af årets produktion og værdien af salg (eller andre anvendelser) i samme år ([1]). Metoden bygger på den antagelse, at der ikke er mere lager tilbage ved udgangen af afsætningsperioden (udgangen af det første halvår i det følgende kalenderår). Den samlede høstede produktion i året n værdiansættes direkte ved hjælp af den gældende vægtede gennemsnitspris i afsætningsperioden (n/n + 1), og herfra trækkes værdien af alt salg (og andre anvendelser) i det til høståret svarende kalenderår ([2]) til prisen på tidspunktet for salget (eller de øvrige anvendelser).

2.190. Ved denne referencemetode betragtes oplagring som en prisstigningsfaktor for varerne under oplagringen. Hermed skelnes der mellem oplagringsaktiviteten og virkningerne på varernes pris. Der tages forskud på den værdistigning, som oplagringen medfører, idet den henføres til produktionen i året n (altså høståret, selv om salget strækker sig over to kalenderår). Prisudviklingen kan nemlig forudsiges med nogenlunde sikkerhed, da den er et resultat af forholdsvis regelmæssige og forudsigelige ændringer (jf. 2.186).

2.191. Metoden gør det muligt at reducere indregningen af kapitalgevinster eller -tab i målet for produktionen til et minimum. Den sikrer en konsistens mellem den værdi- og mængdemæssige beregning af produktionen, og man undgår at skulle registrere produktionen på grundlag af produkter under fremstilling (hvor der er behov for data om lagerets størrelse ved årets begyndelse og udgang og de dertil svarende priser). Endelig gør den det lettere at udarbejde regnskaber i faste priser.

2.192. Når der er tale om produkter, hvor det er vanskeligt at forudsige prisen (det gælder f.eks. frugt, grøntsager, kartofler og olivenolie), og hvor lageret i landbrugsbedrifterne er af økonomisk betydning, anbefales en anden metode. Denne metode er mindre konsekvent, når det gælder om at udelukke kapitalgevinster og -tab i målet for produktionen, og indebærer, at oplagringsaktiviteten betragtes som en tidsmæssig forlængelse af produktionsprocessen. Indregningen af prisstigningen for de oplagrede varer udsættes og henregnes til det år, hvor oplagringen finder sted.

2.193. Efter denne anden metode beregnes den sæsonbestemte produktion direkte som summen af salg, øvrige anvendelser og lagerændringer. Lagerændringerne beregnes ved at værdiansætte lagrene ved regnskabsperiodens begyndelse og udgang ved hjælp af de på det pågældende tidspunkt gældende priser.

2.194. Det skal bemærkes, at disse to metoder adskiller sig fra hinanden ved den måde, hvorpå lagerændringerne måles, men ikke ved værdiansættelsen af salg (idet disse værdiansættes til den gældende basispris ved lageraf-gangen).

([1]) Her lægges opdelingen af produktion i salg (og andre anvendelser) og lagerændringer til grund.

([2]) Et lignende resultat opnås ved at registrere alt salg på halvårsbasis og beregne produktionen i referenceåret n ved at lægge salget i andet halvår i året n og i første halvår af året n + 1 sammen.

▼B

e) Lagerændringer vedrørende vin (fremstillet af druer, der er produceret på samme bedrift)

2.195. Vin er et produkt, der normalt lagres i flere år med henblik på modning. I denne lagringsperiode ændrer kvaliteten sig. Denne lagring af vinen på bedriften kan betragtes som en forlængelse af produktionsprocessen for vinen, idet den vin, der afgår fra lageret, er anderledes end den, der indgik på lageret. Vin på lager skal derfor behandles som et produkt under fremstilling, og værdistigningen som en produktionsstigning, som skal opgøres kontinuerligt.

2.196. Ændringen i vinens værdi kan være en følge af tre faktorer: en kvalitetsændring, ændringer i udbuds- og efterspørgselsstrukturen (dvs. prisforholdet mellem ung og gammel vin) og en generel prisstigning. Mens ændringer i vinens værdi som følge af de to første faktorer skal indgå i målet for produktionen, må stigninger i vinens pris som følge af en generel prisstigning på vin ikke indgå i produktionsværdien; de skal i stedet betragtes som en kapitalgevinst (som registreres på omvurderingskontoen).

2.197. Registreringen af værdistigningen for vinen i produktionsværdien skal ske kontinuerligt i takt med modningen. Dette kræver dog, at man har et stort antal oplysninger om vinlagrenes struktur alt efter produktionsår, kvalitet og produktionsområde samt om den respektive prisudvikling. Da disse oplysninger normalt ikke er til rådighed i medlemsstaterne, kan man ved hjælp af to praktiske metoder tilnærmelsesvis værdiansætte stigningen i vinens værdi som følge af dens modning i landbrugsregnskaberne. Disse to metoder er ganske vist mindre eksakte teoretisk set, men ikke desto mindre acceptable i betragtning af mulighederne for at fremskaffe data. Hvilken af metoderne medlemsstaterne vælger, afhænger af strukturen af deres vinavl og deres statistiske system.

2.198. Anticiperet indregning af vinens modning: Den første metode består i at værdiansætte tilgang til lageret af vin, der skal lagres hos producenten, ved hjælp af salgspriserne for allerede lagret vin i andet halvår. Der tages således forskud på den forventede værdistigning ved lagringen i høstårets produktion. Der er imidlertid kun tale om en del af værdistigningen, da disse vine ikke værdiansættes til deres egentlige salgspris, men til prisen for andre og ældre vine af samme slags. Forskellen mellem den egentlige salgspris og den, der anvendes ved værdiansættelsen af lagertilgangen, registreres ikke i produktionsværdien, da den fortolkes som en kapitalgevinst (idet det bemærkes, at denne forskel først og fremmest skyldes inflationen). Når der på denne måde ikke foretages nogen sondring mellem høstårene for de vine, der er på lager eller sælges, forudsætter metoden, at markedet for kvalitetsvine er homogent med hensyn til vinens alder.

2.199. Udskudt indregning af vinens modning: Den anden metode består i at værdiansætte lagertilgang til prisen for ikke-modnede vine på høsttidspunktet og først registrere værditilvæksten for denne vin under fremstilling (dvs. prisstigning som følge af modningen ekskl. virkningen af den generelle prisændring for vin), når den modne vin sælges. Da salget værdiansættes til årets gennemsnitspris, henregnes enhver stigning i værdien mellem høståret og salgsåret til produktionen i salgsåret (og fordeles således ikke tidsmæssigt). Denne metode kræver flere data om vinlagrenes struktur, da den forudsætter, at fordelingen af lagrene (og lagerafgangene) pr. høstår kendes. Den kan dog give et mere præcist billede af salget og lagrene af de forskellige årgange.

2.200. Ingen af de to praktiske metoder giver mulighed for at fordele vinens værdistigning som følge af modningen tidsmæssigt: Ved den ene metode registreres den på forhånd og ved den anden efterfølgende. Denne ulempe er af forholdsvis mindre betydning, hvis man går ud, at der er en vis tidsmæssig stabilitet i produktionen af modnet vin. Den første metode forekommer mest hensigtsmæssigt, hvis den gennemsnitlige aldringstid er kort.

3. **Registrering af dyr som faste bruttoinvesteringer eller lagerændringer**

2.201. Som nævnt i 2.140 og 2.151 registreres ændringer i husdyrbestanden (inden for landbrugsstatistikken), enten som faste bruttoinvesteringer eller som lagerændringer, afhængigt af hvilken type dyr der er tale om.

▼B

a) Definition

2.202. Der er tale om faste bruttoinvesteringer i dyr, når dyrene er faste aktiver, der anvendes løbende i produktionsprocessen. Dyrene opdrættes af hensyn til den produktion, de leverer regelmæssigt. Der er f.eks. tale om avlsdyr, malkekvæg, trækdyr samt får og andre dyr, der opdrættes på grund af deres uld. Derimod betragtes dyr, der er produceret i en løbende eller forudgående periode, og som beholdes med henblik på salg eller anvendelse til andre produktionsformål eller andre formål på et senere tidspunkt, som lager. Der er her tale om dyr, der opdrættes for kødets skyld, f.eks. kødkvæg og fjerkræ.

b) Registrering af import af dyr

1. Dyr, der er faste aktiver

2.203. Hvis dyrene på importtidspunktet klart kan identificeres som faste aktiver, skal de udelukkende registreres som anskaffelser under faste bruttoinvesteringer (jf. 2.149 og 2.150). I de faste bruttoinvesteringer inden for landbrug indgår naturligvis kun dyr, der er købt af landbrugserhvervet, og ikke f.eks. rideheste til privat brug eller dyr, der anskaffes til andre formål.

2. Dyr, der er lager

2.204. Hvis dyrene på importtidspunktet derimod klart kan identificeres som lager (f.eks. kødkvæg), betragtes importen af dem som en lagertilgang af produkter under fremstilling, og trækkes således fra salget (negativt salg) ved beregningen af produktionen (jf. 2.069).

3. Bogføring

2.205. Det er ofte vanskeligt på grundlag af de data, der er til rådighed, at skelne konsekvent mellem de forskellige kategorier af dyr. Derfor skal værdien af samtlige importerede dyr (dyr, der klassificeres som faste aktiver eller lager, men med undtagelse af dyr, som er beregnet til umiddelbar slagtning) trækkes fra salget ved beregningen af produktionen. Hvis de på et givet tidspunkt overføres til bestanden af produktionsdyr (dvs. faste aktiver), registreres de som faste aktiver produceret for egen regning i den referenceperiode, hvor overførslen finder sted (på samme måde som dyr, som produceres og opdrættes i landet selv, og som efterfølgende overføres til bestanden af produktionsdyr) (jf. 2.069 og 2.070).

2.206. Det bemærkes, at dyr, der importeres med henblik på umiddelbar slagtning, registreres som importeret af de nationale slagterier og ikke indgår i LR, da disse er begrænset til at give et billede af den indenlandske landbrugsproduktion.

c) Registrering af handel med dyr mellem landbrugsenheder

2.207. Dyr, der er faste aktiver: Handel med disse dyr registreres under de faste bruttoinvesteringer som anskaffelser eller afhændelser af faste aktiver (tjenester i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten registreres i køberprisen). Når salg og køb finder sted i samme regnskabsperiode, opvejer disse strømme hinanden, og kun tjenesterne i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten registreres som faste bruttoinvesteringer (jf. 2.068).

2.208. Dyr, der er lager: Køb og salg heraf registreres kun, hvis de finder sted i to forskellige regnskabsperioder. Tjenester i forbindelse med handelen, som indgår i køberprisen, skal fratrækkes produktionsværdien, når handelen finder sted i samme regnskabsperiode (jf. 2.067).

2.209. På grund af den særlige behandling af handelen med dyr mellem landbrugsenheder og importen af dem findes der ikke forbrug i produktionen af »husdyr og animalske produkter«.

d) Ikke-landbrugsdyr

2.210. Opdræt af væddeløbsheste, rideheste, hunde, katte, stuefugle, zoo- og cirkusdyr og tyre til tyrefægtning hører til de aktiviteter, som er omfattet af landbrugserhvervet, uanset om det sker med henblik på avl, kødproduktion, fritidsformål eller sportsarrangementer (jf. 1.78). Anvendelsen af disse dyr til tjenester indgår imidlertid kun i landbrugserhvervet, hvis aktiviteterne udøves af landbrugsenheder som ikke-separable biaktiviteter. Husdyr, som avles af enheder, for hvilke

▼B

landbrugsaktiviteten kun er en fritidsaktivitet, indgår ikke i LR (jf. 1.24).

2.211. Salget af sådanne dyr kan ske:

— til husholdninger: senere transaktioner vedrørende disse dyr vedrører ikke LR

— til andre erhverv: en vagthund, et cirkusdyr eller en væddeløbshest mv.; disse indgår i de faste bruttoinvesteringer i købererhvervet.

III. FORDELINGSTRANSAKTIONER OG ANDRE STRØMME

A. DEFINITION

3.001. Fordelingstransaktioner er transaktioner

— som fordeler værditilvæksten i produktionsleddet på arbejdskraft, kapital og myndigheder

— som omfordeler indkomst og formue.

3.002. ENS 95 skelner mellem løbende overførsler og kapitaloverførsler, hvoraf sidstnævnte kategori i højere grad betragtes som en omfordeling af opsparing eller formue end indkomst.

3.003. Da LR er baseret på et enkelt erhverv, er der kun medtaget visse fordelingstransaktioner i dette kapitel. Det gælder først og fremmest de fordelingstransaktioner, som er opført på primærindkomstfordelingskontiene, navnlig indkomstdannelseskontoen og kontoen for virksomhedsindkomst (jf. kontiene for LR, 1.38-1.48). Indkomstdannelseskontoen omfatter fordelingstransaktioner som andre produktionsskatter, andre produktionssubsidier og aflønning af ansatte. På kontoen for virksomhedsindkomst er opført visse formueindkomster (hovedsagelig leje af jord, renter og formueindkomst henført til forsikringstagere). Endvidere beskrives fordelingstransaktioner, som svarer til investeringstilskud og »andre kapitaloverførsler« på kapitalkontoen.

3.004. Derimod medtages ikke fordelingstransaktioner vedrørende visse formueindkomster (navnlig udloddet selskabsudbytte), løbende indkomst- og formueskatter mv. Bogføringen af disse transaktioner er statistisk set kun mulig og er kun formålstjenlig, hvis man betragter grupper af institutionelle enheder, dvs. sektorer eller delsektorer (jf. 1.06).

B. GENERELLE REGLER

1. Referenceperiode

3.005. Referenceperioden for LR er kalenderåret.

2. Enheder

3.006. Værdierne anføres i millioner af den nationale valutaenhed.

3. Registreringstidspunkt

3.007. Som nævnt i 2.008 registreres strømmene i henhold til ENS 95 (specielt produkttransaktioner og fordelingstransaktioner) efter optjeningstidspunkt, dvs. på det tidspunkt, hvor økonomiske værdier skabes, omdannes eller afvikles, eller når fordringer eller gæld opstår, omdannes eller afvikles, og ikke på det tidspunkt, hvor betaling reelt finder sted. Dette registreringsprincip (baseret på rettigheder og forpligtelser) gælder for alle strømme, såvel monetære som ikke-monetære, og uanset om de finder sted mellem enheder eller inden for samme enhed. Visse undtagelser kan dog af praktiske grunde være berettiget.

3.008. De forskellige fordelingstransaktioner registreres på følgende tidspunkter:

a) Aflønning af ansatte

3.009. Lønninger og faktiske arbejdsgiverbidrag til sociale ordninger registreres i den periode, hvor arbejdet udføres. Dog registreres bonusser og andre ekstraordinære beløb, når de forfalder til betaling (jf. ENS 95 4.12).

▼B

b) Produktionsskatter og -subsidier

3.010. Produktionsskatter registreres, når de skattepligtige aktiviteter, transaktioner eller andre begivenheder finder sted (jf. ENS 95, 4.26). Produktionssubsidier registreres ligeledes, når den pågældende transaktion eller begivenhed (produktion, salg, import mv.) finder sted (jf. ENS 95, 4.39).

c) Formueindkomst

3.011. Renter registreres i den regnskabsperiode, de forfalder, uanset om de rent faktisk udbetales eller løbende lægges til det skyldige lånebeløb (jf. ENS 95, 4.50 ff.). Lejebetalinger registreres ligeledes i den periode, de forfalder (jf. ENS 95, 4.75).

d) Kapitaloverførsler

3.012. Kapitaloverførsler (investeringstilskud eller andre overførsler) registreres på det tidspunkt, hvor betalingen skal foretages (eller i tilfælde af overførsler i naturalier, når ejendomsretten til aktivet overdrages eller gælden eftergives) (jf. ENS 95, 4.162 og 4.166).

4. **Generelle bemærkninger om værditilvækst**

3.013. Værditilvæksten er saldoposten på produktionskontoen. Den beregnes som differencen mellem produktionsværdien og værdien af forbruget i produktionen (uanset hvilket produktionsbegreb, der anvendes, da forbruget i produktionen ændres tilsvarende). Denne størrelse er et vigtigt element til måling af en økonomis eller et erhvervs produktivitet. Den kan registreres brutto (bruttoværditilvækst) eller netto (nettoværditilvækst), dvs. før eller efter fradrag af forbruget af fast realkapital. Nettoværditilvæksten er eneste post på indkomstdannelseskontoens tilgangsside. I lighed med den fremgangsmåde, der anvendes til værdiansættelse af produktionen (basispriser) og forbrug i produktionen (køberpriser) opgøres nettoværditilvæksten i basispriser.

3.014. Ved fra værditilvæksten i basispriser at trække andre produktionsskatter og dertil lægge andre produktionssubsidier fremkommer værditilvæksten i faktorpriser. Nettoværditilvæksten i faktorpriser er aflønningen af produktionsfaktorerne.

C. AFLØNNING AF ANSATTE

(jf. ENS 95, 4.02-4.13)

3.015. Aflønning af ansatte omfatter de samlede ydelser i kontanter og naturalier, som arbejdsgiverne betaler de ansatte for det arbejde, de har leveret i regnskabsperioden (ENS 95, 4.02). Aflønning af ansatte kan opdeles i:

— lønninger i kontanter og lønninger i naturalier

— faktiske og imputerede arbejdsgiverbidrag til sociale ordninger.

3.016. Bruttolønninger i kontanter omfatter følgende ydelser:

a) direkte løn, der udbetales regelmæssigt

b) tillæg for overtid, nat- og weekendarbejde samt for særlige ulemper mv.

c) dyrtids- og stedtillæg

d) tillæg som f.eks. jule- og nytårsgratiale, ferietillæg eller produktivitetsbonus, funktionsgodtgørelser

e) godtgørelse for transport til og fra arbejdsplads ([1])

f) søgnehelligdagsbetaling, ferie med løn

g) provisioner, drikkepenge, møde- og bestyrelseshonorarer

h) ekstraordinære bonusser eller beløb, der udbetales under en præmieringsordning i forhold til foretagendets driftsresultat

i) arbejdsgiverbidrag til opsparingsordninger for ansatte

([1]) Denne kategori må ikke omfatte betalinger, som må anses for primært at være i arbejdsgiverens interesse. Disse indgår i forbrug i produktionen (jf. 2.108.e)).

▼B

j) særlig fratrædelsesgodtgørelse til ansatte, når udbetalingen ikke sker i henhold til en kollektiv overenskomst

k) kontant boligtilskud fra arbejdsgivere til ansatte.

3.017. Der gøres opmærksom på, at de tal, som registreres her, er bruttolønninger, inkl. skat på lønninger og eventuelle forhøjelser af disse skatter samt lønmodtagerbidrag til sociale ordninger. Såfremt arbejdsgiverne udbetaler nettolønninger til deres ansatte, skal der hertil lægges værdien af disse poster.

3.018. Bruttolønninger i naturalier består af varer og tjenesteydelser, som arbejdsgiverne leverer gratis eller til nedsat pris til deres ansatte, og som de ansatte og deres familie frit kan anvende til opfyldelse af egne behov. De indgår ikke nødvendigvis i produktionsprocessen. Deres værdi svarer til den værdi, som ydelsen repræsenterer: hele varens eller tjenesteydelsens værdi, hvis den leveres gratis, eller forskellen mellem denne værdi og det beløb, den ansatte betaler, hvis varen eller tjenesteydelsen leveres til nedsat pris. Bruttolønninger i naturalier, som indtager en vigtig plads i landbrugsregnskaberne, omfatter:

a) landbrugsprodukter, som leveres gratis eller til nedsat pris til de ansatte som modydelse for præsteret arbejde ([1])

b) egne boligtjenester, som ydes gratis eller til nedsat pris til de ansatte ([2])

c) varer og tjenesteydelser indkøbt af arbejdsgiverne, når disse varer og tjenesteydelser falder ind under definitionen på lønninger i naturalier (dvs. når de ikke betragtes som forbrug i produktionen). Transport til og fra arbejdspladsen er således en del af de ansattes løn i naturalier, bortset fra transport i arbejdstiden. Denne kategori omfatter købte boligtjenester, vuggestue- og børnehavepladser mv. (jf. ENS 95, 4.05).

3.019. Lønninger i naturalier skal opgøres i basispriser eller køberpriser (afhængigt af, om de produceres af eller købes uden for enheden).

3.020. Derimod omfatter bruttolønninger ikke arbejdsgivernes udgifter, når de selv drager nytte heraf, og udgifterne således anvendes i foretagendets interesse. Det drejer sig bl.a. om følgende udgifter: tillæg eller godtgørelse til de ansatte for udgifter til rejser, udstationering og flytning i forbindelse med udøvelsen af deres funktioner, repræsentationsomkostninger, som de ansatte har afholdt på foretagendets vegne, udgifter til faciliteter på arbejdspladsen (f.eks. til sport og rekreative formål). Godtgørelser til de ansatte for indkøb af værktøj og specialbeklædning, (inkl. den del af deres løn, som de ansatte selv i henhold til ansættelsesvilkårene skal bidrage med til sådanne indkøb) er heller ikke medregnet i denne kategori. Alle disse udgifter registreres som arbejdsgiverens forbrug i produktionen (jf. ENS 95, 4.07).

3.021. Arbejdsgiverbidrag til sociale ordninger omfatter de bidrag til sociale ordninger, der påhviler arbejdsgiverne til sikring af de ansattes ret il sociale ydelser, der henhører under aflønning af ansatte (dog ekskl. lønmodtagerbidrag til sociale ordninger, som fratrækkes bruttolønningerne (jf. 3.017). Disse arbejdsgiverbidrag kan være faktiske eller imputerede.

3.022. De faktiske bidrag omfatter arbejdsgivernes betalinger til dækning af lovbefalede, overenskomstmæssige, kontraktmæssige og frivillige bidrag til sikring mod sociale risici og opfyldelse af sociale behov. Disse bidrag betales til sikringsinstitutionerne (socialsikringsmyndigheder eller private sikringsordninger). Selv om disse bidrag betales direkte til sikringsinstitutionerne, betragtes de alligevel som en del af aflønningen af ansatte, som disse betaler videre til sikringsinstitutionerne.

3.023. Imputerede arbejdsgiverbidrag til sociale ordninger er modstykket til ikke-fondsbaserede sociale ydelser, som arbejdsgiverne betaler direkte

([1]) De landbrugsprodukter, der leveres til ansatte, medregnes i landbrugssektorens produktion.

([2]) Boligtjenester betragtes som en separabel ikke-landbrugsaktivitet, der kun optræder som aflønning af ansatte og i form af et fradrag i landbrugserhvervets overskud af produktionen. Hvis de havde været betragtet som en ikke-separabel ikke-landbrugsmæssig aktivitet, ville de være blevet registreret som en del af produktionen og en form for aflønning af ansatte.

▼B

til deres ansatte eller tidligere ansatte uden om forsikringsselskaber eller selvstændige pensionskasser ([1]) (jf. ENS 95, 4.10). Disse bidrag registreres i den periode, hvor arbejdet udføres (som modpostering til obligatoriske sociale ydelser), eller når ydelserne præsteres (som modstykke til frivillige sociale ydelser).

3.024. Det bør understreges, at det i LR forholder sig således, at når produktionsenhederne er oprettet som enkeltmandsvirksomheder, inkluderer aflønning af ansatte ikke lønnen for det arbejde, som på bedriften udføres af indehaveren og dennes ulønnede familiemedlemmer. Disse personer har andel i den blandede indkomst, som er saldoposten på indkomstdannelseskontoen for enkeltmandsvirksomheder. Når produktionsenhederne er oprettet som selskaber (jf. 5.09 og 5.10), registreres al aflønning som aflønning af ansatte.

D. PRODUKTIONS- OG IMPORTSKATTER

(jf. ENS 95, 4.14-4.29)

3.025. Produktions- og importskatter er obligatoriske, ensidige betalinger i kontanter eller naturalier, som opkræves af sektoren offentlig forvaltning og service eller Den Europæiske Unions institutioner på produktion og import af varer og tjenester, beskæftigelse af arbejdskraft samt ejendomsret eller brugsret til jord, bygninger eller andre aktiver, der anvendes i produktionen. Disse skatter skal betales, uanset om der opnås fortjeneste eller ej (ENS 95, 4.14).

3.026. Produktions- og importskatter opdeles på følgende måde:

— produktskatter:

  — merværdiafgifter (moms)

  — importskatter og told (undtagen moms)

  — produktskatter undtagen moms og importskatter

— andre produktionsskatter.

1. **Produktskatter**

3.027. Produktskatter betales pr. enhed af en bestemt vare eller tjeneste, som indgår i en transaktion. Skatterne beregnes som et bestemt pengebeløb pr. mængdeenhed af varen eller tjenesten eller som en bestemt procentdel af varers og tjenesters enhedspris eller værdi (ENS 95, 4.16).

3.028. Merværdiafgifter er skatter på varer og tjenester, der opkræves successivt af foretagenderne, og som til sidst opkræves samlet hos de endelige købere. Disse afgifter omfatter moms (merværdiafgift) samt andre fradragsberettigede afgifter, der anvendes efter regler, der kan sidestilles med reglerne for moms ([2]).

3.029. Importskatter og told (ekskl. moms) er obligatoriske betalinger, der opkræves af den offentlige forvaltning og service eller Den Europæiske Unions institutioner på importerede varer ekskl. moms, inden disse frit kan omsættes på det økonomiske område, samt på tjenesteydelser, der af ikke-residente enheder leveres til residente enheder.

3.030. De omfatter told og andre importskatter som afgifter på importerede landbrugsprodukter, monetære udligningsbeløb på import, forbrugsskatter mv. (jf. ENS 95, 4.18). De betales af importørerne og væltes normalt over på bedriftsindehaveren, som køber produkterne, således at de kommer til at indgå i køberprisen for varerne og tjenesteydelserne. Når produktionsmidler importeres direkte af landbrugsproduktionsenheden, skal told, ikke-fradragsberettigede momsbeløb og monetære udligningsbeløb medregnes i den køberpris, som opføres i LR.

3.031. Produktskatter undtagen moms og importskatter omfatter skatter, der skal betales i forbindelse med produktion, eksport, salg, overdragelse, leasing eller levering af varer og tjenester, eller i forbindelse med disses anvendelse til eget forbrug eller egne investeringer (jf. ENS 95, 4.19).

([1]) De omfatter navnlig den løn, som arbejdsgiverne midlertidigt fortsætter med at betale i tilfælde af sygdom, barsel, arbejdsskade, invaliditet eller afskedigelse, såfremt beløbene kan udskilles.

([2]) Afgiftspligten er først og fremmest knyttet til omsætningen. I alle medlemsstater opkræves en afgift på omsætningen i form af en merværdiafgift. Afgiftssatserne varierer fra land til land og endog inden for det enkelte land. Almindeligvis er landbrugsprodukter pålagt en lavere sats end den normale.

▼B

3.032. For landbrugets vedkommende omfatter disse skatter følgende:

— sukkerroeafgifter

— bøder for overskridelse af mælkekvoter

— medansvarsafgifter, som tidligere var pålagt mælk og korn.

3.033. Da produktionen registreres i basispriser, registreres produktskatterne på produktionskontoen (jf. 2.082-2.086) og er ikke opført på indkomstdannelseskontoen. De registreres, når de aktiviteter, transaktioner eller begivenheder, som udløser forpligtelsen til at betale, finder sted. I LR foretages registreringerne uden den fradragsberettigede moms, og den eneste skat på omsætningen, der optræder heri, er den ikke-fradragsberettigede moms. Derfor bogføres moms ikke, undtagen i det særlige tilfælde, hvor underkompensation for moms opføres under andre produktionsskatter (jf. 3.048.g)).

3.034. Produktskatter (undtagen moms), som pålægges visse produkter i landbrugets forbrug i produktionen, skal på produktionskontoen medregnes i køberprisen for forbruget i produktionen (jf. 2.110-2.113). Dette gælder f.eks. skatter, som i visse medlemsstater opkræves på sukker og alkohol, der anvendes til fremstilling af vin. Disse skatter, som er skatter på produkter fra landbrugsfødevareindustrien, skal lægges til værdien af landbrugserhvervets forbrug i produktionen.

2. **Behandling af moms**

3.035. Den momsordning, der er beskrevet i ENS 95 (4.17), er den normale momsordning, ifølge hvilken hver enkelt foretagende fra det beløb, den skylder i form af moms på sin egen omsætning, kan trække det afgiftsbeløb, den har betalt på sine indkøb af produkter til forbrug i produktionen eller af kapitalgoder. Men ved siden af den normale momsordning eksisterer der særlige bestemmelser for landbruget (momsordninger med faste satser), som varierer fra land til land.

3.036. De værdiansættelsessystemer, der anvendes i EU-medlemsstaterne, kan opdeles efter de to anvendte hovedformer for kompensation for den moms, der betales ved indkøb:

— kompensation via prisen. I dette tilfælde sælger landmænd, som er underlagt standardsatsordningen, deres produkter til en pris, som er forøget med standardsatsen, men de betaler ikke den fakturerede moms til skattemyndighederne, eftersom den moms, de fakturerer og tilbageholder, beregnes på en sådan måde, at den så nøjagtigt som muligt udligner den moms, de har betalt på deres indkøb

— kompensation i form af tilbagebetaling. I dette tilfælde sælger landmændene deres produkter ekskl. moms. Efter at have anmodet herom modtager de senere fra skattemyndighederne en tilbagebetaling, der beregnes som en fast procentdel ([1]) af deres salg, som kompensation for den moms, de har betalt på deres indkøb.

a) Definitioner

3.037. Følgende begreber, som vedrører den normale momsordning, gælder også for standardsatsordninger:

a) faktureret moms (moms faktureret af producenten): dvs. den moms, der beregnes efter den sats, der gælder for det solgte produkt, og som faktureres alle indenlandske købere

b) moms faktureret producenten på forbrug i produktionen: dvs. den moms, der beregnes efter den sats, der gælder for det købte produkt, og som producenten har betalt på sit forbrug i produktionen; den kaldes også fradragsberettiget moms på forbrug i produktionen ([2])

([1]) Procentsatsen varierer afhængigt af produkttype og distributionskanal.

([2]) De forskelle, der eksisterer mellem medlemsstaternes momssystemer, betyder, at der ofte opstår situationer, hvor den moms, landmændene betaler af deres indkøb, ikke kan fås tilbage eller kompenseres. I disse tilfælde drejer det sig ved disse momsbetalinger om i) ikke-fradragsberettiget moms, som svarer til moms betalt af indkøb, som landmænd — uanset hvilken momsbeskatningsordning de er underlagt — ikke kan trække fra den fakturerede moms på salg, og for hvilken der således ikke er nogen kompensation; ii) og/eller moms, bortset fra den ovenfor under nr. i) nævnte moms, betalt på indkøb, for hvilke landmænd underlagt standardsatsordningen ikke får fuldstændig kompensation via salgsprisen eller ved refusion.

▼B

c) moms faktureret producenten ved køb af faste aktiver: Den kaldes fradragsberettiget moms på køb af kapitalgoder

d) moms, som producenten skal betale af sine løbende transaktioner: dvs. forskellen mellem moms faktureret af producenten og moms faktureret producenten på dennes indkøb af produkter til forbrug i produktionen (a - b)

e) samlet moms, der skal betales af producenten: dvs. forskellen mellem moms faktureret af producenten og den samlede moms faktureret producenten på dennes indkøb af produkter til forbrug i produktionen og af faste aktiver (a - b - c).

3.038. I ENS 95 er der fastsat en metode til registrering af momsen. Der er tale om et »nettoregistreringssystem«, dvs. at priserne på anvendelse og tilgang registreres eksklusive fradragsberettiget moms.

3.039. Set ud fra et skattemæssigt synspunkt betragtes momsen som en »midlertidig postering« hos producenterne, således at den fradragsberettigede moms, som en producent skal betale på sine indkøb, ikke udgør en del af de reelle omkostninger, som producenten beregner, men kun skal betragtes som en acontobetaling eller forudbetaling af den moms, han skal beregne af sin egen omsætning, hvorved han blot skal betale forskellen til skattemyndighederne. Da det som regel er slutforbrugeren af et produkt, der skal betale den moms, som produktet er belagt med, optræder producenten af dette produkt, og sammen med ham producenterne af det hertil nødvendige forbrug i produktionen, i realiteten som skatteopkræver. Omvendt skal momsen betragtes som en del af omkostningerne, hvis producenten ikke har mulighed for at fratrække (eller få godtgjort) den afgift, der skal betales af indkøbene (ikke-fradragsberettiget moms).

b) Anvendelse af nettoregistreringsmetoden

3.040. For landmænd, som er underlagt den normale ordning, er der ikke noget registreringsproblem; moms faktureret på solgte eller på anden måde afhændede produkter medregnes ikke i LR og skal ikke inkluderes i nogen output-pris, som anvendes til at værdiansætte den endelige produktion; den fradragsberettigede moms, som betales på indkøb af produkter til forbrug i produktionen og af faste aktiver, medregnes heller ikke i de pågældende priser ved beregningen af udgifterne.

3.041. Derimod har landmænd, som er underlagt en af de to standardsatsordninger (jf. 3.035 ff), et registreringsproblem. Det er klart, at den kompensation, de forskellige landmænd får, kun sjældent vil svare nøjagtigt til den moms, de har betalt på deres indkøb. Når der er tale om standardsatsordninger, vil metoden til registrering af momsen blive gennemført på samme måde som den, der anvendes i forbindelse med den normale ordning, dvs. eksklusive moms for de forskellige bestanddele af den endelige produktion og eksklusive fradragsberettiget moms for de forskellige bestanddele af forbruget i produktionen og af faste bruttoinvesteringer.

Forskellen mellem den standardgodtgørelse, som landmænd, der er underlagt standardsatsordningen, får, og den moms, de kunne have trukket fra, hvis de havde været underlagt den normale momsordning, udgør over- eller underkompensation. Enhver over- eller underkompensation skal registreres særskilt i LR.

3.042. Metoden til registrering af over- eller underkompensation for moms i forbindelse med standardsatsordningerne er følgende:

— overkompensation for moms betalt på indkøb registreres som andre driftssubsidier under posten »Andre produktsubsidier«

— underkompensation for moms betalt på indkøb registreres som andre produktionsskatter under posten »Andre produktionsskatter«.

»Moms betalt på indkøb« er moms, som landmænd underlagt standardsatsordningen kunne have trukket fra, hvis de havde været underlagt den normale momsordning.

3.043. Denne registreringsmetode har den fordel, at den sikrer en homogen behandling af landbrugsproduktionen, forbruget i produktionen og de faste bruttoinvesteringer, uanset hvilken momsbeskatningsform landmændene er underlagt. Desuden opnås en symmetrisk behandling af over- eller underkompensation for moms sammenlignet med bruttoværditilvæksten i basispriser, hvorved det bliver muligt at beregne

▼B

bruttoværditilvæksten i basispriser uafhængigt af det anvendte momsbeskatningssystem, hvilket fremmer harmoniseringen og sammenligneligheden af medlemsstaternes landbrugsregnskaber (jf. 3.033).

3. **Andre produktionsskatter**

3.044. Andre produktionsskatter er alle skatter, som foretagenderne skal betale i forbindelse med deres produktionsaktiviteter, uanset værdien og mængden af de producerede eller solgte varer og tjenester (jf. ENS 95, 4.22). De kan opkræves på jord, faste aktiver eller arbejdskraft i produktionen.

3.045. Andre produktionsskatter er de eneste skatter, som registreres på erhvervets indkomstdannelseskonto. De opføres under de erhverv eller sektorer, som betaler dem (betalingskriteriet).

3.046. De skatter, som registreres på indkomstdannelseskontoen for landbrugserhvervet skal opfylde følgende betingelser:

a) de skal være obligatoriske

b) de skal betales direkte af landbrugserhvervet

c) de betales til sektoren offentlig forvaltning og service eller til Den Europæiske Unions institutioner

d) de skal være i overensstemmelse med definitionen af andre produktionsskatter (jf. 3.044).

3.047. Da de offentlige finansers historiske udvikling har været meget forskellig fra medlemsstat til medlemsstat, findes der en lang række forskellige produktionsskatter i Den Europæiske Union. Inden for landbruget er der to former for andre produktionsskatter, som har stor betydning: ejendomsskat og skat på motorkøretøjer.

3.048. Inden for landbruget er de vigtigste andre produktionsskatter:

a) ejendomsskatter og andre skatter på jord og bygninger, der anvendes i produktionen (uanset om landbrugsbedrifterne ejer eller lejer jorden)

b) skatter på brugen af faste aktiver til produktionsformål, f.eks. motorkøretøjer, maskiner og andet udstyr (uanset om landbrugsbedrifterne ejer eller lejer dem)

c) skatter på udbetalt lønsum

d) miljøafgifter på produktionsaktiviteter

e) skatter på erhvervsmæssige tilladelser, såfremt disse udstedes automatisk mod betaling af det krævede gebyr. Hvis der til disse betalinger er knyttet en kontrolfunktion (f.eks. kontrol af faglige kvalifikationer mv.), skal de betragtes som køb af tjenesteydelser fra den offentlige forvaltning og service og registreres som forbrug i produktionen (medmindre disse beløb ikke står i et rimeligt forhold til omkostningerne ved de præsterede tjenesteydelser) (jf. 2.108.o))

f) vandafgifter, der betales som skatter og ikke efter forbruget af vand

g) underkompensation for moms som følge af anvendelsen af standardsatsordningen (jf. 3.041 og 3.042).

3.049. I overensstemmelse med princippet om registrering på optjeningstidspunktet, registreres produktionsskatterne på det tidspunkt, hvor forpligtelsen til at betale skatten opstår. I forbindelse med underkompensation for moms er det tidspunktet for indkøb af varer og tjenesteydelser til forbrug i produktionen og det tidspunkt, hvor de faste bruttoinvesteringer foretages, som skaber forpligtelsen til at betale moms (og ikke ved tilbagebetalingen).

3.050. Produktionsskatter omfatter ikke:

a) obligatoriske betalinger, der foretages direkte af landbrugserhvervet, men ikke til sektoren offentlig forvaltning og service eller til Den Europæiske Unions institutioner. Disse betalinger betragtes som køb af markedsmæssige tjenesteydelser hos betalingsmodtagerne og bogføres derfor som landbrugets forbrug i produktionen

▼B

b) morarenter og skattebøder samt ekstra opkrævnings- og ligningsgebyrer, der ikke registreres sammen med de skatter, de er knyttet til, medmindre de ikke kan holdes adskilt fra de pågældende skatter (jf. ENS 95, 4.133)

c) obligatoriske betalinger, som ikke opkræves af sektoren offentlig forvaltning og service eller Den Europæiske Unions institutioner, og som, selv om de påhviler landbruget, ikke foretages direkte af dette erhverv, men af et forbrugende erhverv. Disse betalinger opføres under det forbrugende erhvervs forbrug i produktionen

d) skatter, som normalt betales af fortjeneste eller formue, såsom udligningsskatter, indkomstskatter, selskabsskatter og formueskatter. Disse bogføres som løbende indkomst- og formueskatter osv. på sekundærindkomstfordelingskontoen

e) arve- og gaveafgifter og ekstraordinære formueskatter. Disse bogføres som kapitalskatter på kapitalkontoen

f) vandafgifter, som direkte eller indirekte beregnes efter vandforbruget.

E. SUBSIDIER

(jf. ENS 95, 4.30-4.40)

3.051. Subsidier er løbende, ensidige overførsler, som det offentlige eller Den Europæiske Unions institutioner betaler til residente producenter med henblik på at påvirke produktionsmængden og priserne eller aflønningen af produktionsfaktorerne. Andre ikke-markedsproducenter kan kun modtage andre produktionssubsidier, hvis disse udbetales i henhold til generelle ordninger, som også er gældende for markeds- og ikke-markedsproducenter. Efter sædvane registreres produktsubsidier ikke for anden ikke-markedsmæssig produktion (ENS 95, 4.30).

3.052. Subsidier kan opdeles i:

— produktsubsidier:

  — importsubsidier

  — andre produktsubsidier

— andre produktionssubsidier.

1. **Produktsubsidier**

3.053. Produktsubsidier er subsidier, der betales pr. enhed af producerede eller importerede varer eller tjenester. Subsidiet kan være et bestemt beløb pr. mængdeenhed af varer eller tjenester, eller det kan beregnes efter værdien som en bestemt procent af enhedsprisen. Subsidiet kan endvidere beregnes som forskellen mellem en bestemt indikativpris (»specified target price«) og den pris, som køberen faktisk betaler på markedet. Et produktsubsidie udbetales normalt, når varen produceres, sælges eller importeres. Efter sædvane kan produktionssubsidier kun tildeles markedsmæssig produktion eller produktion til egen endelig anvendelse (ENS 95, 4.33).

3.054. Importsubsidier er subsidier til varer og tjenester, der udbetales, når varerne passerer grænsen til anvendelse på det økonomiske område, eller når tjenesterne leveres til residente institutionelle enheder. De omfatter tab, som opstår, når offentlige handelsorganisationer i overensstemmelse med den vedtagne politik køber produkter fra ikke-residente enheder og sælger dem til lavere priser til residente enheder (ENS 95, 4.34).

3.055. Produktsubsidier medregnes i basisprisen (jf. 2.082-2.086) ved værdiansættelse af produktionen og optræder derfor ikke på erhvervets indkomstdannelseskonto. Produktsubsidier, som ydes til anskaffelse (dvs. import o.a.) af produkter, der anvendes som forbrug i produktionen, eller som faste aktiver, og som resulterer i en nedsættelse i køberpriserne for disse varer, medregnes ved at opgøre forbruget i produktionen eller de faste bruttoinvesteringer i køberpriser (jf. 2.110-2.113). Dette fører således til lavere priser for disse produkter.

▼M1

3.056. Værdiansættelsen af produktionen i basispriser kræver en fundamental sondring mellem produktsubsidier og andre produktionssubsidier. Subsidier på landbrugsprodukter ([1]) kan udbetales til landbrugsproducenterne eller til andre markedsdeltagere. Kun produktsubsidier, der udbetales til landbrugsproducenterne, lægges til den af producenterne modtagne markedspris, hvorved man når frem til basisprisen. Subsidier på landbrugsprodukter udbetalt til andre markedsdeltagere end landbrugsproducenterne opføres ikke i LR.

▼B

3.057. Produktsubsidier registreres på det tidspunkt, hvor den transaktion eller begivenhed, der ligger til grund for tildelingen, finder sted (produktion, salg, import mv.) for at sikre, at der er konsistens med de øvrige konti (dvs. opgørelse af produktionen i basispriser). For eksempel registreres godtgørelser for markafgrøder på høsttidspunktet, mens de særlige præmier til kvæg, ammekøer og præmier til moderfår registreres på det tidspunkt dyrene holdes og/eller ved ansøgning om støtte.

2. **Andre produktionssubsidier**

3.058. Andre produktionssubsidier består af subsidier undtagen produktsubsidier, som residente produktionsenheder kan få tildelt, når de påbegynder en produktion. Andre ikke-markedsproducenter kan kun modtage andre produktionssubsidier til deres ikke-markedsmæssige produktion, hvis disse betalinger fra den offentlige forvaltning og service foretages som led i generelle ordninger, som gælder for både markedsproducenter og ikke-markedsproducenter (ENS 95, 4.36). ENS 95 nævner fire andre produktionssubsidier (ENS 95, 4.37): subsidier til lønninger eller arbejdskraft, forureningsbekæmpelse, rentestøtte og overkompensation for moms. Denne støtte ydes primært til dækning af produktionsomkostninger eller til ændring af produktionsmetoder.

3.059. Eftersom produktionen opgøres i basispriser, registreres kun andre produktionssubsidier på indkomstdannelseskontoen (negativ anvendelse).

a) Subsidiemodtagere

3.060. For at kunne modtage subsidier, skal man normalt producere markedsmæssige varer og tjenesteydelser eller varer og tjenesteydelser til eget brug. Markedsmæssige varer og tjenesteydelser er varer og tjenesteydelser, som afsættes eller er beregnet for afsætning på markedet. De omfatter produkter, som sælges, indgår i byttehandel, anvendes til betaling i naturalier eller oplagres til senere anvendelse til et eller flere af ovennævnte formål. Produktion til eget brug omfatter produkter, som samme enhed beholder til konsum eller til faste bruttoinvesteringer. Dog kan ikke-markedsproducenter modtage andre produktionssubsidier, hvis disse er omfattet af generelle regler, der gælder for både markedsmæssige og ikke-markedsmæssige producenter.

3.061. Produktionen af markedsmæssige tjenesteydelser omfatter ligeledes handels- og oplagringstjenesteydelser. Der kan således også ydes subsidier til handelsforetagender og markedsregulerende organisationer, hvis funktion er at opkøbe, oplagre og sælge landbrugsprodukter (jf. 3.068 og 3.069 om de markedsregulerende organisationer).

b) Formålet med andre produktionssubsidier

3.062. Andre produktionssubsidier kan i henhold til ENS 95 ydes i tilfælde, hvor påvirkning af salgspriserne eller aflønning af produktionsfaktorerne ikke nødvendigvis er subsidiernes primære formål. For eksempel kan der ydes økonomisk støtte til landbrugsproduktionen til bevarelse af kultur- og naturarven, uanset om formålet er at fremme turismen i en bestemt region eller at beskytte jordoverfladen mod erosion, at regulere den naturlige vandbalance eller at påvirke klimaet.

([1]) Subsidier på landbrugsprodukter udbetalt til landbrugsproducenterne omfatter alle subsidier for manglende betalinger til landbrugsproducenterne (dvs. de tilfælde, hvor det offentlige betaler landbrugsproducenten forskellen mellem de gennemsnitlige markedspriser og de garanterede mindstepriser for landbrugsprodukterne).

▼B

c) Modtagelseskriteriet

3.063. Bortset fra rentestøtte, som er en særlig form for subsidie, bogføres de andre produktionssubsidier på indkomstdannelseskontoen for de erhverv eller sektorer, som har modtaget subsidierne. Resultatet af denne allokeringsmåde er, at LR ikke medregner hele den støtte, som landbruget får tildelt. Ud over den direkte støtte modtager landbrugsproduktionsenheder således subsidier (som defineret i ENS 95), som udbetales til erhverv, der befinder sig på et lavere eller højere trin i produktionen og navnlig til markedsregulerende organisationer ([1]).

▼M1

3.064. Inden for landbruget omfatter andre produktionssubsidier hovedsagelig følgende støtte:

— subsidier til lønninger og arbejdskraft

— rentestøtte (jf. ENS 95, 4.37(c)) til residente produktionsenheder, også selv om formålet er at fremme investeringer ([2]). Sådanne subsidier er løbende overførsler, som skal reducere producenternes omkostninger. De betragtes som subsidier til de begunstigede producenter, også når renteforskellen rent faktisk betales direkte af den offentlige forvaltning og service til det pågældende kreditinstitut (fravigelse af modtagelseskriteriet)

— overkompensation for moms som følge af de standardsatser, der ofte anvendes i landbruget (jf. 3.041 og 3.042)

— overtagelse af bidrag til sociale ordninger og ejendomsskatter

— overtagelse af andre omkostninger som f.eks. støtte til privat oplagring af vin og druemost og til omlagring af bordvine (såfremt lagrene ejes af en landbrugsenhed)

— diverse andre produktionssubsidier:

— jordudtagningsstøtte (obligatorisk jordudtagning i forbindelse med hektarstøtte og frivillig jordudtagning)

— udligningstilskud til tilbagekøb af friske frugter og grøntsager fra markedet. Denne støtte udbetales ofte til grupper af markedsproducenter og bogføres som subsidier til landbruget, da der er tale om direkte kompensation for produktionstab

— kvægpræmier i form af sæsonpræmier og ekstensiveringspræmier

— støtte til landbrugsproduktion i ugunstigt stillede og/eller bjergrige områder

— anden støtte, som har til formål at påvirke produktionsmetoderne (ekstensivering, metoder, som reducerer forureningen mv.)

— betalinger til landbrugsbedrifterne som godtgørelse for tab af varer i lagerbeholdninger, f.eks. afgrøder, animalske produkter, der betragtes som produkter under fremstilling, og beplantninger, når disse stadig befinder sig i vækstfasen (jf. 2.040-2.045). Overførsler til dækning af tab af varer i lagerbeholdninger og/eller beplantninger, der anvendes som produktionsfaktorer, registreres derimod som andre kapitaloverførsler på kapitalkontoen.

▼B

3.065. Det kan være vanskeligt at anvende princippet om registrering efter optjeningstidspunktet i forbindelse med andre produktionssubsidier. Da det er vanskeligt at opstille generelle regler, må princippet anvendes konsistent, smidigt og pragmatisk. Eftersom en lang række subsidier til landbruget er knyttet til produktionen og produktionsfak-

([1]) Et vigtigt eksempel herpå er subsidier, der betales til skadesforsikringsselskaber, og som giver disse selskaber mulighed for at opkræve lavere (brutto)præmier fra forsikringstagerne (f.eks. landbrugsbedrifter, som tegner forsikring mod haglskader, frostskader mv.). Da disse subsidier er produktsubsidier — produktet er forsikringstjenester — bogføres de ikke på forsikringstagerens indkomstdannelseskonto (og dermed ikke som i ovennævnte eksempel i LR). Da disse subsidier imidlertid reducerer forsikringstagerens omkostninger til forsikringstjenester, afspejles deres effekt i forsikringstagerens produktionskonto (lavere forbrug i produktionen, jf. 2.108.g)).

([2]) Et tilskud, der har til formål både at finansiere nedskrivningen af en gæld og betalingen af renterne, og hvor en fordeling på de to komponenter er umulig, behandles samlet som et investeringstilskud, og når det ikke er muligt at opdele tilskuddet i disse to elementer, registreres hele beløbet som investeringstilskud.

▼B

torerne (dyrket areal, husdyrbesætning), skal registreringen oftest foretages, når produktionen finder sted, eller når man er i besiddelse af produktionsfaktorerne (især når der er tale om jord og husdyr). Er subsidierne ikke direkte knyttet til produktionen eller produktionsfaktorerne, er det vanskeligt at fastslå, på hvilket tidspunkt den støtteberettigende transaktion finder sted og at skelne det fra det tidspunkt, hvor subsidierne udbetales. I dette specifikke tilfælde registreres subsidierne på modtagelsestidspunktet (modtagelseskriteriet).

3.066. Følgende fremgangsmåde anbefales i disse specifikke tilfælde:

— godtgørelser i forbindelse med jordudtagning: på det tidspunkt, hvor de pågældende arealer angives

— tilbagekøb af produkter (frugter/grøntsager): på samme tidspunkt som den fysiske tilbagetrækning i produktionsåret — og ikke kalenderåret — for at der er overensstemmelse mellem den skønnede produktion med fradrag af tilbagekøbene i produktionsåret og registreringen af subsidierne (under negativ anvendelse) på indkomstdannelseskontoen

— støtte til kvægproduktionen (ekstensiveringspræmie mv.): på det tidspunkt, hvor landbrugsbedriften anskaffer dyrene og på tidspunktet for ansøgningen om støtte

— overtagelse af udgifter (inkl. rentetilskud): på det tidspunkt, hvor udgifterne og renterne forfalder til betaling

— godtgørelse for løbende tab i forbindelse med produktion (afgrøder, husdyr og beplantninger, der stadig er i vækstfasen, jf. 3.064): på det tidspunkt, hvor produktionen registreres i LR (hvis godtgørelsens nøjagtige størrelse er kendt)

— andre subsidier, som ikke er direkte knyttet til produkter eller produktionsfaktorer (direkte indkomststøtte, støtte til ugunstigt stillede områder mv.): det anbefales fortsat at anvende modtagelseskriteriet, eftersom det er vanskeligt at fastslå, hvornår støtteansøgningerne er indgivet, og hvornår beløbets størrelse er kendt.

3.067. Følgende betragtes ikke som subsidier i LR:

— løbende overførsler, som selv om de i henhold til ENS 95 er at betragte som subsidier, ikke udbetales til produktionsenheder inden for landbruget. Det drejer sig navnlig om subsidier, der betales til markedsregulerende organer. Selv om støtten kan have indflydelse på landbrugets salgspriser og dermed er til fordel for landbruget, skal den i overensstemmelse med modtagelseskriteriet registreres under den branche, som modtager støtten

— de løbende overførsler, som et markedsregulerende organ har udbetalt til landbrugsbedrifterne. De bogføres som en del af produktionen af det produkt, som er grundlag for overførslen, hvis det markedsregulerende organ kun foretager opkøb, salg eller oplagring af varer. Hvis det pågældende organ derimod kun udbetaler subsidier, bogføres de løbende overførsler til produktionsenhederne som subsidier (jf. 3.068 og 3.069)

— ekstraordinære betalinger fra erhvervsorganisationer til produktionsenhederne. Disse betalinger kan ikke betragtes som subsidier, da erhvervsorganisationer ikke er offentlige myndigheder

— løbende overførsler fra det offentlige til husholdninger i deres egenskab af forbrugere. De betragtes enten som sociale ydelser eller som diverse løbende overførsler. Til den førstnævnte kategori hører forskellige former for offentlig omstruktureringsstøtte, f.eks. økonomisk støtte til omskoling af landmænd

— kapitaloverførsler: Disse adskiller sig fra løbende overførsler derved, at de indebærer anskaffelse eller afhændelse af et eller flere aktiver for mindst en af transaktionens parter. Hvad enten transaktionen sker i kontanter eller i naturalier, vil den resultere i en dertil svarende ændring i de finansielle eller ikke-finansielle aktiver hos den ene eller begge parter i transaktionen (ENS 95, 4.145). Kapitaloverførsler omfatter kapitalskatter, investeringstilskud og andre kapitaloverførsler (ENS 95, 4.147). De registreres på landbrugssektorens/erhvervets kapitalkonto som ændringer i passiver og nettoformue. Nogle former for støtte til landbruget betragtes som kapitaloverførsler, bl.a. kan nævnes:

▼B

— støtte til omstilling af gartnerier/vinarealer (hvortil der ikke er knyttet nogen nybeplantningsforpligtelse), der betragtes som andre kapitaloverførsler

— støtte til omstrukturering af gartnerier/vinarealer (hvortil der er knyttet en nybeplantningsforpligtelse), der betragtes som investeringstilskud

— støtte til ophør med eller nedskæring af mælkeproduktionen: De bogføres som kapitaloverførsler, når de direkte eller indirekte påvirker kvoternes værdi

— overførsler fra den offentlige forvaltning og service til selskaber og kvasi-selskaber inden for landbrugssektoren til dækning af tab, som er akkumuleret over flere regnskabsår, eller ekstraordinære tab af årsager, der ligger uden for foretagendets kontrol. Sådanne overførsler bogføres under andre kapitaloverførsler

— kompensation fra den offentlige forvaltning og service eller udlandet og/eller Den Europæiske Unions institutioner til ejere af faste aktiver, der anvendes til produktion af landbrugsprodukter, i tilfælde af ekstraordinære tab og tab ved katastrofer, som består i ødelæggelse eller beskadigelse af sådanne aktiver som følge af krigshandlinger, andre politiske hændelser eller naturkatastrofer (jf. 2.045). Disse betalinger bogføres under andre kapitaloverførsler (jf. 3.096)

— eftergivelse af landbrugsproducenters gæld til den offentlige forvaltning og service (f.eks. offentlige lån til en produktionsenhed, som har akkumuleret driftsunderskud over flere regnskabsår). I henhold til ENS 95 bogføres disse transaktioner ligeledes under andre kapitaloverførsler

— fritagelse for eller nedsættelse af produktionsskatter, indkomstskat eller formueskat. Skattefritagelse eller -nedsættelse er ikke udtrykkelig nævnt i ENS 95 og derfor heller ikke i LR, da det kun er de faktisk opkrævede skatter, som bogføres

— aktier og andre ejerandelsbeviser, som den offentlige forvaltning og service har erhvervet i selskaber og kvasi-selskaber inden for landbruget. Disse registreres under aktier og andre ejerandelsbeviser.

d) Markedsregulerende organisationer

3.068. Markedsregulerende organisationer

— som udelukkende beskæftiger sig med køb, salg eller oplagring af varer henføres ved en opdeling af økonomien:

— i erhverv til handel; efter sædvane betragtes denne aktivitet som produktion af ikke-finansielle, markedsmæssige tjenesteydelser

— i institutionelle sektorer til sektoren ikke-finansielle selskaber og kvasi-selskaber, hvis disse markedsregulerende organisationer kan betragtes som institutionelle enheder i henhold til ENS 95; hvis ikke til den sektor, hvortil enheden på niveauet over hører

— som udelukkende beskæftiger sig med udbetaling af subsidier, henføres ved en opdeling af økonomien:

— i erhverv til de erhverv inden for den offentlige forvaltning og service, som omfatter den ikke-markedsmæssige produktion, da kun det offentlige (bortset fra Den Europæiske Unions institutioner) kan udbetale subsidier i henhold til reglerne i ENS 95

— i sektorer, til sektoren »offentlig forvaltning og service« (jf. det foregående led)

— som beskæftiger sig med såvel opkøb, salg og oplagring af varer som med udbetaling af subsidier, henføres ved en opdeling af økonomien:

— i erhverv, til erhvervet »handel« for så vidt angår de produktionsenheder (lokale faglige enheder), som opkøber, sælger eller oplagrer varer, og til de erhverv inden for den offentlige

▼B

forvaltning og service, som omfatter den ikke-markedsmæssige produktion, for så vidt angår de andre produktionsenheder

— i sektorer, til sektoren offentlig forvaltning og service, eftersom kun det offentlige kan udbetale subsidier. Bogføring i en anden sektor ville betyde, at de af de markedsregulerende organisationer udbetalte subsidier ikke ville kunne betragtes som subsidier i henhold til ENS 95.

3.069. En nøje overholdelse af modtagelseskriteriet vil betyde, at visse subsidier som defineret i ENS 95 ikke optræder i landbrugsregnskaberne, da de bogføres under de erhverv og sektorer, hvortil disse subsidier udbetales. Hvis markedsregulerende organisationer henføres til sektoren »offentlig forvaltning og service«, vil subsidier, der ydes til disse organisationer med henblik på regulering af markedet (salg, oplagring og salg) optræde under anvendelse, men også under tilgang i sektoren offentlig forvaltning og service. Således vil den offentlige forvaltning og service kunne yde subsidier (dvs. andre produktionssubsidier) til den offentlige forvaltning og service.

F. FORMUEINDKOMST

(jf. ENS 95, 4.41-4.76)

1. **Definition**

3.070. Formueindkomst er den indkomst, som ejeren af et finansielt aktiv eller et materielt, ikke-produceret aktiv modtager for at stille finansielle midler eller et materielt ikke-produceret aktiv til rådighed for en anden institutionel enhed (ENS 95, 4.41).

3.071. I ENS 95 klassificeres formueindkomster på følgende måde:

— renter

— udloddet selskabsudbytte (udbytte og udtræk af indkomst fra kvasi-selskaber)

— reinvesteret indtjening på direkte udenlandske investeringer

— formueindkomst henført til forsikringstagere

— jordrente (leje af jord og af aktiver i undergrunden).

3.072. I LR optræder kun den formueindkomst, som indgår i kontoen for virksomhedsindkomst (jf. kontosystem 1.38-1.48). Under tilgang registreres på denne konto den indkomst, som enhederne modtager som resultat af deres direkte deltagelse i produktionsprocessen (overskud af produktionen/blandet indkomst) og modtaget formueindkomst, mens der under anvendelse registreres betalt formueindkomst i forbindelse med landbrugsaktiviteter (og ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter). Almindeligvis kan kontoen for virksomhedsindkomst kun opstilles for institutionelle sektorer, men kan dog beregnes for erhverv, når det er muligt at henføre visse indkomststrømme til lokale faglige enheder.

3.073. Kun tre former for formueindkomst er relevante for LR: renter, jordrenter og formueindkomst henført til forsikringstagere.

2. **Renter**

3.074. Renter er prisen for at låne kapital og består af de beløb, der skal betales på forud fastsatte tidspunkter, og som beregnes som en procentdel (fast eller variabel) af lånebeløbet. I LR er renter modydelsen for lån til dækning af landbrugsbedriftens behov (f.eks. med henblik på anskaffelse af jord, bygninger, maskiner, køretøjer eller andet udstyr), selv om disse anvendes i forbindelse med ikke-separable ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter.

3.075. Renter omfatter ligeledes betalinger for leasing af faste aktiver inden for landbruget (eventuelt inkl. jord). Kun den del af lejen, der betragtes som et imputeret lån, som leasinggiver yder til leasingtager, registreres som renter (den del, der udgør afdrag bogføres på den finansielle konto).

3.076. Der gøres opmærksom på, at de fiktive renter på egenkapitalen i landbrugsbedrifterne ikke bogføres her; de opføres som virksomhedsindkomst (jf. 5.06). Det beløb, der registreres som renteudgifter, omfatter de rentetilskud, der ydes til landbrug.

▼B

3.077. Ligeledes registreres rentebetalinger, som enheder under landbrugsbedrifter oprettet som selskaber, modtager i forbindelse med landbrugsaktiviteter. Enkeltmandsvirksomheders renteindtægter medregnes ikke i landbrugserhvervets virksomhedsindkomst, da man fandt, at hovedparten af de rentebærende aktiver ikke er knyttet til enhedernes landbrugsaktivitet, og at det er meget vanskeligt at skelne mellem private aktiver og aktiver, der anvendes i produktionen ([1]).

3.078. Renter registreres efter optjeningsprincippet, dvs. som påløbne renter (og ikke som betalte renter).

▼M2

3.079. Da værdien af de finansielle formidleres tjenester fordeles blandt de forskellige kunder, skal de faktiske rentebetalinger til eller fra de finansielle formidlere korrigeres for at eliminere de marginer, der svarer til de finansielle formidleres implicitte gebyrer. Den skønnede værdi af disse omkostninger trækkes fra de renter, som låntagerne har betalt til de finansielle formidlere, og lægges til de renter, som indskyderne har modtaget. Omkostningerne betragtes som betaling for tjenester, der ydes af de finansielle formidlere til deres kunder, og ikke som rentebetalinger (jf. punkt 2.107.1 og punkt 2.108, litra i); ENS 95, bilag I, 4.51).

▼B

3. **Leje (af jord og aktiver i undergrunden)**

3.080. Leje er den betaling, som en enhed må erlægge til ejeren af naturkapital (jord og aktiver i undergrunden) som modydelse for at få stillet disse aktiver til rådighed. I LR vil denne post hovedsagelig omfatte den lejeafgift, som forpagtere af landbrugsjord betaler til ejerne ([2]).

3.081. Når ejeren betaler visse udgifter, som har direkte tilknytning til landbrugsaktiviteten (ejendomsskat, udgifter til vedligeholdelse af jorden mv.), fratrækkes de lejeindtægter, som skal bogføres, disse beløb. Udgifterne bogføres som andre produktionsskatter (ejendomsskatter) eller som forbrug i produktionen (vedligeholdelsesudgifter).

3.082. Leje af jord omfatter ikke leje af bygninger og boliger, der ligger på den. En sådan leje betragtes som betaling for en markedsmæssig tjeneste, som ejeren yder lejeren af bygningen eller boligen og registreres som forbrug af tjenesteydelser i produktionen eller som udgifter til konsum (konti for husholdningerne). Når der ikke foreligger noget objektivt grundlag for opdeling af lejen i henholdsvis leje af jord og leje af bygninger beliggende på den, registreres hele beløbet som leje af jord. Denne regel er en tilpasset version af anbefalingen i ENS 95 (jf. ENS 95, 4.73) ([3]).

3.083. Al leje af jord skal opføres i denne post, uanset om jorden lejes for mere eller mindre end et år.

3.084. Følgelig omfatter leje ikke:

— lejeværdi af boliger i disse bygninger; dette er betalingen for en markedsmæssig tjenesteydelse, som er en bestanddel i det private forbrug (dvs. at lejeren betaler lejen af sin nettorestindkomst)

— lejeudgifter for erhvervsmæssig brug af erhvervsbygninger (jf. 2.108.a))

— afskrivninger på bygninger

— udgifter til almindelig vedligeholdelse af bygninger (jf. 2.106)

— ejendomsskat (jf. 3.048.a))

— udgifter til forsikring af bygninger (jf. 2.108.g)).

([1]) Renteindtægter svarer til posten »Andre forfaldne ikke-betalte mellemværender« (F.7) på den finansielle konto. I denne kategori indgår alle transaktioner, som henhører under andre forfaldne ikke-betalte mellemværender, dvs. alle finansielle aktiver, der er oprettet som modydelse til finansielle eller ikke-finansielle transaktioner, når der er et tidsinterval mellem det tidspunkt, hvor transaktionen finder sted, og det tidspunkt, hvor betalingen erlægges.

([2]) Det bør nævnes, at lejeindtægter ikke er relevante i LR som følge af anvendelsen af begrebet erhverv (jf. 1.44).

([3]) I ENS foreslås det, at hele beløbet registreres som leje af jord, når jordens værdi skønnes at overstige bygningernes værdi, ellers som husleje.

▼B

3.085. For jord og bygninger, der benyttes af ejeren selv, bogføres ikke nogen fiktiv leje. Leje for benyttelse af immaterielle, ikke-producerede aktiver, såsom patenter og produktionsrettigheder (mælkekvoter) bogføres som forbrug i produktionen (jf. 2.108.n).

4. **Formueindkomst henført til forsikringstagere (ikke omfattet af LR)**

3.086. Formueindkomst henført til forsikringstagere er forsikringsselskabernes og pensionskassernes samlede primære indkomster fra investering af forsikringstekniske reserver (jf. ENS 95, 4.68). De forsikringstekniske reserver betragtes som forsikringstagernes aktiver. Disse afkast fra investering af forsikringstekniske reserver skal i henhold til ENS 95 medregnes som virksomhedsindkomst (tilgang). Indkomsten tildeles forsikringstagerne via posten »formueindkomst henført til forsikringstagere«. Da denne indkomst i praksis tilbageholdes af forsikringsselskaberne, betragtes den som tilbagebetalt til forsikringsselskaberne i form af ekstrapræmier (jf. ENS 95, 4.69).

3.087. Formueindkomst henført til forsikringstagere indgår ikke i LR. For at være relevant bør et mål for indkomst fra landbrugsaktiviteter

— omfatte alle strømme, som har relation til skadesforsikring (tjenesteydelsens værdi, indkomst henført til forsikringstagere, nettopræmier og erstatninger): I dette tilfælde fremkommer indkomster efter beskrivelse af alle omfordelingstransaktioner, (mellem forsikringstagere og forsikringsselskaber og mellem forskellige perioder), som har relation til skadesforsikring, eller

— kun medregne værdien af tjenesteydelsen (som er endeligt erhvervet fra forsikringsselskabet) (jf. 2.108.g)): I dette tilfælde fremkommer den målte indkomst før beskrivelsen af alle disse omfordelingstransaktioner.

For LR vælges løsning nummer to.

G. KAPITALOVERFØRSLER

(jf. ENS 95, 4.145-4.167)

3.088. De eneste kapitaloverførsler, der er registreret i LR, er modtagne kapitaloverførsler, dvs. investeringstilskud og andre kapitaloverførsler. Disse fordelingstransaktioner bogføres på kapitalkontoen (jf. 1.41 og 1.48).

1. **Investeringstilskud**

3.089. Investeringstilskud består i kapitaloverførsler i kontanter eller naturalier fra den offentlige forvaltning og service eller udlandet til andre residente eller ikke-residente institutionelle enheder til hel eller delvis finansiering af anskaffelser af faste aktiver (ENS 95, 4.152). Investeringstilskud fra udlandet omfatter tilskud betalt direkte af Den Europæiske Unions institutioner via Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget, (EUGFL), Garantisektionen.

3.090. Rentestøtte betragtes ikke som investeringstilskud (jf. 3.064), også selv om formålet er at fremme investeringer. Imidlertid mindes der om, at når et tilskud har til formål både at finansiere nedskrivningen af en gæld og betalingen af renterne, og det ikke er muligt at opdele tilskuddet i disse to elementer, registreres hele beløbet som investeringstilskud.

3.091. Ud over visse former for støtte udbetalt af EUGFL, Garantisektionen, omfatter investeringstilskud til landbruget bl.a.:

— støtte til omstrukturering af gartnerier/vinarealer, når der hertil er knyttet en nybeplantningsforpligtelse (jf. 3.067)

— det offentliges overtagelse af tilbagebetalingen af lån, som produktionsenheder har optaget til finansiering af deres investeringer

— etableringsstøtte til unge landmænd, når formålet er at finansiere anskaffelse af aktiver.

3.092. Investeringstilskud registreres, når de er forfaldne til betaling (ENS 95, 4.162).

2. **Andre kapitaloverførsler**

3.093. Andre kapitaloverførsler omfatter alle de overførselstransaktioner bortset fra investeringstilskud og kapitalskatter, som — skønt de

▼B

ikke er indkomstfordelingstransaktioner — bevirker en opsparings- eller formueomfordeling mellem de forskellige indenlandske sektorer og delsektorer eller udlandet (ENS 95, 4.164).

3.094. Andre kapitaloverførsler adskiller sig fra investeringstilskud på to punkter:

— kun offentlige myndigheder kan udbetale investeringstilskud, mens alle institutionelle enheder kan udbetale andre kapitaloverførsler

— investeringstilskud er begrænset til betalinger i tilknytning til anskaffelse af et fast aktiv, mens andre kapitaloverførsler kan omfatte enhver anden form for overførsel af opsparede midler eller aktiver mellem enheder.

3.095. Andre kapitaloverførsler kan bestå i kompensation fra den offentlige forvaltning og service eller udlandet til ejere af kapitalgoder, der er blevet ødelagt som følge af krig, andre politiske hændelser eller naturkatastrofer, f.eks. oversvømmelser mv. De omfatter ligeledes overførsler fra den offentlige forvaltning og service til dækning af tab, akkumuleret over flere regnskabsår, eller ekstraordinære tab af årsager, der ligger uden for foretagendets indflydelse (jf. ENS 95, 4.165).

3.096. For landbrug omfatter disse andre kapitaloverførsler endvidere:

— støtte til definitiv nedlæggelse af frugtplantager eller vinarealer

— støtte til indstilling eller nedskæring af mælkeproduktionen (når det direkte eller indirekte påvirker kvoternes størrelse)

— skadeserstatning for ekstraordinære tab og tab ved katastrofer af faste aktiver, der anvendes i landbrugsproduktionen (f.eks. husdyr og inventar) (jf. 2.045 og 3.067)

— etableringsstøtte til unge landmænd, når formålet ikke er finansiering af anskaffelse af aktiver

— støtte til kompensation for aktivers værdiforringelse eller til nedbringelse af gæld.

3.097. Andre kapitaloverførsler i kontanter registreres, når betalingen skal foretages (og andre kapitaloverførsler i naturalier, når ejendomsretten til aktivet overdrages eller kreditor eftergiver gælden).

H. FORBRUG AF FAST REALKAPITAL

(jf. ENS 95, 6.02-6.05)

3.098. Slid og forudselig forældelse af faste aktiver i løbet af referenceperioden repræsenterer en omkostning, der er implicit, så længe godet ikke erstattes med et nyt. Forbruget af fast realkapital måler dette slid og denne forældelse. Forbruget af fast realkapital opføres som enhedernes anvendelse, således at det herefter er muligt at fordele omkostningerne hertil over hele anvendelsesperioden.

3.099. Når produktionsmidlernes levetid er over et år, repræsenterer forbruget af fast realkapital den værdiforringelse, som de faste aktiver, der anvendes i produktionsprocessen, undergår i løbet af referenceperioden som følge af normalt slid og forudselig forældelse ([1]). Hvis de anvendte produktionsmidler derimod har en levetid på mindre end et år, bogføres slitagen som forbrug i produktionen.

3.100. For alle faste aktiver (dvs. producerede) beregnes forbrug af fast realkapital (selv om der kræves en vis fleksibilitet for at dække særlige tilfælde, jf. 3.105). Dette gælder såvel materielle og immaterielle faste aktiver som væsentlige forbedringer af ikke-producerede aktiver og omkostningerne i forbindelse med overdragelse af ejendomsret. Forbrug af fast realkapital beregnes ikke for lagre eller for produkter under fremstilling og ej heller for ikke-producerede aktiver som jord, aktiver i undergrunden og patenter.

3.101. Forbrug af fast realkapital er kun en komponent i ændringerne i aktivernes værdi (foruden de faste bruttoinvesteringer, andre mængdeændringer og nominelle kapitalgevinster (minus nominelle kapitaltab), jf.

([1]) Herunder en henlæggelse til dækning af tab af faste aktiver som følge af skadestilfælde, der kan dækkes gennem forsikring. Det beløb, der anføres som henlæggelse, er nettopræmierne for forsikring af de faste kapitalgoder.

▼B

2.134). Navnlig omfatter forbrug af fast realkapital ikke andre mængdeændringer i aktiver (ud over de ændringer, som skyldes de faste bruttoinvesteringer):

— ekstraordinært tab som følge af katastrofer (jordskælv, krige, tørke, epidemier mv.)

— uforudset forældelse, som er forskellen mellem de henlæggelser, der er afsat under forbrug af fast realkapital til normale skader og normal slitage og faktiske tab, skadestilfælde, som forårsager større værdiforringelse end beregnet på grundlag af det forventede forbrug af fast realkapital

— ændringer i klassifikationen af faste aktiver, dvs. ændring af den økonomiske anvendelse af aktiver som landbrugsjord eller -bygninger, der omdannes til privat brug eller anden økonomisk anvendelse.

3.102. Forbruget af fast realkapital, som skal holdes adskilt fra skattemæssige afskrivninger eller afskrivninger i virksomhedsregnskaber, skal værdiansættes på grundlag af værdien af beholdningen af faste aktiver og den sandsynlige (gennemsnitlige) økonomiske levetid for de forskellige kategorier af disse goder. Hvis der ikke foreligger direkte oplysninger om værdien af beholdningen af faste aktiver, anbefales det at anvende perpetual inventory-metoden (en metode, der er baseret på kumulerede investeringer) og opgøre beholdningen i de køberpriser, der er gældende i den pågældende periode. (dvs. de priser for genanskaffelse af aktiverne, som er gældende i den aktuelle regnskabsperiode og ikke på basis af historiske priser). Genanskaffelsesværdien beregnes på grundlag af de priser, som landmændene må betale i en given referenceperiode for at erstatte et fast aktiv med et nyt fast aktiv, der ligner det gamle mest muligt. Det er nødvendigt at anvende denne fremgangsmåde for at foretage en korrekt beregning af nettonationalproduktet.

3.103. Forbruget af fast realkapital beregnes efter den lineære afskrivningsmetode, dvs. at den værdi, der skal afskrives, fordeles ligeligt over hele godets levetid. Denne afskrivningsprocent beregnes ud fra formlen 100/n, hvor »n« er denne kategoris sandsynlige økonomiske levetid udtrykt i år (»n« kan variere fra land til land og også i tid inden for samme land). Undertiden anvendes den geometriske afskrivningsmetode. Da der anvendes løbende genanskaffelsespriser og faste procenter for forbrug af fast realkapital, varierer forbruget af fast realkapital hvert år, medmindre køberpriserne forbliver uændrede i hele aktivets normale levetid.

3.104. Forbrug af fast realkapital i form af omkostninger, der er forbundet med overdragelse af ejendomsretten til producerede materielle og immaterielle aktiver beregnes på grundlag af en gennemsnitlig levetid, som efter sædvane sættes til et år.

3.105. Forbrug af fast realkapital for så vidt angår husdyr opgøres som det forventede fald i husdyrenes produktivitet, når de anvendes i produktionen (mælk, uld mv.), hvilket afspejles i den løbende værdi af de fremtidige indkomster fra disse dyr. Eftersom de forventede indkomster fra disse dyr falder med tiden, vil dyrene komme til at indgå i forbruget af fast realkapital. I betragtning af de praktiske problemer, der er forbundet med at beregne et forbrug af fast realkapital for denne type aktiver, blev det besluttet, at der ikke skal beregnes noget forbrug af fast realkapital for produktionsdyr. Følgende overvejelser ligger til grund for beslutningen om ikke at lade husdyr indgå i beregningen af forbruget af fast realkapital:

— afskrivning med hensyn til produktivitet og økonomisk værdi er knyttet til alder, uden at det dog er en direkte, regulær og kontinuert funktion heraf, som det implicit er tilfældet ved normale afskrivninger

— udtagning af dyr fra en produktionsbesætning kan være betinget af økonomiske faktorer (ændringer i priserne på slagtede dyr og priserne på foder mv.).

3.106. Selv om disse overvejelser ikke gør det umuligt at beregne et forbrug af fast realkapital for dyr, bliver beregningerne derved meget komplicerede, fordi det er vanskeligt at definere en passende gennemsnitlig levetid og et passende procentvis forbrug af fast realkapital. Ellers ville det være vanskeligt at sikre konsistens mellem den forventede

▼B

og faktiske gennemsnitlige værdiforringelse af dyrene. Med denne fremgangsmåde opnås endvidere overensstemmelse mellem LR og ENS 95 (jf. ENS 95, 6.03) og de regnskabsprincipper, der er fastlagt af informationsnettet for landøkonomisk bogføring, og hvortil kommer, at man undgår at skelne mellem dyr, der betragtes som faste aktiver, og dyr, der betragtes som lagre.

IV. **LANDBRUGETS FORBRUG AF ARBEJDSKRAFT**

4.01. Beskæftigede i landbruget omfatter alle personer — både lønmodtagere og selvstændige — som stiller lønnet og ulønnet arbejdskraft til rådighed for residente enheder, der udøver aktiviteter (landbrugsmæssige og ikke-separable, ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter), som er karakteristiske for landbrugserhvervet i LR.

Alle personer i pensionsalderen, som fortsætter med at arbejde på bedriften, medregnes under beskæftigede i landbruget.

Personer i den undervisningspligtige alder medregnes ikke.

4.02. Lønmodtagere defineres som alle personer, som ifølge en aftale arbejder for en anden resident institutionel enhed (som er en landbrugsenhed) og modtager løn (registreres som aflønning af ansatte, jf. afsnit C i kapitel III). Den arbejdskraft, som lønmodtagere stiller til rådighed, kaldes lønnet arbejdskraft. Arbejde, som udføres af ikke-familiemedlemmer, klassificeres efter sædvane som lønnet arbejdskraft. Når en landbrugsenhed drives som et traditionelt selskab (jf. 5.09), betragtes al arbejdskraft, der stilles til rådighed, som lønnet arbejdskraft.

4.03. Selvstændige er personer, som er eneejere eller medejere af de personlige foretagender, hvor de arbejder. Den arbejdskraft, som selvstændige stiller til rådighed, kaldes ulønnet arbejdskraft. Medlemmer af bedriftsindehaverens familie, som ikke modtager løn, der er fastsat på forhånd og beregnet efter det faktisk udførte arbejde, klassificeres som selvstændige.

4.04. Er der tale om særlige selskaber (jf. afsnit B i kapitel V), klassificeres arbejdstagernes arbejdskraft på samme måde som i personlige foretagender (enkeltmandsfirmaer). Bestyrerne/aktionærerne har andel i enhedens blandede indkomst (ikke-lønnet arbejdskraft), mens deres ansatte modtager løn (lønnet arbejdskraft).

4.05. Samlet antal arbejdstimer svarer til det antal timer, der rent faktisk er udført af en lønmodtager eller en selvstændig for landbrugsenheder i løbet af regnskabsperioden.

4.06. ENS 95 (11.27 og 11.28) indeholder en beskrivelse af, hvad det samlede antal arbejdstimer omfatter og ikke omfatter. Det samlede antal arbejdstimer omfatter ikke arbejde for bedriftsindehaverens eller bestyrerens private husholdning.

4.07. Årsværk defineres som fuldtidsækvivalent beskæftigelse (svarende til antallet af fuldtidsækvivalente job), dvs. det samlede antal arbejdstimer divideret med det gennemsnitlige årlige antal udførte arbejdstimer i fuldtidsjob inden for det økonomiske område.

4.08. En persons arbejde kan ikke repræsentere mere et årsværk. Dette gælder, selv om en persons arbejde i landbrugserhvervet overstiger det antal arbejdstimer, som er fastsat for et fuldtidsjob.

4.09. For personer, som ikke arbejder på fuldtid på landbrugsbedrifter, beregnes arbejdskraften som forholdet mellem antallet af faktisk udførte arbejdstimer (pr. uge eller pr. år) og antallet af faktisk udførte arbejdstimer (pr. uge eller pr. år) i et fuldtidsjob.

4.10. Antallet af faktisk udførte arbejdstimer i et fuldtidsjob er ikke nødvendigvis det samme for alle kategorier af arbejdskraft. Et fuldtidsjob kan for selvstændige omfatte flere arbejdstimer end for ansatte. Det maksimale antal arbejdstimer for ansatte er således fastlagt i en kontrakt.

4.11. Antallet af arbejdstimer, som udføres af en person, justeres ikke med en bestemt koefficient på grund af alder (dvs. under 16 og over 65) eller køn. Lighedsprincippet anvendes. Fuldtid defineres ud fra antallet af udførte arbejdstimer og ikke ud fra den producerede mængde og/eller kvalitet.

▼B

4.12. Medmindre der er grund til at foretrække alternative kilder, bør årsværk, der repræsenterer fuldtidsarbejde i landbruget, baseres på den gældende definition i fællesskabsundersøgelserne af landbrugsbedrifternes struktur, dvs. det antal arbejdstimer, som mindst kræves i de nationale bestemmelser vedrørende ansættelseskontrakter. Hvis der heri ikke er anført et bestemt antal arbejdstimer pr. år, betragtes 1 800 arbejdstimer som et minimum (225 arbejdsdage a 8 timer pr. dag).

V. INDIKATORER FOR LANDBRUGSERHVERVETS INDKOMST

5.01. At måle landbrugsindkomsten og udviklingen i den er en af hovedmålsætningerne med LR.

A. DEFINITION AF INDKOMST OG SALDOPOSTER

5.02. Indkomsten kan defineres som det maksimumsbeløb, som indkomstmodtageren kan forbruge i en given periode, uden at mængden af hans aktiver bliver mindre. Den kan også defineres som summen af konsumet og ændringen i aktivernes værdi i en given periode, alt andet lige, da indkomsten er det, som kunne være brugt til konsum. Sondringen mellem løbende konti og kapitalkontoen i ENS 95 gør det muligt at undersøge det potentielt maksimale konsum, hvor omfanget af konsum og opsparing fremgår af de løbende konti og ændringen i aktivernes værdi af kapitalkontoen.

5.03. Ved hjælp af kontosystemet for landbrugserhvervet (jf. 1.43) kan man beregne tre saldoposter, der kan anvendes som indkomstaggregat for landbrugserhvervet: nettoværditilvækst, nettooverskud af produktionen (blandet indkomst, netto) og nettovirksomhedsindkomst. Forholdet mellem disse saldoposter fremgår af følgende skema:

Produktionskonto			Indkomstdannelseskonto			Konto for virksomhedsindkomst		
P.1		Produktion	B.1n		Nettoværditilvækst	B.2n B.3n		Nettooverskud af produktionen/blandet nettoindkomst
P.2	–	Forbrug i produktionen	D.1	–	Aflønning af ansatte	D.41	+	Modtagne renter (*)
K.1	–	Forbrug af fast realkapital	D.29	–	Andre produktionsskatter	D.41	–	Betalte renter
			D.39	+	Andre produktionssubsidier	D.45	–	Betalt jordrente
B.1n	=	Nettoværditilvækst	B.2n B.3n	=	Nettooverskud af produktionen/blandet nettoindkomst	B.4n	=	»Nettovirksomhedsindkomst«
D.29	–	Andre produktionsskatter						
D.39	+	Andre produktionssubsidier						
	=	Nettoværditilvækst i faktorpriser/-faktorindkomst i landbruget						

(*) Kun renter modtaget af landbrugsenheder i selskabsform.

▼B

5.04. Erhvervets nettoværditilvækst er et mål for den værdi, der skabes af samtlige lokale faglige landbrugsenheder, efter fratrækning af forbruget af fast realkapital. Da produktionen værdiansættes i basispriser og forbruget i produktionen i køberpriser, indgår der i nettoværditilvæksten produktsubsidier minus produktskatter. Nettoværditilvæksten i faktorpriser (som er nettoværditilvæksten i basispriser fratrukket andre produktionsskatter og med tillæg af andre produktionssubsidier) er et mål for aflønningen af samtlige produktionsfaktorer (jord, kapital og arbejdskraft) og kan kaldes »faktorindkomsten i landbruget«, da den udgør hele den værdi, der skabes af en enhed, der udøver en produktionsaktivitet.

5.05. Nettooverskuddet af produktionen er et mål for udbyttet af jord, kapital og ulønnet arbejdskraft. Det er saldoposten på indkomstdannelseskontoen, som angiver fordelingen af indkomsten mellem produktionsfaktorerne og sektoren offentlig forvaltning og service. Nettoværditilvæksten og nettooverskuddet af produktionen beregnes for de enkelte erhverv.

5.06. Nettovirksomhedsindkomsten, som fremkommer ved til nettooverskuddet af produktionen at tillægge renter modtaget af landbrugsenheder i selskabsform og ved at fratrække leje (dvs. jordrente og forpagtningsafgifter) og betalte renter, er et mål for aflønningen af den ulønnede arbejdskraft, enhedernes jord og kapitalen. Den svarer til begrebet løbende udbytte før fordeling og indkomstskat, som det normalt bruges i virksomhedsregnskaber. Selv om nettovirksomhedsindkomsten sædvanligvis ikke beregnes for de enkelte erhverv, er det normalt muligt at beregne den for landbrugserhvervet, da man kan bestemme den del af renter og jordrente, som udelukkende er knyttet til landbrugsaktiviteten (og til ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter).

5.07. Hvis der er tale om enkeltmandsvirksomheder, udgør virksomhedsindkomsten dels løn for bedriftsindehaverens (og ulønnede medarbejdende familiemedlemmers) arbejde, dels den indkomst, der forbliver i foretagendet, uden at det er muligt at adskille de to bestanddele (udtrykket »bedriftsindehaver« betegner naturligvis her alle personer, som leder enkeltmandsvirksomheder i erhvervet). Der er altså tale om en blandet indkomst. Landbrugserhvervet omfatter imidlertid i lighed med ethvert andet erhverv produktionsenheder, som tilhører forskellige typer institutionelle enheder: selskaber og enkeltmandsvirksomheder. Der er en forskel mellem den virksomhedsindkomst, der skabes af enkeltmandsvirksomheder, og den, der skabes af enheder i selskabsform. I sidstnævnte tilfælde er der tale om ren virksomhedsindkomst, da den ikke indbefatter arbejdsindkomst (idet aflønningen af arbejdskraften skal betragtes som aflønning af lønnet arbejdskraft, også selv om den ydes til bestyrere eller aktionærer i selskabet).

5.08. Det skal bemærkes, at indkomstaggregaterne, der fremkommer som saldoposter i kontosystemet for erhvervet, ikke er indikatorer for landbrugshusholdningernes samlede eller disponible indkomst, da disse ud over deres rent landbrugsmæssige indkomst kan have indkomst fra andre kilder (ikke-landbrugsaktiviteter, løn, sociale ydelser, formueindkomst). Landbrugserhvervets indkomst skal med andre ord ikke ligestilles med landmændenes indkomst. Dette mål for indkomsten svarer i øvrigt til den indkomst, der fremkommer ved landbrugsaktiviteter (og ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter) i en given regnskabsperiode, også selv om indtægterne i nogle tilfælde først indgår senere. Der er altså ikke tale om den indkomst, der faktisk modtages i regnskabsperioden.

B. BOGFØRING AF ENHEDER I SELSKABSFORM

5.09. Enkeltmandsvirksomheder (eller familiebedrifter) er den hyppigste form for landbrugsenheder i EU. Nogle landbrugsproduktionsenheder kan imidlertid være i selskabsform, enten som traditionelle selskaber (dvs. de er opbygget på lignende måde som selskaber i andre sektorer) eller som selskaber med særlige karakteristika (som f.eks. hvis en landmand af skattehensyn opretter et særskilt selskab til den handelsmæssige del af sine økonomiske aktiviteter, eller hvis en gruppe af landmænd slår sig sammen om deres jord og arbejdskraft i forskellige former for kooperativer).

5.10. Nettovirksomhedsindkomsten inden for landbrugserhvervet består således af følgende tre bestanddele:

▼B

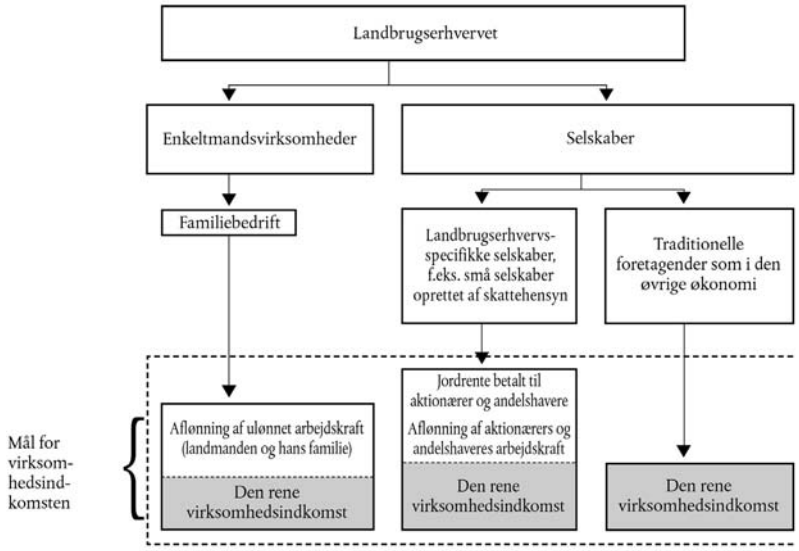
— enkeltmandsvirksomhedernes (personlige foretagenders) blandede indkomst

— de traditionelle selskabers rene virksomhedsindkomst

— de landbrugserhvervsspecifikke selskabers blandede virksomhedsindkomst.

Disse tre bestanddele fremgår af skemaet i 5.11.

5.11. I den rene virksomhedsindkomst indgår ikke aflønning af ansatte og jordrente betalt før udlodning af udbytte. For de fleste landbrugsspecifikke selskabers vedkommende er det dog med hensyn til produktionsfaktorerne arbejdskraft og jord vanskeligt at adskille aflønningen af aktionærer og andelshavere fra udloddet udbytte. Det anbefales derfor at lade referencemålestokken for landbrugsbedrifternes indkomst vedrøre den blandede indkomst for denne type landbrugsenhed, dvs. at den inkluderer aflønning betalt til aktionærer og andelshavere for deres arbejde samt jordrente. Løn og jordrente bør således ikke fratrækkes ved beregningen af virksomhedsindkomsten, når der er tale om disse landbrugserhvervsspecifikke selskaber. Ved beregningen af virksomhedsindkomsten sidestilles de således med en gruppe af enkeltmandsvirksomheder. Hvis der derimod er tale om traditionelle selskaber, skal der foretages en tydelig sondring mellem løn og udloddet udbytte.

C. DEFINITION AF INDIKATORERNE FOR LANDBRUGSERHVERVETS INDKOMST

5.12. De tre indikatorer for landbrugserhvervets indkomst kan beskrives som følger:

— Indikator A: Indeks for landbrugets reale faktorindkomst pr. årsværk.

Dette mål svarer til den reale nettoværditilvækst i faktorpriser inden for landbruget pr. samlet årsværk ([1]).

— Indikator B: Indeks for landbrugets reale nettovirksomhedsindkomst pr. ulønnet årsværk.

Denne indikator viser de tidsmæssige ændringer i nettovirksomhedsindkomsten pr. ulønnet årsværk. Når den omregnes til indeks for hver medlemsstat, giver den oplysninger om indkomstudviklingen, men ikke indkomstniveauet. Den er mest anvendelig i de lande, hvor landbruget er organiseret i enkeltmandsvirksomheder. På grund af de traditionelle selskaber, som har en virksomhedsindkomst udelukkende med lønnet arbejdskraft, er indikator B overvurderet i forhold til en

([1]) For at tage højde for deltidsarbejde og sæsonarbejde måles beskæftigelsen inden for landbruget og ændringerne heri i årsværk (angående yderligere oplysninger herom henvises til kapitel IV). Der skelnes mellem ulønnet og lønnet årsværk, der tilsammen udgør det samlede årsværk.

▼B

indkomststruktur baseret på enkeltmandsvirksomheder. Denne ulempe kan gøre det umuligt at sammenligne indkomstniveauet mellem medlemsstaterne, hvis vægten af klassiske selskaber er meget forskellig.

— Indikator C: Landbrugets nettovirksomhedsindkomst.

Dette indkomstaggregat angives i absolutte tal ([1]) (eller i indeksform i reale værdier). Aggregatet giver mulighed for at foretage en tidsmæssig sammenligning af indkomsterne i landbrugserhvervet mellem medlemsstaterne.

D. AGGREGERING AF INDKOMSTINDIKATORERNE FOR EU

5.13. Indeksene og ændringstakten for EU som helhed kan beregnes som vejede gennemsnit af de nationale indeks eller ændringstakter eller direkte ud fra EU-aggregater, der fremkommer ved omregningen af de nationale data i euro eller i købekraftsstandarder (KKS). I begge tilfælde er det nødvendigt at vælge basisår: enten det år, ud fra hvilket de forskellige landes andel fastlægges ved beregningen af EU-gennemsnittene, eller det år, hvis vekselkurs anvendes til beregning af aggregaterne.

5.14. Der anvendes lidt forskellige metoder og forskellige basisår, alt efter om beregningerne skal anvendes til en analyse af udviklingen på kort sigt (ændring mellem år n i forhold til år n - 1) eller på længere sigt (den generelle udvikling fra 1980 til år n).

5.15. Ved en analyse af den kortsigtede udvikling beregnes ændringerne i indikatorerne for den nominelle eller reelle indkomst i EU for året n i forhold til året n - 1 som vejede gennemsnit af den tilsvarende beregnede ændring i medlemsstaterne, idet vægtningskoefficienterne beregnes på grundlag af indkomstaggregater for året n - 1, der omregnes til euro til kursen i året n - 1. Disse koefficienter er naturligvis specifikke for hvert aggregat. Denne metode, der er baseret på året n - 1, forekommer at være den mest egnede til en analyse af udviklingen på kort sigt og mest konsistent med den metode, der anvendes i medlemsstaterne.

5.16. Ved en analyse af udviklingen på længere sigt beregnes indeksene og ændringerne i indkomstindikatorerne for EU på grundlag af EU-aggregater, der udtrykkes i euro i konstante 1995-vekselkurser. Hvis der er tale om værdier udtrykt i reale værdier (dvs. efter fratrækning af den gennemsnitlige prisstigning), baseres de anvendte deflatorer også på 1995 = 100. Denne metode, der er baseret på 1995, forekommer at være den mest egnede til at beskrive og analysere udviklingen for hele perioden 1980 til år n.

E. DEFLATERING AF INDKOMSTINDIKATORERNE

5.17. For hver medlemsstat fremkommer indeksene og værdiændringerne i reale værdier i indkomstindikatorerne ved at deflatere de tilsvarende nominelle data med det implicitte prisindeks for bruttonationalproduktet.

5.18. En række vigtige faktorer, bl.a. pålidelighed og sammenlignelighed, taler for at anvende denne deflator. Det implicitte prisindeks for bruttonationalproduktet er en indikator for det generelle prisniveau for samtlige producerede varer og samtlige ydede tjenester i hele økonomien. Man kunne også forestille sig som deflator at anvende prisindekset for den endelige indenlandske anvendelse. Til forskel fra prisindekset for bruttonationalproduktet tager dette indeks også direkte hensyn til udenrigshandelens indflydelse og reagerer således hurtigere og mere nøjagtigt på ændringer i importpriserne (f.eks. ændringer i energipriserne). For at fastholde sammenligneligheden med andre statistikker fra Europa-Kommissionen er man dog gået bort fra idéen om at indføre en ny deflator.

5.19. Indkomstaggregaterne i reale værdier for EU som helhed fremkommer ved først at deflatere de nominelle værdier (i løbende priser), der er registreret i de forskellige medlemsstater, med det implicitte prisindeks for det pågældende lands bruttonationalprodukt, hvorefter de omregnes til euro til 1995-vekselkursen ved langsigtede analyser og kursen i år n

([1]) Dette mål for indkomsten svarer for enkeltmandsvirksomheders vedkommende til det tidligere begreb »medhjælpende familiemedlemmers nettoindkomst ved landbrugsaktivitet«.

▼B

- 1 ved analyser af den kortsigtede udvikling, således som det er anført ovenfor. Resultaterne sammenlægges herefter, således at der fremkommer reale værdier for EU. Det er på grundlag af disse aggregater i reale værdier, at man beregner indeksene og ændringstakterne for EU, idet der således aldrig eksplicit anvendes en »EU-deflator«.

VI. LR OPGJORT I FASTE PRISER

A. MÅLING AF PRISER OG MÆNGDER

(jf. ENS 95, kapitel 10)

6.01. Når man skal foretage økonomiske analyser, er det i forbindelse med ændringer i værdien interessant at kunne skelne mellem ændringer, der skyldes mængdeændringer, og ændringer, der skyldes prisændringer. Det fremgår klart af ENS 95 (10.15-10.23), at priskomponenten kun bør indeholde ændringer, som vedrører priser, og at alle andre ændringer bør indgå i mængdekomponenten. Kvalitetsforskelle mellem produkter (fysiske karakteristika, forskellige former for salgssteder mv.) betragtes som mængdeændringer og ikke som prisændringer.

6.02. For et stort antal varer og tjenesters vedkommende findes der flere forskellige kvaliteter. I ENS 95 opregnes flere faktorer, der giver anledning til kvalitetsforskelle, men for LR er den vigtigste de »fysiske karakteristika«. For et givet produkt kan der være fysiske forskelle, der indebærer, at de fysiske enheder (f.eks. et ton) ikke er identiske i økonomisk forstand. Som eksempel kan nævnes to tons korn, der sælges i to på hinanden følgende år: Det første år er alt kornet af en kvalitet, så det kan males til mel, mens under halvdelen er af denne kvalitet det følgende år, således at resten må sælges som foder. Det betyder, at gennemsnitskvaliteten af kornet er faldet. Den anden vigtige kvalitetsforskel for LR er den, som skyldes skift mellem markeder med forskellige priser, f.eks. indenlandske kontra udenlandske eller industrielle anvendelser kontra markeder for konsumvarer (jf. ENS 95, 10.15-10.18).

6.03. I indikatorerne mængde og pris, der anvendes til udarbejdelse af data i faste priser, skal der indregnes kvalitetsændringer. Det anbefales derfor, at der tages udgangspunkt i det mest detaljerede niveau for at nå så tæt som muligt til fuldstændig homogene enkeltprodukter. Hvis produkterne er fuldstændig homogene, kan ændringer i fastprisværdien beregnes skønsmæssigt på basis af rene mængdeændringer.

6.04. Statistiske data foreligger imidlertid ofte kun i mere aggregeret form og vedrører derfor ikke strengt homogene produkter. I dette tilfælde nævner ENS 95 (10.32), at det er hensigtsmæssigt at deflatere værdien for indeværende år med et egnet prisindeks for at foretage en skønsmæssig beregning af mængdeændringerne.

6.05. Det detaljeringsniveau, for hvilket det anvendte indeks anses for at være et indeks for enkeltprodukter (det pågældende produkt betragtes således som homogent), kaldes det elementære aggregeringsniveau. I LR anvendes det elementære aggregeringsniveau, som mindst svarer til det mest detaljerede klassificeringsniveau i dataindberetningstabellen. Et mere detaljeret niveau er imidlertid at foretrække til udarbejdelse af prisindeks.

6.06. For hvert aggregat af vare- og tjenestetransaktioner skal pris- og kvantumsmål konstrueres således, at

værdiindeks = prisindeks × mængdeindeks

hvilket betyder, at enhver ændring i værdien af en bestemt strøm enten skal henføres til en prisændring eller en mængdeændring eller en kombination af disse to (ENS 95, 10.13).

6.07. Denne systematiske opdeling af ændringerne i de løbende værdier i bestanddelene »prisændringer« og »mængdeændringer« er begrænset til varer og tjenestetransaktioner og til de elementer, der indgår i værdiansættelsen af disse transaktioner (produktion, forbrug i produktionen, forbrug af fast realkapital, brutto- og nettoværditilvækst, faste bruttoinvesteringer, lagerændringer, produktskatter og -subsidier.

▼B

B. PRINCIPPER OG METODER TIL OPSTILLING AF LR I FASTE PRISER

1. **Valg af indekstyper**

6.08. I ENS 95 (10.62) anbefales brugen af Fisher-indeksene. Imidlertid er der en række ulemper forbundet med disse indeks, hvortil kommer, at de ikke er additive, og at de kræver store mængder basisdata. Derfor accepteres det i ENS 95, at der kan anvendes et mængdeindeks af Laspeyres-typen og et prisindeks af Paasche-typen.

6.09. I overensstemmelse med anbefalingerne i ENS 95 måles mængdeændringer i LR ved hjælp af indeks af Laspeyres-typen og prisændringer ved hjælp af indeks af Paasche-typen.

Laspeyres mængdeindeks:

$$L(q) = \frac{\sum p_0 q_n}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum p_0 q_0 \frac{q_n}{q_0}}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum V_0 \frac{q_n}{q_0}}{\sum V_0}$$

Paasche prisindeks:

$$P(p) = \frac{\sum q_n p_n}{\sum q_n p_0} = \frac{\sum p_0 q_n \frac{p_n}{p_0}}{\sum p_0 q_n}$$

For hvert enkelt produkt er

— p_0 prisen, der er registreret i basisår 0

— p_n prisen, der er registreret i år n

— q_0 mængden, der er registreret i basisår 0

— q_n mængden, der er registreret i år n

— V_0 værdien, der er registreret i basisår 0: ($V_0 = p_0 q_0$).

2. **Basisår**

6.10. Mængdeændringer måles ved hjælp af indeks af Laspeyres-typen: mængdeændringer i indeksserier vægtes derfor ved hjælp af værdien i basisåret. Prisændringer måles ved hjælp af indeks af Paasche-typen: prisændringer i indeksserier vægtes derfor ved hjælp af værdien i indeværende år i basisårets priser.

6.11. Basisåret er det år, hvis priser anvendes til bestemmelse af vægtene.

6.12. Den mest nøjagtige måde til måling af mængdeændringer fra et år til et andet er at anvende tallene fra det seneste basisår. Denne fremgangsmåde sikrer, at vægtene er nogenlunde ajour, hvortil kommer, at man undgår problemer, der opstår ved vægtning af produkter, som ikke længere fremstilles, eller i forbindelse med nye produkter. I LR måles derfor mængdeændringer ved hjælp af vægtene fra det foregående år.

3. **Udarbejdelse af indeksserier med udgangspunkt i et sammenligningsår**

6.13. Det år, som anvendes til udarbejdelse og indberetning af data i faste priser kan være forskelligt fra basisåret og kaldes sammenligningsåret. I en indeksserie er sammenligningsåret det år, som sættes lig 100.

6.14. Serier af mængdeindeks angivet i sammenligningsårets priser beregnes ved at sammenkæde indeks, der beregnes ved hjælp af priserne fra det foregående år (jf. ENS 95, 10.64).

6.15. Det er vigtigt, at et ændret sammenligningsår ikke kommer til at berøre mængdeændringerne i forhold til det foregående år. Derfor udarbejdes data i LR i forhold til et fast sammenligningsår ved at fastsætte et nyt sammenligningsår for hver enkelt variabel, uanset om disse er aggregater eller indeks for enkeltprodukter.

6.16. Eksempel:

Lad os betragte to homogene enkeltprodukter A og B. Følgende serier er baseret på prisstrukturen for det foregående år:

Mængde- og prisindeks for A + B afhænger af vægtningen af hvert produkt A og B.

▼B

	90P90	mængdeindeks 90-91	91P90	prisindeks 90-91	91P91	mængdeindeks 91-92	92P91	prisindeks 92-91	92P92
A	100	105,0	105	110,0	115	102,0	117	108,0	126
B	300	110,0	330	95,0	314	90,0	283	105,0	297
I alt	400	108,8	435	98,6	429	93,2	400	105,8	423

Hvis disse serier beregnes i forhold til et fast sammenligningsår (f.eks. 1990), er det for at bibeholde de samme n/n - 1 mængdeindeks nødvendigt at sammenkæde indeksene separat. Derved fremkommer følgende indeksserier (1990 = 100):

	1990	1991	1992
A	100	105,0	107,1
B	100	110,0	99,0
I alt	100	108,8	101,4

(101,4 = 108,8 * 93,2/100)

Angivelserne i faste priser i forhold til sammenligningsåret 1990:

	1990	1991	1992
A	100	105	107,1
B	300	330	297,0
I alt	400	435	405,6

(405,6 = 400 * 101,4/100)

Dette medfører, at tallene ikke længere er additive. Adderes værdierne i faste priser for A og B fremkommer følgende serie:

	1990	1991	1992
A + B	400	435	404,1

Bortset fra det år, der følger efter sammenligningsåret, er serien med nyt sammenligningsår ikke additivt.

6.17. Ifølge ENS 95 (10.67) offentliggøres de ikke-additive data i »faste priser« uden nogen form for justering ([1]). Denne fremgangsmåde anvendes også i LR. Dog er det nødvendigt at forklare brugerne, at tabellerne ikke er additive.

4. **Beregning af værditilvæksten i faste priser**

6.18. Værditilvæksten er saldoposten på produktionskontoen. Den kan ikke direkte opløses i en priskomponent og en mængdekomponent. Den teoretisk korrekte metode til beregning af værditilvæksten i faste priser er »dobbelt deflatering« (jf. ENS 95, 10.27-10.28).

6.19. Bruttoværditilvæksten udtrykt i det foregående års priser defineres derfor som forskellen mellem produktionen opgjort i det foregående års priser og forbruget i produktionen opgjort i det foregående års priser. Nettoværditilvæksten opgjort i det foregående års priser defineres som forskellen mellem bruttoværditilvæksten i det foregående års priser og forbruget af fast realkapital i det foregående års priser.

([1]) Dette udelukker dog ikke muligheden af, at der kan være forhold, under hvilke de ansvarlige for udarbejdelsen af dataene måske vil foretrække at fjerne afvigelserne for at forbedre den samlede konsistens af dataene.

▼B

Værditilvæksten opgjort i et fast referenceårs priser beregnes ved at fastsætte et nyt sammenligningsår.

6.20. Eksempel:

Følgende er en serie løbende værdier og værdier opgjort i det foregående års priser (mængder) for produktion og forbrug i produktionen:

	95P95	96P95	96P96	97P96	97P97
Produktion	150	160	170	180	200
Forbrug i produktionen	40	30	35	40	45

Værditilvæksten opgjort i mængde beregnes ved at trække mængden af forbruget i produktionen fra produktionsmængden. Derved fremkommer følgende serie:

	95P95	96P95	96P96	97P96	97P97
Bruttoværditilvækst	110	130	135	140	155

På denne måde beregnes følgende mængdeindeks i det foregående års priser:

	1996	1997
Bruttoværditilvækst	118,2	103,7
(118,2 = 130/110 * 100) (103,7 = 140/135 * 100)		

Bruttoværditilvæksten i år n i 1995-priser beregnes ved at multiplicere den løbende værdi for 1995 med mængdekædeindekset.

Værditilvækst 96 (i 1995-priser) = 110 * 1,182 = 130

Værditilvækst 97 (i 1996-priser) = 110 * 1,182 * 1,037 = 135

5. **Opdeling af produktskatter og -subsidier i mængde- og priskomponenter**

6.21. Opdelingen af værdiansættelser i basispriser i henholdsvis mængde- og priskomponenter forudsætter, at denne opdeling også gælder for produktskatter og -subsidier. I LR er valgt følgende:

6.22. Mængdeindekset for produktsubsidiet (eller -skatten) er det samme som mængdeindekset for produktionen i producentpriser. I dette tilfælde er mængdeindekset for produktionen det samme, uanset om det er udtrykt i producentpriser eller i basispriser.

6.23. Denne løsning har en anden fordel: Ved mængdeindekset kan der ses bort fra værdiopgørelsesmetoden. Fortolkningen af pris- og mængdeindekset i basispriser er derfor helt enkel: For et fuldstændig homogent basisprodukt er fastprisværdiindekset identisk med mængdeindekset; prisindekset afspejler ændringen i den gennemsnitlige basispris.

6.24. Eksempel:

For et givet produkt er værdien af produktionen i producentpriser i år n 1 000; værdien af produktionen i år n + 1 er 900. Mængdeindekset for produktionen er 102.

Produktet er subsidieret. Subsidiets værdi for år n er 100; værdien af subsidiet for året n + 1 er 150.

▼B

Opdelingen af subsidiet i mængde/priskomponenter foretages på følgende måde:

	Værdi n	n + 1/n mængde-indeks	Mængde n + 1	n + 1/n prisindeks	Værdi n + 1
Produktion i producentpriser	1 000	102,0	1 020	88,2	900
Produktsubsidie	100	102,0	102	147,0	150
Produktion i basispriser	1 100	102,0	1 122	93,6	1 050

Mængdeindekset for subsidiet er det samme som for produktionen i producentpriser.

▼B

BILAG II

PROGRAM FOR INDBERETNING AF DATA TIL LR

For hver enkelt produktionspost (post 01-18 inkl. delposter) indberettes værdien i basispriser samt de enkelte bestanddele heraf, nemlig producentpris, produktsubsidier og produktskatter.

Oplysningerne i produktionskontoen og oplysningerne om faste bruttoinvesteringer skal indberettes i løbende priser og i faste priser.

Alle værdier skal angives i millioner nationale valutaenheder. Forbrug af arbejdskraft angives i 1 000 årsværk.

1. **Produktionskonto**

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
01	Korn (herunder frø)	X	X	X
01.1	Hvede og spelt	X	X	X
01.1/1	Blød hvede og spelt	—	—	X
01.1/2	Hård hvede	—	—	X
01.2	Rug og blandsæd	X	X	X
01.3	Byg	X	X	X
01.4	Havre og sommerblandsæd	X	X	X
01.5	Majs (majskorn)	X	X	X
01.6	Ris	X	X	X
01.7	Andre kornsorter	X	X	X
02	Industriafgrøder	X	X	X
02.1	Olieholdige frø og frugter (herunder frø)	X	X	X
02.1/1	Rybsfrø eller rapsfrø	—	—	X
02.1/2	Solsikkefrø	—	—	X
02.1/3	Sojabønner	—	—	X
02.1/4	Andre olieholdige frø og frugter	—	—	X
02.2	Proteinafgrøder (herunder frø)	X	X	X
02.3	Råtobak	X	X	X
02.4	Sukkerroer	X	X	X
02.5	Andre industriafgrøder	X	X	X
02.5/1	Rå vegetabilske materialer anvendt i tekstiler	—	—	X
02.5/2	Humle	—	—	X
02.5/3	Andre industriplanter: andre	—	—	X
03	Foderplanter	X	X	X
03.1	Fodermajs	—	—	X
03.2	Rod- og knoldfrugter (herunder foderroer)	—	—	X
03.3	Andre foderplanter	—	—	X
04	Grøntsager og gartneriprodukter	X	X	X
04.1	Friske grøntsager	X	X	X
04.1/1	Blomkål	—	—	X
04.1/2	Tomater	—	—	X
04.1/3	Andre friske grøntsager	—	—	X

▼B

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
04.2	Planter og blomster	X	X	X
04.2/1	Planteskoleplanter	—	—	X
04.2/2	Blomster og prydplanter (herunder juletræer)	—	—	X
04.2/3	Beplantninger	—	—	X
05	Kartofler (herunder læggekartofler)	X	X	X
06	Frugt	X	X	X
06.1	Frisk frugt	X	X	X
06.1/1	Æbler til spisebrug	—	—	X
06.1/2	Pærer til spisebrug	—	—	X
06.1/3	Ferskner	—	—	X
06.1/4	Anden frisk frugt	—	—	X
06.2	Citrusfrugter	X	X	X
06.2/1	Appelsiner	—	—	X
06.2/2	Mandariner	—	—	X
06.2/3	Citroner	—	—	X
06.2/4	Andre citrusfrugter	—	—	X
06.3	Tropiske frugter	X	X	X
06.4	Druer	X	X	X
06.4/1	Druer til spisebrug	—	—	X
06.4/2	Andre druer	—	—	X
06.5	Oliven	X	X	X
06.5/1	Oliven til spisebrug	—	—	X
06.5/2	Andre oliven	—	—	X
07	Vin	X	X	X
07.1	Bordvin	—	—	X
07.2	Kvalitetsvin	—	—	X
08	Olivenolie	X	X	X
09	Andre vegetabilske produkter	X	X	X
09.1	Vegetabilske kurve- og flettematerialer	—	—	X
09.2	Frø	—	—	X
09.3	Andre og vegetabilske produkter: andre	—	—	X
10	Vegetabilsk produktion (01-09)	X	X	X
11	Husdyr	X	X	X
11.1	Hornkvæg	X	X	X
11.2	Svin	X	X	X
11.3	Heste, æsler, muldyr og mulæsler	X	X	X
11.4	Får og geder	X	X	X
11.5	Fjerkræ	X	X	X
11.6	Andre husdyr	X	X	X
12	Animalske produkter	X	X	X

▼B

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
12.1	Mælk	X	X	X
12.2	Æg	X	X	X
12.3	Andre animalske produkter	X	X	X
12.3/1	Råuld	—	—	X
12.3/2	Kokoner af silkeorme	—	—	X
12.3/3	Andre animalske produkter: andre	—	—	X
13	Animalsk produktion (11 + 12)	X	X	X
14	Produktion af landbrugsvarer (10 + 13)	X	X	X
15	Produktion af landbrugstjenesteydelser	X	X	X
15.1	Landbrugstjenesteydelser	—	—	X
15.2	Udlejning af mælkekvoter	—	—	X
16	Landbrugsproduktion (14 + 15)	X	X	X
17	Ikke-landbrugsmæssige biaktiviteter (ikke-separable)	X	X	X
17.1	Forarbejdning af landbrugsprodukter	X	X	X
17.2	Andre ikke-separable biaktiviteter (varer og tjenesteydelser)	X	X	X
18	Landbrugserhvervets produktion (16 + 17)	X	X	X
19	Forbrug i produktionen	X	X	X
19.01	Frø og plantemateriale	X	X	X
19.02	Energi; smøremidler	X	X	X
19.02/1	— elektricitet	—	—	X
19.02/2	— gas	—	—	X
19.02/3	— andre brændstoffer og drivmidler	—	—	X
19.02/4	— andet	—	—	X
19.03	Gødningsstoffer og jordforbedringsmidler	X	X	X
19.04	Bekæmpelsesmidler	X	X	X
19.05	Veterinærudgifter	X	X	X
19.06	Foderstoffer	X	X	X
19.06/1	— foderstoffer købt hos andre landbrugsenheder	X	X	X
19.06/2	— foderstoffer købt uden for landbrugserhvervet	X	X	X
19.06/3	— foderstoffer købt hos andre landbrugsenheder	X	X	X
19.07	Vedligeholdelse af materiel	X	X	X
19.08	Vedligeholdelse af bygninger	X	X	X
19.09	Landbrugstjenesteydelser	X	X	X
▼M2				
19.10	Indirekte målte finansielle formidlingstjenester (FISIM)	X	X	X

▼M2

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
19.11	Andre varer og tjenester	X	X	X

▼B

20	Bruttoværditilvækst i basispriser (18 - 19)	X	X	X
21	Forbrug af fast realkapital	X	X	X
21.1	Inventar	—	—	X
21.2	Bygninger	—	—	X
21.3	Beplantninger	—	—	X
21.4	Andet	—	—	X
22	Nettoværditilvækst i basispriser (20 - 21)	X	X	X

2. **Indkomstdannelseskonto**

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
23	Aflønning af ansatte	X	X	X
24	Andre produktionsskatter	X	X	X
25	Andre produktionssubsidier	X	X	X
26	Faktorindkomst (22 - 24 + 25)	X	X	X
27	Nettooverskud af produktionen/blandet indkomst (22 - 23 - 24 + 25)	X	X	X

3. **Konto for virksomhedsindkomst**

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
28	Betalt jordrente mv.	X	X	X
29	Betalte renter	X	X	X
30	Modtagne renter	X	X	X
31	Virksomhedsindkomst (27 - 28 - 29 + 30)	X	X	X

4. **Kapitalkontoens bestanddele**

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
32	FBI i landbrugsprodukter	—	—	X
32.1	FBI i beplantninger	—	—	X
32.2	FBI i husdyr	—	—	X
33	FBI i ikke-landbrugsprodukter	—	—	X
33.1	FBI i materiel	—	—	X

▼B

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
33.2	FBI i bygninger	—	—	X
33.3	Andre FBI	—	—	X
34	Faste bruttoinvesteringer (ekskl. fradragsberettiget moms) (32 + 33)	—	—	X
35	Faste nettoinvesteringer (ekskl. fradragsberettiget moms) (34 - 21)	—	—	X
36	Lagerændringer	—	—	X
37	Kapitaloverførsler	—	—	X
37.1	Investeringstilskud	—	—	X
37.2	Andre kapitaloverførsler	—	—	X

5. **Landbrugets forbrug af arbejdskraft**

Post	Variabler	Indberetning vedrørende referenceår n		
		November år n (skøn)	Januar år n + 1 (skøn)	September år n + 1
38	Landbrugets forbrug af arbejdskraft	X	X	X
38.1	Landbrugets forbrug af ikke-lønnet arbejdskraft	X	X	X
38.2	Landbrugets forbrug af lønnet arbejdskraft	X	X	X